MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS

KRISTINA BIELSKYTĖ
SOCIALINIO DARBO MAGISTRANTŪROS IŠTĘSTINĖS STUDIJOS

SOCIALINIO DARBO MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ METU ĮGYTOS KOMPETENCIJOS: ABSOLVENTŲ PATIRTYS

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė: *prof. dr. Valdonė Indrašienė*

Vilnius, 2019

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2019 – 04 – 15

Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

_____

(fakulteto / instituto, programos pavadinimas)

studentas(-ė)_____,

(vardas, pavardė)

patvirtinu, kad šis magistro baigiamasis darbas

„_____ _____

_____“:

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbu metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

_____ _____

(parašas) (vardas, pavardė)

TURINYS

ĮVADAS 1

1. SOCIALINIO DARBO STUDIJŲ PROCESO ORGANIZAVIMAS 4

1.1. Magistrantūros studijos Lietuvos aukštojo mokslo sistemos kontekste 4

1.2. Socialinio darbo magistrantūros studijų programų specifika 8

1.3. Mykolo Romerio universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos analizė 14

2. SOCIALINIO DARBO SPECIALISTŲ KOMPETENCIJŲ RAIŠKA 23

2.1. Profesiniai reikalavimai socialiniams darbuotojams 23

2.2. Socialinio darbo specialistų kompetencijų vertinimas praktikoje 26

2.3. Socialinių darbuotojų situacija ir poreikis darbo rinkoje 29

3. SOCIALINIO DARBO MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ METU ĮGYTOS KOMPETENCIJOS: EMPIRINIS TYRIMAS 33

4.1. Empirinio tyrimo metodologija 33

4.2. Empirinio tyrimo rezultatų analizė 36

DISKUSIJA 54

IŠVADOS 56

REKOMENDACIJOS 57

LITERATŪROS SĄRAŠAS 58

SANTRAUKA 66

SUMMARY 67

PRIEDAI 68

ĮVADAS

Temos aktualumas. Visuomenė nuolatos susiduria su įvairiomis socialinėmis problemomis. Socialiniai darbuotojai yra tie asmenys, kurie padeda individams, negebantiems veikti savarankiškai, spręsti tas problemas ir daryti pokytį bendruomenėje. Lietuvos statistikos departamento duomenimis (Socialinių paslaugų tyrimas, 2017), 2016 metais Lietuvoje: tėvų globos neteko 2,2 tūkst. vaikų, arba 18,9 proc. daugiau nei 2015 m.; pagalbos į namus ir socialinės globos asmens namuose paslaugos buvo suteiktos 18,6 tūkst. žmonių, arba 4,5 proc. daugiau nei 2015 m.; psichologinės ir socialinės reabilitacijos centruose buvo apgyvendinta 1,2 tūkst. asmenų, sergančių priklausomybės ligomis, tai 5,8 proc. daugiau nei 2015 m. ir kt. Tai rodo, kad socialinių darbuotojų paklausa yra itin didelė ir nuolat auganti, dėl to valstybei yra svarbu užtikrinti, kad šalis turėtų pakankamai socialinio darbo specialistų, kurie gebėtų efektyviai bei kompetentingai dirbti šioje srityje.

Taigi, iškyla poreikis specialistų, kurie būtų pasirengę padėti žmonėms spręsti iškylančias problemas, sėkmingai integruotis besikeičiančioje visuomenėje, turėtų specifinių šiai sričiai žinių, gebėjimų ir įgūdžių. Lietuvos profesijų klasifikatoriuje (2012) socialiniai darbuotojai yra apibūdinami kaip specialistai, gebantys susidoroti su nedarbo, skurdo, negalios, priklausomybės, nusikalstamo elgesio, skyrybų, socialinių įgūdžių stokos ir kitomis problemomis. Socialinis darbuotojas savo darbe kasdien sprendžia įvairias, anksčiau išvardintas problemas, todėl jis turi būti parengtas kokybiškai spręsti klientams kylančius sunkumus, bei įgalinti juos pačius savarankiškai rasti problemos sprendimą. Būtent dėl šių priežasčių, Lietuvos aukštojo mokslo sistema rengia socialinius darbuotojus kolegijose ir universitetuose, nes tai reikalauja ne tik įgūdžių, praktikos, bet ir daug žinių bei teorijos. Lietuvos aukštojo mokslo sistema, numatydama socialinių darbuotojų aukštos kvalifikacijos būtinumą, siūlo magistrantūros (II pakopos) socialinio darbo studijas. Pasak T. Bulajevos, A. Jakubės, D. Lepaitės, M. Teresevičienės ir V. Zuzevičiūtės (2011) magistro laipsnį įgijęs asmuo geba dirbti neapibrėžtoje aplinkoje, išmano socialinę politiką, numato pagalbos teikimo kontekstą, bei turi organizacinių ir vadybos gebėjimų, kuriais remdamasis moka inicijuoti ir valdyti pokyčius. Remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymo Nr. V-820, Socialinio darbo studijų krypties aprašu, esminis šių studijų tikslas yra: „<...> parengti socialinius darbuotojus, gebančius inicijuoti socialinius pokyčius visuomenėje, įgalinti žmones ir didinti jų ir visuomenės institucijų socialinę atsakomybę, tokiu būdu padėti visuomenei siekti užsibrėžtų tikslų <...>“. Taigi, tinkamai parengti socialiniai darbuotojai yra tie asmenys, kurie gali daryti teigiamą pokytį visuomenėje, todėl labai svarbu analizuoti, kaip šios srities studijų absolventai yra pasirengę profesinei veiklai.

Temos ištirtumas ir naujumas. Socialinį darbą, kaip profesinę veiklą Lietuvoje tyrinėjo A. Bagdonas (2001), V. Kavaliauskienė (2005), L. Gvaldaitė ir B. Švedaitė (2005) ir kt. A. Bagdonas (2001) išanalizavo socialinio darbo istorinę raidą Lietuvoje. V. Kavaliauskienė (2005) padarė išvadą, kad socialinį darbą sunku priskirti prie atskiros profesijos, nes tai labiau profesijų grupė, kuri teikia pagalbą žmonėms. L. Gvaldaitė ir B. Švedaitė (2005) apibrėžė socialinio darbo metodo sampratą, bei išskyrė skirtingus profesinėje veikloje naudojamus metodus. Užsienio valstybėse šią sritį aktyviausiai tyrė C. L. Clark (2000), L. C. Johnson (2003), M. Doel (2012), W. Bloc (2012) ir kiti mokslininkai. Jie apibrėžė socialinio darbo sampratą, klientus, metodus ir išskyrė esmines socialinio darbo teorijas.

Lietuvos mokslininkai taip pat aktyviai atliko tyrimus apie socialinių darbuotojų rengimą bei reikalingas profesines kompetencijas (Bubnys, 2004; Leliūgienė, Giedraitienė ir Rupšienė, 2006; Sadauskas ir Leliūgienė, 2010; Kolbergytė ir Indrašienė, 2012 ir kt.). R. Bubnys (2004) savo darbuose teigia, kad socialinis darbuotojas turi būti socialiai kompetentingas, neužtenka turėti praktinių įgūdžių ir teorijos, kad būtų išspręstos kliento problemos. I. Leliūgienė, E. Giedraitienė ir L. Rupšienė (2006) lygino socialinio pedagogo ir socialinio darbuotojo rengimą ir pastebėjo, kad socialinius darbuotojus rengiančios aukštosios mokyklos susiduria su šių specialistų pasiūlos ir paklausos disbalansu, dėstytojų kvalifikacijos stoka, studentų motyvacija, praktikų trukme, kokybe ir kt. J. Sadauskas ir I. Leliūgienė (2010) išskyrė esmines kompetencijas - tarpkultūrinę, socialinę, analitinę kompetencijas veikti tam tikroje bendruomenėje. A. Kolbergytė ir V. Indrašienė (2012, p. 80) tyrė konsultuojamojo ugdymo kompetencijos taikymą rengiant socialinius darbuotojus ir pastebėjo, kad itin svarbu tampa „<...> saugios aplinkos kūrimas, pagalba klientui nustatant tikslus, efektyvios komunikacijos organizavimas, klientų skatinimas ir motyvavimas veikti.“. Tiek Lietuvos (Dinovagis ir Kaušylienė, 2016; Sadauskas, 2013; Gudžinskienė ir Norvaišaitė, 2010), tiek užsienio (Bloc, 2012; Connolly ir Harms, 2013; Gambrill, 2013) mokslininkai įvardija, kad socialiniai darbuotojai turi būti išsiugdę: 1) specialiąsias/dalykines, 2) bendrąsias ir 3) asmenines kompetencijas, kurios turi būti ugdomos studijų proceso metu.

Atlikti tyrimai apima ir jau parengtų specialistų kompetencijų vertinimą. B. Bergmans (2005) ištyrė, kad socialinio darbo specialistų pasirengimas darbui nėra visiškai pakankamas. Jiems trūksta įvertinimo, planavimo, įgalinimo klientus veikti savarankiškai įgūdžių. D. Karčiauskienė (2014) savo darbe atkreipė dėmesį į socialinių darbuotojų vadybines kompetencijas ir atskleidė, kad socialiniams darbuotojams ne retai kyla sunkumų streso valdyme, vizionavime, įgalinime ir vadovavime. J. Adomaitienė, R. Balčiūnienė (2017) pastebėjo, kad baigusiems studijas trūksta žinių iš andragogikos bei kaip teikti pagalbą suaugusiems asmenims. Mokslininkai (Merfeldaitė ir Dilytė, 2016) atskleidė stipriąsias

socialinio darbo programos absolventų savybes - darbas su grupe, empatija, gebėjimas lanksčiai ir kūrybiškai pažvelgti į situaciją ir ją spręsti.

Šis mokslinis darbas turi naujumo, nes iki šiol atlikti tyrimai nebuvo orientuoti į II pakopos (magistrantūros) socialinio darbo absolventų kompetencijų įsivertinimą, atskleidžiant savo patirtis. Apskritai Lietuvoje magistrantūros studijos yra tyrinėjamos menkai, o ypatingai socialinio darbo sritis. Taip pat šis darbas orientuotas į konkrečią, socialinio darbo magistrantūros, studijų programą Mykolo Romerio universitete, kas tikėtina duos apčiuopiamos naudos tobulinant studijų programą ar kt. Manoma, kad gauti rezultatai padėtų atkreipti įstatymų leidėjų, aukštųjų mokyklų, rengiančių socialinius darbuotojus, dėmesį į studijų kokybę, praktikos galimybes, studijų programoje numatytų rezultatų atitikimą realybėje, bei pastebėti kokių kompetencijų trūksta baigusiems studijas ir kur absolventai jaučiasi stipriausiai pasirengę.

Mokslinė problema – Socialinio darbo specialistams visuomenėje yra keliami aukšti kvalifikacijos reikalavimai. 2010 m. birželio 3 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme dėl magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo Nr. V-826 įtvirtinama, kad magistro kvalifikacinį laipsnį įgiję asmenys turės ženkliai aukštesnes, nei pirmosios pakopos studijų metu įgyjamas, kompetencijas. Magistrantūros studijų programose yra numatyti studijų rezultatai, tad galima kelti tokius probleminius klausimus: Kokios yra absolventų stipriosios pasirengimo profesinei veiklai pusės? Kokias kompetencijas buvo pagilintos ir patobulintos? Kaip sekasi studijų metu įgytas kompetencijas taikyti profesinėje veikloje? Kas trukdo/padeda įgyti studijų numatomus rezultatus?

Tyrimo objektas – socialinio darbo magistrantūros studijų absolventų kompetencijos.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti socialinio darbo magistrantūros studijų metu įgytų kompetencijų raišką.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti socialinio darbo magistrantūros studijų organizavimo kontekstą.
2. Išnagrinėti socialinio darbo specialistų įgyjamas kompetencijas.
3. Atskleisti socialinio darbo magistrantūros studijų programos absolventų patirtis, siejant jas su įgytomis kompetencijomis.

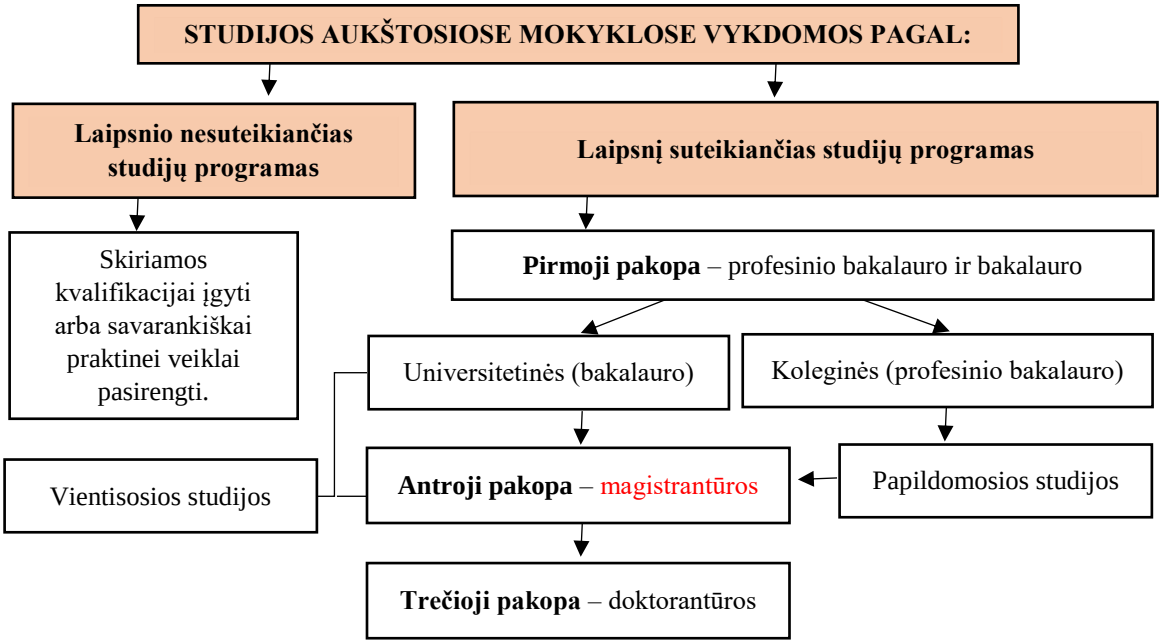
Tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė.
2. Atvejo analizė – Mykolo Romerio universiteto atvejis.
3. Duomenų rinkimo metodas – rašytinė refleksija.
4. Duomenų apdorojimo metodas – turinio (content) analizė.

1. SOCIALINIO DARBO STUDIJŲ PROCESO ORGANIZAVIMAS

1.1. Magistrantūros studijos Lietuvos aukštojo mokslo sistemos kontekste

Lietuvos aukštojo mokslo sistemos kūrimosi istorijoje vyko nemažai reformų, kurios buvo nukreiptos į studijų proceso organizavimą, planavimą ir įgyvendinimą. 2016 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymas nurodo (14 straipsnis), kad valstybės mokslo ir studijų politiką formuoja Lietuvos Respublikos Seimas, Vyriausybė, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ir kitos ministerijos. Šie valstybės valdymo organai siekdami įgyvendinti užsibrėžtus Europos Komisijos Strateginiuose dokumentuose (Bologna Declaration, 1999; Berlin communique, 2003 ir kt.) pateiktus uždavinius, nuo 1990 m. pradėjo šalyje įgyvendinti daugiapakopę aukštojo mokslo sistemą, kuri yra plačiai pripažįstama Europos sąjungos narėse ir kitose šalyse. Žemiau pateiktame paveikslėlyje yra smulkiai išdėstoma Lietuvos aukštojo mokslo schema, kurioje konkrečią vietą užima magistrantūros studijos (žr. 1 pav.).

1 pav. Aukštojo mokslo sistema Lietuvoje

Šaltinis: sudaryta pagal Švietimo ir mokslo ministerija „Aukštojo mokslo sistema“, 2017

Pateiktame paveikslėlyje matoma, kad, visų pirma, studijos Lietuvos aukštosiose mokyklose yra vykdomos pagal tai ar jos suteikia laipsnį. Laipsnio nesuteikiančios studijų programos skiriamos kvalifikacijai įgyti arba savarankiškai praktinei veiklai pasirengti. Baigus šias studijų programas išduodamas pažymėjimas, studentai neįgyja diplomo ar laipsnio. Geriausi tokių studijų pavyzdžiai yra rezidentūra, pedagogų profesinės kvalifikacijos įgijimas.

Laipsnį suteikiančios studijų programos apima tris pakopas, kurios vykdomos nuosekliai – tik baigus pirmąją pakopą galima stoti į antrąją. Pirmoji pakopa dar išsiskirsto į kolegines ir universitetines studijų programas. Koleginės studijų programos yra labiau orientuotos į pasirengimą profesinei veiklai, tam tikrų įgūdžių įgijimą. Baigus šias studijas įgyjamas profesinio bakalauro laipsnis ir kai kuriose programose ir kvalifikacija. Norint tęsti studijas II pakopoje, studentai pasirinkę kolegines I pakopos studijas, turi išsilaikyti papildomus dalykus (papildomosios studijos). Iki 2015 m. buvo privalomos išlyginamosios studijos, tačiau dabar tai yra panaikinta ir ši atsakomybė paliekama universitetams, kurie turi sudaryti galimybes stojantiesiems išsilaikyti papildomus dalykus (Lietuvos aukštojo mokslo tendencijos, 2016). Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro atliktame tyrime „ Lietuvos aukštojo mokslo tendencijos“ (2016) teigiama, kad pereiti tarp studijų pakopų tiems, kurie I pakopą baigė kolegijose – vis dar sudėtinga.

Pirmos pakopos universitetinių studijų programos teikia universalų, bendrą išsilavinimą, bei yra labiau orientuotos į teorinį pasirengimą ir aukščiausio lygio profesinius gebėjimus. Baigus šias studijas įgyjamas bakalauro laipsnis arba bakalauro laipsnis ir kvalifikacija, tą paliudija bakalauro diplomas. Po šių studijų nebėra papildomų sąlygų norint studijuoti antroje pakopoje – magistrantūroje.

Antrosios pakopos (magistrantūros) studijų programos skiriamos pasirengti savarankiškam mokslo (meno) darbui arba kitam darbui, kurį atlikti reikia mokslo žinių ir analitinių gebėjimų. Baigus magistrantūros studijų programas, įgyjamas atitinkamos studijų krypties magistro laipsnis arba magistro laipsnis ir kvalifikacija, tą įrodo magistro diplomas. Magistrantūros studijos priklauso laipsnį suteikiančioms studijų programoms, yra antros pakopos bei jas vykdyti gali tik aukštosios mokyklos - universitetai. Taip pat remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu dėl laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo 2010 m. Balandžio 9 d. Nr. V-501, Lietuvoje veikia ir vientisosios studijos, kurios reiškia, kad pirmosios (bakalauro) ir antrosios pakopos (magistrantūros) universitetinės studijos yra susiejamos tęstinumu. Baigus šias studijas studijuojantieji įgyja magistro laipsnį, jiems įteikiamas magistro diplomas.

Po magistrantūros seka trečioji pakopa – mokslo/meno doktorantūra. Baigus doktorantūros studijas ir apgynus disertaciją (arba meno projektą), įgyjamas mokslo (meno) daktaro laipsnis, tai patvirtina įteikiamas daktaro diplomas.

Bendrai apžvelgiant visas pakopas – jas galima studijuoti nuolatine arba ištęstine forma. Abiejų formų įgytas išsilavinimas yra lygiavertis. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro atliktoje Lietuvos mokslo ir studijų būklės apžvalgoje (2016) teigiama, kad 2015-2016 studijų metais buvo užregistruotos 623 magistrantūros, 557 bakalauro, 437 profesinio bakalauro, 17

vientisųjų studijų, apie doktorantūros studijas duomenų nėra, tačiau galima susidaryti vaizdą, kad magistro laipsnio siekiantiems asmenims yra didelis studijų programų pasirinkimas, o tai parodo, kad yra ir didelis studentų suinteresuotumas magistrantūros studijomis. K. Kriščiūno, J. Staniškio ir V. Tričio (2008) teigimu, magistrantūros studijos – tai viena iš svarbiausių aukštojo mokslo studijų pakopų, kadangi ji yra tarpinė tarp bakalauro ir doktorantūros. Magistrantūroje ugdomi mokslinio darbo įgūdžiai ir išryškėja studentų, kaip būsimų tyrėjų, gebėjimai savarankiškai tęsti, gilinti bei skleisti įgytas žinias. Magistrantūra yra bene svarbiausia mokslininkų rezervo rengimo grandis bei didžiausias indėlis mokslo sektoriui dėl studentų atliekamų mokslinių darbų.

Analizuojant giliau magistrantūros studijas aukštojo mokslo sistemoje reikia aiškiai suvokti kas tai yra. Studijų kokybės vertinimo centro sudarytame studijų terminų žodyne (2012, 3 p.) antrosios pakopos studijos (magistrantūros) yra – „Universitetinės studijos, kuriomis siekiama kvalifikacinio magistro laipsnio ir rengiamasi doktorantūros studijoms arba praktinei veiklai. <...> Antroji studijų pakopa yra ir vientisųjų studijų dalis. Pagal Bolonijos deklaraciją antrosios pakopos studijų trukmė paprastai ne mažesnė kaip 1 metai (60 kreditų).“. Taigi, tai studijos orientuotos į trečiosios pakopos siekimą arba praktinę veiklą. Lietuvos mokslo ir studijų būklės apžvalgoje (Lietuvos mokslo ir studijų būklės apžvalga, 2016), nurodoma, kad 2013 m. studijų metu dirbo 53 proc. kolegijų, 58 proc. universitetinių bakalauro studijų ir 75 proc. magistro studijų studentų. Galima daryti prielaidą, kad magistrantūros studijas renkasi daugiau ne dėl siekimo stoti į doktorantūrą, bet įgytas kompetencijas panaudoti praktinėje veikloje. G. Žibėnienė ir V. Targamadzė (2006) savo darbe iškėlė mintį, kad dažnai aukštojo mokslo siekimas tampa mada, o ne būtinybe. Jos teigė, kad ypatingai magistro laipsnio siekiamybė dažnai iškreipia pačią aukštojo mokslo esmę. Asmenys pasiduoda rinkos įtakai ir stoja, neapsispręsdami ko nori, bet kur, kad tik į aukštąjį mokslą, o tai ypatingai padažnėja antroje pakopoje.

Lyginant visas tris aukštojo mokslo pakopas reikia įvardinti ir studijų programų siekinius, kurie palaipsniui keičiasi. „Profesinis bakalauras išimtinai orientuotas spręsti konkrečias socialines problemas esant gana aiškiai apibrėžtoms sąlygoms, aplinkai. Bakalauras dirba labiau kintančioje, mažiau apibrėžtoje aplinkoje, kurioje reikia daugiau pagalbos teikimo konteksto išmanymo, ne tik tiesioginio socialinio darbo, bet ir organizacinių gebėjimų. Magistras dirba kintančioje, neapibrėžtoje aplinkoje, jam reikia išmanyti socialinę politiką, plačiai matyti pagalbos teikimo kontekstą, turėti organizacinių, vadybos gebėjimų, mokėti inicijuoti ir valdyti pokyčius.“ (Bulajeva, Jakubė, Lepaitė ir kt., 2011, p. 45). Autorių mintys grindžiamos socialinio darbo studijų programų pavyzdžio analize, kurios metu pastebėjo, kad magistrantūros studijos šiuo metu Lietuvoje yra itin reikšmingos.

Lietuvos įstatymai taip pat nurodo magistrantūros studijų metu įgyjamas kompetencijas, kurios nėra pasiekiamos žemesnėse pakopose, o yra labai reikšmingos visuomenės vystymuisi. 2010 m. birželio 3 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme dėl magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo Nr. V-826 įtvirtinama, kad magistro kvalifikacinį laipsnį įgiję asmenys turės ženkliai aukštesnes, nei pirmosios pakopos studijų metu įgyjamas, kompetencijas:

- Žinios apie studijuojamą mokslo šaką, jos teorijas, metodus ir technologijas. Visą tai panaudojant savarankiškai plėtoti ir taikyti mokslo idėjas.
- Įgūdžiai turimas žinias ir supratimą taikyti praktinėje veikloje – kur itin svarbūs analitiniai gebėjimai, inovatyvumas; moksliniuose tyrimuose – įgūdžiai vertinat tyrimų rezultatus, jų patikimumą ir kt.
- Žinios ir įgūdžiai spręsti problemas naujoje, nuolat besikeičiančioje aplinkoje, plačiuose kontekstuose.
- Gebėjimai savarankiškai mokytis, pažinti, vertinti studijuojamos mokslo šakos teorines ir praktines naujoves, pagrįsti daromas išvadas, jas tinkamai pateikti įvairaus išsilavinimo suinteresuotiems asmenims, suvokti savo priimamų sprendimų padarinius ir atsakomybę už juos.

T. Sakalauskaitė (2012) teigia, kad „<...> šiuolaikinis magistrantūros absolventas turi būti išplėtojęs tiek bendrąsias, tiek profesines kompetencijas ir iš pastarųjų vieną pagrindinę, t. y. tyriminę kompetenciją, kad gebėtų vykdyti mokslinį tiriamąjį darbą.“. Visos minėtos kompetencijos yra ugdomos per tam tikrą laiką. Magistrantūros studijų kreditų kiekis nėra toks didelis kaip bakalauro studijose. 2016 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymas nurodo (53 straipsnis), kad magistrantūros studijų programos apimtis gali būti 60, 90 arba 120 studijų kreditų. Lyginant su pirmąja pakopa, kuriai priklauso 180, 210, arba 240 kreditų, tai yra nemažai, jei atsižvelgiant į tą faktą, kad magistrantūros studijos padeda ugdyti analitinį mąstymą, ugdyti mokslinio, tyriminio darbo įgūdžius, bei pildyti ir gilinti jau turimas žinias ir gebėjimus įgytus pirmosios pakopos metu.

Apibendrinant magistrantūros studijas Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje galima išskirti tai, kad magistrantūra yra laipsnį suteikianti studijų programa, kuri yra nuo 60 iki 120 kreditų apimties, magistro laipsnis yra įgyjamas tik universitetuose, tik po bakalauro laipsnio įgijimo. Magistrantūros studijos yra populiarios Lietuvoje, yra daug skirtingų magistrantūros studijų programų, kurios pritraukia nemažai studentų. Didžiausias magistrantūros studijų siekis yra gilinti studentų mokslinių tyrimų gebėjimus, veikti nuolat kintančioje aplinkoje ir kt. Magistrantūros studijos pasirenkamos dėl tolimesnio noro studijuoti trečioje pakopoje arba dėl įgytų kompetencijų panaudojimo praktinėje veikloje.

1.2. Socialinio darbo magistrantūros studijų programų specifika

Socialinis darbas yra specifinė sritis, kuri reikalauja kokybiško, kryptingo ir tinkamo asmens profesinio pasirengimo darbui. J. Pierson (2011) pabrėžia, kad socialiniai darbuotojai yra apmokyti, kvalifikuoti bei teisės įstatymais įgalioti asmenys, kurie padeda socializuotis grupėms žmonių, kurios susidūrusios su problemomis negeba jų spręsti savarankiškai. M. Andrašiūnienė (2007) teigia, kad socialinis darbas neatsiejamas nuo aukšto pasirengimo, žinių, kompetencijų asmens, dirbančio šį darbą. Ji teigia, kad šios profesijos atstovai yra: „<...> aukštųjų mokyklų absolventai, turintys socialinių mokslų magistro ar bakalauro laipsnį ir teikiantys savo žinias žmonėms, kuriems reikalinga socialinių darbuotojų pagalba.“ (2007, p. 120). Aukštojo mokslo sistema siūlo nemažai programų studentams, norintiems įgyti socialinio darbuotojo kvalifikaciją, todėl svarbu analizuoti kaip bus parengti studentai baigę šias studijas. Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus įsakyme 2010 m. gruodžio 20 d. Nr. 1-01-162 „Dėl vykdomų studijų programų vertinimo metodikos“ (suvestinė redakcija nuo 2016-11-26) yra teigiama, kad studijų programos kokybė yra vertinama 6 sričių analize: programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai, programos sandara, personalas, materialieji ištekliai, studijų eiga ir jos vertinimas, programos vadyba. Remiantis šiuo dokumentu, šiame skyriuje bus apžvelgtos socialinio darbo magistrantūros studijų programos, siūlomos Lietuvos universitetuose, atkreipiant dėmesį į programos tikslus ir ugdomus gebėjimus (sritis: programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai), studijuojamus dalykus bei atliekamas praktikas (sritis: programos sandara), kaip itin svarbias studijų programos dalis, siekiant aukšto specialistų pasirengimo.

Socialinio darbo magistrantūros studijų pirmąją programą inicijavo Vytauto Didžiojo universitetas 1992 m., tuo metu juos rėmė JAV universitetai, JAV Vyskupų konferencija ir tarptautinė katalikiška organizacija Lietuvoje - Caritas (Leliūgienė, Giedraitienė ir Rupšienė, 2006). Autorių teigimu, užsienio patirtis parodė Lietuvai, kad valstybei reikalingi atskirai ruošiami aukštos kvalifikacijos specialistai, kurie padeda žmonėms spręsti problemas, įgalina juos susidoroti su kylančiais sunkumais savarankiškai. Po 2 metų, socialinio darbo magistrantūros studijų programa tapo paklausi ir reikalinga mūsų šalyje. Šią programą pradėjo rengti ir kiti Lietuvos universitetai. 1994 m. Vilniaus universitetas subūrė pirmą socialinio darbo magistrantūros studijų pirmakursių grupę. 2001 m. magistrantūros studijos buvo įkurtos Klaipėdos universitete. 2005 metais Lietuvos edukologijos universitetas išleido pirmąją socialinio darbo magistrantų laidą. Mykolo Romerio universitete ši II pakopos programa startavo nuo 2005 m. Nuo 2014 metų socialinio darbo ir socialinės reabilitacijos magistrantūros studijų programa įgyvendinta Šiaulių universitete, bei naujai sukurta socialinio darbo su vaikais ir jaunimu programa Mykolo Romerio universitete (Dinovagis ir Kaušylienė 2016).

Remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-820, Socialinio darbo studijų krypties apraše pateikiamas esminis šių studijų tikslas: „<...> parengti socialinius darbuotojus, gebančius inicijuoti socialinius pokyčius visuomenėje, įgalinti žmones ir didinti jų ir visuomenės institucijų socialinę atsakomybę, tokiu būdu padėti visuomenei siekti užsibrėžtų tikslų, tokių kaip: pilietinis dalyvavimas, gerovės kūrimas ir žmogaus teisių užtikrinimas.“. Iki 2018 m. Lietuvoje buvo 6 universitetai, siūlantys Socialinio darbo magistrantūros studijas, tai: Šiaulių universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus universitetas, Mykolo Romerio universitetas, Lietuvos Edukologijos universitetas, Klaipėdos universitetas. Visų universitetų socialinio darbo magistrantūros studijų programose yra formuluojami labai panašūs tikslai (žr. 1 lentelė).

1 lentelė. Lietuvos aukštųjų mokyklų socialinio darbo magistrantūros studijų programų tikslai

Aukštoji mokykla	Programos tikslas
Klaipėdos universitetas	Rengti aukštos kvalifikacijos specialistus, pasirengusius teoriniu bei praktiniu požiūriu įvertinti socialinio darbo kaip taikomosios socialinės veiklos bei naujos studijų ir mokslo krypties polifunkcionalų pobūdį besikeičiančios visuomenės problemų kontekste.
Lietuvos edukologijos universitetas	Parengti aukštos kompetencijos socialinio darbo administravimo bei socialinių paslaugų teikimo specialistus, kurie išmanytų socialinio darbo organizavimo specifiką tiek bendruomenių bei institucijų, tiek ir visos valstybės lygiu, gebėtų kaupti, apdoroti ir analizuoti bei skleisti informaciją apie socialinio darbo naujoves bei problemas ir remiantis teorinėmis nuostatomis siektų praktinio socialinio darbo veiklos tobulinimo.
Mykolo Romerio universitetas	Parengti aukštos asmeninės ir profesinės kompetencijos socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį turinčius socialinius darbuotojus, gebančius atlikti mokslinius tyrimus, kritiškai analizuoti socialines problemas, atsižvelgiant į konkretų besikeičiančios visuomenės kontekstą; numatyti nenuspėjamos situacijos riziką, taikyti ir vystyti inovatyvias strategijas, skatinant teigiamus socialinius pokyčius visuomenėje, mažinant socialinę atskirtį ir suteikiant galimybę patiems asmenims aktyviai dalyvauti sprendžiant jų socialines problemas; efektyviai organizuoti žmogiškuosius, finansinius ir kitus išteklius; organizuoti socialinį darbą ir paslaugų teikimą, skatinti socialinių paslaugų infrastruktūros raidą ir plėtrą, ieškant efektyviausių problemų sprendimo būdų nacionaliniame/Europiniame kontekste.
Šiaulių universitetas	Rengti aukštos kvalifikacijos socialinius darbuotojus profesionalus, gebančius teoriniu bei praktiniu lygmeniu įvertinant socialinio darbo kaip taikomosios veiklos, studijų ir mokslo krypties polifunkcionalų pobūdį besikeičiančios visuomenės sveikatos ir gyvenimo gerovės užtikrinimo kontekste; pasirengusius profesinei praktinei veiklai ir moksliniams tyrimams bendruomenės, nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyse; gebančius, veikti neapibrėžtose ir kompleksinėse aplinkybėse, teikiant pagalbą asmenims įgimtos, įgytos ir senatvės negalios situacijoje gyvenimo raidoje.
Vilniaus universitetas	Parengti aukštos kvalifikacijos specialistus, gebančius savarankiškai ir inovatyviai veikti tiek socialinio darbo praktikoje, tiek akademinėje srityje. Siekiama, kad absolventai gebėtų vadovauti socialinės pagalbos procesams, pagalbos organizacijoms (jų padaliniams), daryti įtaką socialinei politikai, atlikti ekspertinius socialinių problemų vertinimus, įgyvendinti mokslinius tyrimus.
Vytauto Didžiojo universitetas	Parengti aukštos kvalifikacijos socialinį darbuotoją gebantį inovatyviai veikti įvairiose socialinio darbo profesinėse/akademinėse srityse, reikalaujančiose tarptautinių tyrimų įrodymais grįstų teorijų ir inovatyvių socialinio darbo praktikos metodų bei intervencijų išmanymo įvairiuose profesiniuose kontekstuose, socialinio darbo tyrimų inicijavimo bei įgyvendinimo, inovatyvių soc. programų, paslaugų kūrimo bei nacionalinės/tarptautinės socialinės politikos įtakojimo.

Šaltinis: sudaryta pagal Socialinio darbo magistrantūros studijų programų aprašai, 2017

Aukštojo mokslo įstaigos siekia rengti aukštos kvalifikacijos socialinius darbuotojus profesionalus, kurie gebėtų teoriniu ir praktiniu lygmeniu spręsti kliento problemas, diegti

inovacijas praktikoje, tobulinti socialines paslaugas, atlikti mokslinius tyrimus ne tik nacionaliniame, bet ir tarptautiniame lygmenyje. Mykolo Romerio universiteto mokslininkai šioje studijų programoje akcentuoja, kad būsimas specialistas turėtų būti paruoštas ne tik profesinėmis kompetencijomis, bet ir asmeninėmis: „Parengti aukštos asmeninės ir profesinės kompetencijos socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį turinčius socialinius darbuotojus <...>“ (Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas, 2017, p. 1). Lietuvos Edukologijos universiteto programos apraše akcentuojama, kad programas tikslas apjungia ir baigusio studijas studento išmanymą apie socialinio darbo organizavimo specifiką bendruomenių, institucijų ir visos valstybės lygiu. Vilniaus universiteto mokslininkai įvardija, kad programa siekiama, kad studentai gebėtų vadovauti socialinės pagalbos teikimo procesams, organizacijoms bei darytų įtaką socialinei politikai, atliktų ekspertinius vertinimus socialinio darbo srityje, apie tai taip pat užsimenama ir Vytauto Didžiojo universiteto programos tikslo formuluotėje. Šiaulių universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos tikslas išsiskiria tuo, kad jame įvardijama jog studentai gebės veikti neapibrėžtose, kompleksinėse situacijose. Žvelgiant bendrai į visų universitetų tikslo formuluotes galima pastebėti, kad vis orientuoti į tam tikrų studentų žinių įgijimą, gebėjimų bei įgūdžių ugdymą.

Studijų programose labai svarbūs visi studijuojami dalykai visų semestrų metu (1 PRIEDAS). Dalykai susideda iš privalomųjų ir pasirenkamųjų. Visų universitetų programose paskutinį semestrą studentai rengia magistrinį darbą, prieš tai kiekviename semestre turi kreditų jo projekto kūrimui, literatūros analizei, konsultacijoms su dėstytojais. Taip pat visų universitetų akredituotose programose yra skirta paskaitų/seminarų studentams gilintis į socialinių (kokybinių, kiekybinių) tyrimų metodologiją, mokslinio tiriamojo darbo dalykai yra visose studijų programose. Tačiau socialinis darbas išsiskiria tuo, kad tarp dėstomų dalykų yra randama: „Grupinė terapija socialiniame darbe“; „Socialinio darbo bendruomenėje vadyba“; „Socialinio darbo teoriniai modeliai“; „Supervizija socialiniame darbe“ ir kt. Visą tai yra nukreipta konkrečiai į žinių ir kompetencijų suteikimą asmenims, kurie baigę šią studijų programą dirbs su žmonėmis, spręs jų problemas, naudosis specifinėmis, tik socialiniam darbui būdingomis metodikomis. Tokie dalykai, kaip „Socialinių programų ir projektų vadyba“, „Socialinių programų planavimas ir administravimas“, „Socialinė politika“, „Europos socialinė integracija ir politika“, „Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos“ yra nukreipti į socialinio darbuotojo rengimą, kuris pajėgus dirbti ne tik nacionaliniame, bet ir tarptautiniame lygmenyje. Taip pat socialinio darbo magistro studijos sudaro prielaidas magistrantams pasirengti valstybiniam darbui įstaigoje, organizacijoje, kurioje reikia mokėti valdymo strategijas, administravimą, žinoti politinius aspektus, bei tobulinti paslaugų teikimo ir valdymo

procesus. Be to, visos analizuojamos programos siūlo begalę skirtingų pasirenkamųjų dalykų. Jie gali rinktis nuo psichologijos, politikos, teisės iki konkrečių metodų (taikomosios fizinės veiklos socialiniame darbe; atvejo vadybos, kūrybinių ir meninių metodų) (1 PRIEDAS).

Kiekvienoje socialinio darbo magistrantūros studijų programoje yra numatomi gebėjimai, kompetencijos ir įgūdžiai, kaip rezultatas, ką įgis studentas baigęs studijas. Gebėjimai, reikalingi baigus studijas, yra įvardijami Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymo Nr. A1-92 „Dėl socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų kvalifikacinių reikalavimų, socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų profesinės kvalifikacijos kėlimo tvarkos bei socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašų patvirtinimo“ 2015 m. vasario 13 d. naujoje redakcijoje Nr. A1-75, taip pat Socialinių darbuotojų rengimo standarte (2008). Tiek Lietuvos (Dinovagis ir Kaušylienė, 2016; Sadauskas, 2013; Gudžinskienė ir Norvaišaitė, 2010), tiek užsienio (Bloc, 2012; Connolly ir Harms, 2013; Gambrill, 2013) mokslininkai įvardija, kad socialiniai darbuotojai turi būti išsiugdę: 1) specialiąsias/dalykines, 2) bendrąsias ir 3) asmenines kompetencijas, kurios turi būti ugdomos studijų proceso metu ir vėliau lavinamos darbe.

Analizuojamų universitetų socialinio darbo magistrantūros studijų programose yra skirtingai išskiriamos kompetencijų grupės (2 PRIEDAS). Mykolo Romerio universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programoje (2017) numatoma, kad asmenys, baigę šias studijas bus išsiugdę bendrąsias ir dalykines kompetencijas. Bendrosios kompetencijos apima: 1) mokymąsi ir profesinės karjeros planavimą (studentai gebės vertinti savo žinias, tikslingai planuoti asmeninį mokymąsi, tobulėjimą ir kt.); 2) mokslinių tyrimų organizavimą, vykdymą ir analitinį mąstymą (magistrantai gebės atlikti mokslinius tyrimus, gautus rezultatus taikyti praktikoje ir kt.). Dalykinės kompetencijos skirstomos į 3 grupes: 1) socialinių problemų prevencija ir sprendimai (studentai gebės rengti ir įgyvendinti prevencines programas, taikyti problemų sprendimo modelius ir kt.); 2) socialinių institucijų vadyba (magistrantai gebės rengti įstaigos socialinių paslaugų programas, planus, teikti siūlymus dėl įstaigos paslaugų kokybės gerinimo ir kt.); 3) socialinės politikos formavimas ir plėtra (studentai gebės inicijuoti teisinių dokumentų pataisas, kokybiškai parengti ir įgyvendinti socialinius - kultūrinius projektus, juos įvertinti ir analizuoti pasiektus rezultatus ir kt.). Kitose aukštojo mokslo įstaigose, pavyzdžiui Šiaulių ir Klaipėdos universitetuose, yra išryškinamos studentų ugdomos specialiosios, socialinės, asmeninės bei atlikti tyrimus kompetencijos. Specialieji gebėjimai, be to, kas jau buvo išvardinta, apjungia gebėjimą įvertinti kliento stiprybes, poreikius, pagalbos efektyvumą, specializuotų socialinio darbo metodų taikymą (genograma, interviu ir kt.), socialinio teisingumo užtikrinimą, socialinės atsakomybės principų įgyvendinimą. Socialiniai gebėjimai akcentuojami tuo, kad studentai gebės bendrauti ir bendradarbiauti, organizuoti komandos

darbą, sklandžiai reikšti mintis raštu ir žodžiu, bei atstovauti savo veiklą viešoje erdvėje. J. Sadauskas (2013) savo disertacijoje pažymi, kad socialinė kompetencija yra būtina socialinį darbą vykdančiam žmogui. Pasak autoriaus, jis turi ugdyti savęs suvokimą, empatiją, bendravimą su kitos kultūros, lyties, orientacijos, negalios, rasės, religijos asmenimis.

Šiaulių ir Klaipėdos universitetų socialinio darbo magistrantūros studijų programose asmeniniai gebėjimai yra įvardijami kaip kritiškas savo ir kitų veiklos vertinimas, reflektavimas, savarankiškas sprendimų priėmimas neapibrėžtose situacijose ir kt. (Šiaulių universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programa, 2015; Klaipėdos universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programa, 2017). Prie tyrimų atlikimo kompetencijų priskirtini gebėjimai organizuoti, atlikti mokslinius tyrimus, jų gautus rezultatus panaudoti diegiant inovacijas visuomenėje. Vytauto Didžiojo universitetas neskirsto į grupes įgyjamas kompetencijas, tačiau iš duotų konkrečių kompetencijų galima įžvelgti visas tris minėtas grupes (asmeninės, socialinės, specialiosios). Lietuvos Edukologijos universitetas ir Vilniaus universitetas viešai nepublikuoja įgyjamų kompetencijų.

Užsienio mokslininkai teigia, kad studentai turėdami didesnes galimybes atlikti įvairiapusišką, didelės apimties praktinę veiklą, įgyja įgūdžius, kurie lemia asmens profesinės veiklos sėkmingumą (Holmes, Miscampbell ir Robin, 2013). Jie savo mintis grindžia tuo, kad baigus studijas, studentams nėra lengva įsidarbinti, nes darbdaviai nori darbuotojų su patirtimi, todėl studijų praktika yra vienas iš įrodymų, kad asmuo turi įgūdžius, kompetencijas dalyvauti profesiniame gyvenime. Lietuvos universitetų socialinio darbo magistrantūros studijų programose yra skiriamas didelis dėmesys praktikai (žr. 2 lentelė).

2 lentelė. Socialinio darbo magistrantūros studijų programose numatyta praktika

Aukštoji mokykla	Praktika	Kreditų skaičius
Klaipėdos universitetas	-	*
Lietuvos edukologijos universitetas	Profesinė veiklos ir mokslinė tiriamoji praktika.	8
Mykolo Romerio universitetas	Pasirinktinai: mokslinė tiriamoji praktika; veiklos praktika migracijos tarnybose; veiklos praktika pataisos įstaigose.	6
Šiaulių universitetas	Mokslinė tiriamoji praktika užsienyje.	7
Vilniaus universitetas	Profesinė (socialinio darbo vadybos) praktika.	9
Vytauto Didžiojo universitetas	Socialinio darbo profesinė praktika įstaigoje įtraukiant grupines supervizijas, komandinį darbą.	12

**Viešai prieinamoje erdvėje nėra pateiktų duomenų.*

Šaltinis: sudaryta pagal Socialinio darbo magistrantūros studijų programų aprašai, 2017

Remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-820, Socialinio darbo studijų krypties aprašas nurodo, kad magistrantūros

studijų programose, profesinės veiklos praktikai turi būti skiriama ne mažiau kaip 5 kreditai. Lietuvos universitetuose praktikai skiriamų kreditų skaičius yra labai įvairus, vyrauja nuo 6 iki 12 kreditų. Visi universitetai atitinka minėto įsakymo reikalavimus. Iš visų analizuojamų aukštojo mokslo įstaigų Vytauto Didžiojo universitetas skiria daugiausiai, net 12 kreditų, praktikai. Kiti universitetai, taip pat išryškina praktikos svarbą studentams ugdant gebėjimus, tačiau neturima viešai prieinamos informacijas dėl Klaipėdos universiteto, nes socialinio darbo magistrantūros programos apraše tokia kaip praktika nėra išskiriama.

Analizuojant kiekvienos aukštosios mokyklos praktikos sudėtines dalis, atlikimo specifiką ir kitus aspektus, galima pastebėti išskirtinumus kai kuriuose universitetuose. Pavyzdžiui, Šiaulių universitete, kuris turi jungtinę studijų programą su Kijevo atviruoju tarptautiniu žmogiškosios raidos universitetu „Ukraina“, studentų mokslinei tiriamajai praktikai skiriamas paskutinis semestras vykstant į partnerio valstybę (Šiaulių universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas, 2017). Studentai įgyja praktinių gebėjimų Ukrainos universitete atlikdami mokslinį, tiriamąjį darbą. Vytauto Didžiojo universitete socialinio darbo praktika susideda iš kelių dalių: seminarai (15 val.), grupinė supervizija (30 val.), komandinis darbas (15 val.) ir savarankiška veikla organizacijoje (100 val.) (Vytauto Didžiojo universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas, 2017). Dar kitaip traktuojama ir atliekama praktika yra Mykolo Romerio universitete – čia studentai turi galimybę pasirinkti kokio pobūdžio ir kur nori vykdyti praktinę veiklą: mokslinę tiriamąją, pataisos įstaigoje, migracijos tarnybose (Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas, 2017). Lietuvos edukologijos universiteto ir Vilniaus universiteto praktikų išsamaus aprašymo programoje nėra randama.

Be visų šių specifinių dalykų, tyrėjų teigimu, visos programos, rengiančios socialinio darbo specialistus, turėtų vadovautis tokiomis vertybėmis, kaip pagarba, empatija, kantrybė, supratingumas ir kt. (Gudžinskienė ir Norvaišaitė, 2010).

Apibendrinant socialinio darbo magistrantūros studijų programos specifiką, galima pastebėti, kad šių programų tikslas yra paruošti aukštos kvalifikacijos specialistus, pasiruošusius dirbti visuomenėje, diegiant naujoves, taikant teorinius modelius, atliekant nacionalinius ir tarptautinius mokslinius tyrimus. Programos pasižymi tuo, kad yra sutelkiamas didelis dėmesys į studentų praktikos atlikimą. Vienuose universitetuose tai yra moksliniai tyrimai, kituose – savarankiška veikla įstaigoje/organizacijoje. Studijuojami dalykai daugiausiai yra nukreipti į specialisto gebėjimų, žinių ugdymą dirbti su klientu, spręsti jo problemas, atlikti tyrimus ir jų rezultatus pritaikyti diegiant naujoves visuomenėje. Taip pat, universitetų magistrantūros programos konkrečiai įvardija ugdomas kompetencijas, kurios yra grupuojamos į specialiąsias, bendrąsias, asmenines ir tyrimų atlikimo.

1.3. Mykolo Romerio universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos analizė

Mykolo Romerio universitetas yra viena iš aukštojo mokslo įstaigų Lietuvoje, kuri ilgą laiką rengia socialinio darbo magistrantus. Studijų programos yra nuolat tobulinamos atsižvelgiant į visuomenės pokyčius, poreikius, užsienio patirtis, bei atliekamus išorės audito tyrimus ir jo ataskaitose pateikiamas rekomendacijas. Pirmą kartą Mykolo Romerio universitete socialinio darbo magistrantūros studijų programa buvo akredituota 2010 metais, kai vertinimą atliko Vokietijos sveikatos ir socialinių mokslų akreditacijos agentūra. Paskutinį kartą išorės auditas analizavo studijų programą 2016 metais ir socialinio darbo magistrantūros studijų programa buvo akredituota 6 metams (iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.). Taigi šiame skirsnyje bus plačiau nagrinėjama minėtoji studijų programa remiantis studijų programos aprašu.

Mykolo Romerio universitete socialinio darbo magistrantūros studijų programa yra ištęstinės formos, trunka dvejus metus. Programos apimtis kreditais sudaro 90, visas studento darbo krūvis valandomis siekia 2430. Kontaktinio darbo valandos apima 322, o savarankiškam darbui yra skirta net 2018 valandų per visus studijų metus (4 semestrus). Baigus studijas studentai įgyja socialinių mokslų magistro kvalifikacinį laipsnį.

Anksčiau, prieš tai skyrelyje, šiek tiek aptartas nagrinėjamos studijų programos tikslas programos apraše pilnai formuluojamas yra taip: „Parengti aukštos asmeninės ir profesinės kompetencijos socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį turinčius socialinius darbuotojus, gebančius atlikti mokslinius tyrimus, kritiškai analizuoti socialines problemas, atsižvelgiant į konkretų besikeičiančios visuomenės kontekstą; numatyti nenuspėjamos situacijos riziką, taikyti ir vystyti inovatyvias strategijas, skatinant teigiamus socialinius pokyčius visuomenėje, mažinant socialinę atskirtį ir suteikiant galimybę patiems asmenims, jų grupėms bei bendruomenėms aktyviai dalyvauti sprendžiant jų socialines problemas; efektyviai organizuoti žmogiškuosius, finansinius bei kitus galimus išteklius; organizuoti socialinį darbą ir paslaugų teikimą, skatinti socialinių paslaugų infrastruktūros raidą ir plėtrą, ieškant efektyviausių problemų sprendimo būdų nacionaliniame ir Europiniame kontekstuose.“ (Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas, 2017, p. 1). Analizuojant programos tikslą galima įžvelgti įvardijamus siekiamus studijų rezultatus – studentų ugdomas kompetencijas bei įgyjamas žinias. Taip pat labai svarbu pastebėti, kad tiksle pateikiama, jog studentai įgyja socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį, nors įgyjamas laipsnis yra – socialinių mokslų magistras, tik socialinio darbo studijų krypties. Tai šiek tiek klaidinantis aspektas asmenims, renkantiesiems kur studijuoti ir kokią studijų programą pasirinkti.

Didžiausias dėmesys analizuojant studijų programą tenka studijų programos planui, kur išdėstyti visi studijuojami dalykai (privalomieji ir pasirenkamieji), bei matomas kontaktinio ir savarankiško darbo santykis. Žemiau pateiktoje lentelėje (žr. 3 lentelė) pavaizduotas socialinio darbo magistrantūros studijų programos planas.

3 lentelė. Socialinio darbo magistrantūros studijų programos planas

STUDIJŲ PROGRAMOS PLANAS				
1 semestras		**Kreditai (ECTS)**	**Kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**
Privalomieji dalykai	Europos Sąjungos socialinė politika	6	32	130
	Magistro baigiamasis darbas	3	0	81
	Supervizija socialiniame darbe	6	32	130
	Socialinio darbo teoriniai modeliai	6	34	128
Pasirenkamieji dalykai	Migracijos sociologija	6	32	130
	Progresyvios alternatyvos laisvės atėmimui	6	32	130
	Sociokultūrinis bendruomenės ugdymas	6	32	130
2 semestras		**Kreditai (ECTS)**	**Kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**
Privalomieji dalykai	Magistro baigiamasis darbas	6	0	162
	Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos	6	32	130
	Socialinių tyrimų metodologija	6	42	120
	Sociokultūrinio darbo su įvairiomis jaunimo grupėmis strategijos	6	32	130
3 semestras		**Kreditai (ECTS)**	**Kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**
Privalomieji dalykai	Magistro baigiamasis darbas	6	0	162
	Socialinių projektų rengimas ir vertinimas	6	34	128
	Socialinės gerovės institucinė sistema	6	34	128
Pasirenkamieji dalykai	Socialinio darbo mokslinė tiriamoji praktika	6	18	144
	Socialinio darbo praktika migracijos tarnybose	6	18	144
	Socialinio darbo praktika pataisos įstaigose	6	18	144
4 semestras		**Kreditai (ECTS)**	**Kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**
Privalomieji dalykai	Magistro baigiamasis darbas	15	0	405

Šaltinis: sudaryta pagal Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas, 2017

Iš lentelės matoma, kad 1 ir 3 semestras susideda iš kelių privalomųjų dalykų ir 1 pasirenkamojo. Antras semestras neturi pasirenkamųjų dalykų, o ketvirtas semestras apskritai apima tik magistro baigiamojo darbo rengimą. 2016 metais atlikto ACQUIN (angl. Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute) išorės vertinimo ataskaitoje ekspertų grupės teigė, kad studijų plane pateikiami moduliai/dalykai yra pagrįsti, jie leidžia studentams gilinti socialinio darbo kompetenciją magistro lygmeniu. Taip pat praktinis orientavimas siejamas su pakankamu teorinių ir metodinių įgūdžių lygiu, kuris leidžia studentams vykdyti savo taikomuosius mokslinius projektus magistro darbui (Accreditation report, 2016). Ekspertų grupė rekomenduoja Mykolo Romerio universitetui sutelkti didesnį

dėmesį moksliniams tyrimams socialiniame darbe magistrantūroje, nes Lietuvoje nėra socialinio darbo doktorantūros studijų programos.

Sugrįžtant prie gilesnės socialinio darbo magistrantūros studijų programos Mykolo Romerio universitete analizės reikia išanalizuoti kiekvieną studijų programos plane esantį dalyką.

Europos Sąjungos socialinė politika – tai privalomasis dalykas pirmame semestre, kurio apimtis yra 6 kreditai. Studijuojantieji šiam dalykui turi 32 kontaktines valandas (paskaitas, seminarus) ir 130 valandų savarankiško darbo. Dėstytojai naudodami paskaitų, mokslinės literatūros analizės, darbo grupėse, individualių užduočių seminarų metu metodus siekia, kad studentai išklausę šį kursą turėtų žinių apie Europos Sąjungos socialinę politiką, suvoktų jos sampratą, gebėtų atlikti aktualios informacijos paiešką ir analizę, taip pat sugebėtų aprašyti ir lyginti įvairių socialinių procesų eigą, naudojantis adekvačiais socialinių tyrimų instrumentais (Europos sąjungos socialinė politika studijų dalyko aprašas, 2018).

Supervizija socialiniame darbe – šio studijų dalyko rezultatas yra studentų įgyti gebėjimai reflektuoti bei analizuoti profesinės veiklos klausimus įvairiuose kontekstuose, parinkti efektyviausius problemų sprendimo būdus socialiniame darbe, diskutuoti profesiniais klausimais nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu, efektyviai komunikuoti grupėje, taikyti atvejo analizės žingsnius sprendžiant iškylančius profesinės veiklos klausimus ir kt. Taip pat vienas iš dalyko numatomų rezultatų yra įgyjamo žinios apie supervizijos formas, taikymo galimybes individualiame, grupės ir organizacijos lygmenyse. Toks rezultatas siekiamas naudojant refleksijos, darbo grupėje, diskusijos, atvejo studijos, debatų, savarankiško darbo metodus. Supervizija socialiniame darbe yra privalomasis šešių kreditų dalykas pirmame semestre. Studentai dirba savarankiškai 130 valandų, o kontakto turi 32 valandas (Supervizija socialiniame darbe studijų dalyko aprašas, 2018). Užsienio autoriai (Andrews, Harris, 2017) teigia, kad gyva supervizija yra itin naudinga besimokantiesiems, nes jie dalijasi patirtimi tam tikro proceso eigoje.

Kitas pirmo semestro, taip pat 6 kreditų, privalomas dalykas yra **Socialinio darbo teoriniai modeliai.** Studijuojantieji didžiąją laiko dalį dirba savarankiškai (128 val.), o likusį laiką su dėstytoju ir kitais studentais universitete (34 val.). Remiantis studijų dalyko aprašu (Socialinio darbo teoriniai modeliai studijų dalyko aprašas, 2018), magistrantai gebės apibūdinti bei paaiškinti socialinio darbo teorinius modelius, įvertinti jų skirtumus, pranašumus. Taip pat gebės juos taikyti tyrimuose, bei gautus rezultatus pritaikyti socialinio darbo praktikoje. Šie rezultatai siekiami pasitelkiant On-line paramos studentams, projektinio darbo, bendradarbiavimo, supervizijos, atvejo analizės ir kitus į studentą orientuotus metodus.

Toliau pirmame kurse seka trys dalykai, iš kurių studentai turi pasirinkti vieną. Visi jie yra tos pačios apimties (6 kreditai, 32 kontaktinės valandos, 130 savarankiško darbo valandų). Vienas iš tų pasirenkamųjų dalykų yra **Migracijos sociologija.** Šį dalyką pasirinkę studentai ir jį išklausę galės: 1) argumentuotai parinkti socialinių programų, susijusių su migracijos klausimais, pasiūlymus; 2) atskleisti migracijos kaip socialinio reiškinio ypatumus; 3) įvardinti migracijos proceso pasekmes tiek individualiu, tiek visuomenės lygiu (Migracijos sociologija studijų dalyko aprašas, 2018).

Antras pasirenkamasis dalykas pirmame semestre - **Progresyvios alternatyvos laisvės atėmimui.** Studijuojantieji išmoks planuoti ir parengti nuteistųjų elgesio korekcijos planus, sociokultūrinius projektus, kurie atitiktų probacijoje prižiūrimųjų įvairių grupių poreikius. Taip pat mokės socio-edukacinių, prevencinių ir kitų programų bei veiklų organizavimo ypatumus skirtingoms nuteistųjų grupėms. Studentai išmoks suburti bendruomenę, turimus išteklius konkrečiam asmeniui padėti (Progresyvios alternatyvos laisvės atėmimui studijų dalyko aprašas, 2018).

Ir trečiasis dėstomas dalykas – **Sociokultūrinis bendruomenės ugdymas.** Siekiamas rezultatas pagal aprašą (Sociokultūrinis bendruomenės ugdymas studijų dalyko aprašas, 2018): gebės bendradarbiauti su socialiniais partneriais, analizuoti kultūrinių ir meninių veiklų pasiūlą ir paklausą; išanalizavus atlikti įstaigos, bendruomenės ar organizacijos poreikių vertinimą; identifikuojant visuomenės problemas inicijuoti socialinių paslaugų programų tobulinimą ir kt. Šie trys minėtieji pasirenkamieji pirmo semestro studijų dalykai paskaitų, seminarų metu naudoja mokymosi bendradarbiaujant, tiriamuoju darbu pagrįstus, interaktyvius metodus.

Antrame semestre nėra pasirenkamųjų dalykų, tik 3 privalomieji, kurių visų apimtis siekia 6 kreditus. Vienas iš jų yra **Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos –** dalyko planą sudaro 32 kontaktinės valandos ir 130 savarankiško darbo valandų. Dėstytojai naudodami aktyvaus mokymo (si), tyrimų, įgalinančios mokymosi aplinkos kūrimo ir kitais metodais siekia Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos studijų dalyko apraše (2018) apibrėžto rezultato, kuris sako, kad studentai bus kompetentingi inicijuoti ir skatinti inovacijas savo profesinėje srityje, vadovauti programų kūrime bei jų įgyvendinime. Taip pat turės kompetenciją telkti komandas, taikyti strategijas, analitinį mąstymą vertinant socialinių paslaugų kokybę, organizacijos valdymą ir kt.

Kitas privalomasis dalykas antrame semestre, kurio valandų pasiskirstymas toks pat, kaip ir prieš tai aprašyto (32 kontaktinės ir 130 savarankiško darbo valandos) yra **Sociokultūrinio darbo su įvairiomis jaunimo grupėmis strategijos.** Studijuojant išmokstama atlikti atvejo analizę bei įvairius tyrimus, susijusius su jaunimo socialine įtrauktimi, tarpkultūriškumu. Taip pat įgyjami bendradarbiavimo, tarpininkavimo, organizavimo kompetencijas dirbant

sociokultūrinį darbą su skirtingomis jaunimo grupėmis, pritaikant tikslingas darbo formas. „Studentai mokės kurti prevencines socialines-kultūrines programas, užtikrinančias jaunimo socialinės integracijos ir įtraukties problemas: motyvuoti, pasirengti darbui, užtikrinti palaikymą ir reintegraciją.“ (Sociokultūrinio darbo su įvairiomis jaunimo grupėmis strategijos studijų dalyko aprašas, 2018, p. 2). Kaip ir kitų, prieš tai analizuotų studijų dalykų metu, taip ir šiame studijų rezultatai siekiami daugiausiai per aktyvius mokymo(si) metodus (refleksijos, diskusijos, interaktyvūs žaidimai ir kt.).

Jau antrame semestre magistrantai gilina žinias apie tyrimų rengimą, planavimą ir vykdymą, kurios padės ne tik baigiamojo darbo rengimui, bet ir profesinėje veikloje. **Socialinių tyrimų metodologija –** tai privalomasis dalykas, kurio valandų paskirstymas skiriasi, nuo prieš tai dviejų aptartų studijų dalykų, tuo, kad studentai turi daugiau kontaktinių valandų, net 42 val. (120 val. savarankiško darbo). Pagrindinis šio dalyko siekiamas rezultatas – studentų įgyta tiriamojo darbo kompetencija. Tai apima gebėjimus sisteminti, analizuoti, apibendrinti, idealizuoti, modeliuoti, sintezuoti gautą informaciją, parinkti tinkamą tyrimo metodą, įvertinti gautos informacijos reikšmę socialiniame kontekste (Socialinių tyrimų metodologija studijų dalyko aprašas, 2018). Pagrindiniai paskaitų ir seminarų metodai yra diskusijos, atvejo analizės, praktinės užduotys.

Trečias socialinio darbo magistrantūros studijų semestras Mykolo Romerio universitete susideda iš 2 privalomųjų dalykų (Socialinių projektų rengimas ir vertinimas, Socialinės gerovės institucinė sistema) ir 1 pasirenkamojo – tam tikros praktikos. Abu privalomieji dalykai apima po 6 kreditus, studentai turi 34 kontaktines ir 128 savarankiško darbo valandas. **Socialinių projektų rengimo ir vertinimo** dalyko metu magistrantai gebės integruoti naujas socialinių projektų rengimo, valdymo ir vertinimo žinias ir gebėjimus į savo profesinę veiklą. Taip pat mokės pagal metodologinius reikalavimus parengti konkretaus socialinio projekto vertinimo ataskaitą, nes bus susipažinę su projektų rengimo, valdymo, vertinimo procesais (Socialinių projektų rengimas ir vertinimas studijų dalyko aprašas, 2018). Vienas iš svarbesnių metodų, naudojamų šio dalyko metu, yra socialinio projekto vertinimas.

Socialinės gerovės institucinė sistema – šio dalyko esmė yra suteikti gilesnių žinių apie socialinės gerovės institucijų ir institutų sistemą. Taip pat išmokyti studentus kūrybiškai taikyti įgytas žinias rengiant socialinius projektus. Taip pat vienas iš rezultatų, nurodomų apraše, yra studijuojančiųjų gebėjimas „<...> analizuoti ir kritiškai vertinti gerovės politikos tikslus ir priemones, identifikuoti ir analizuoti socialines problemas ir numatyti jų sprendimo būdus vietiniu ir nacionaliniu lygiu“ (Socialinės gerovės institucinė sistema studijų dalyko aprašas, 2018, p. 2). Pasiekti rezultatą dėstant dalyką naudojami du metodai: 1) paskaitos, 2) grupės diskusijos.

Trečiame semestre studentai renkasi kokią praktiką norėtų atlikti. Visų apimtis (6 kreditai) bei darbo krūvis (18 kontaktinių ir 144 savarankiško darbo valandų). Studentai renkasi iš trijų skirtingų atliekamų praktikų:

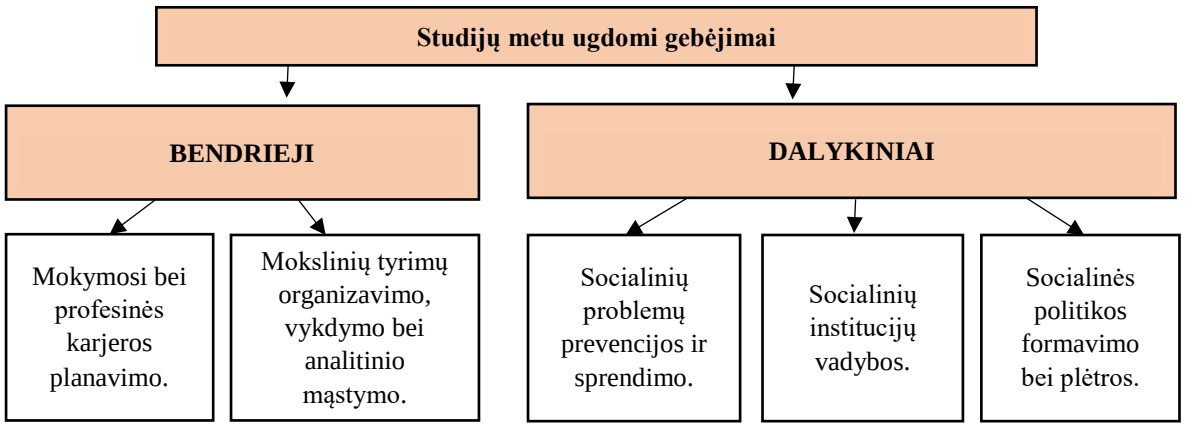
1. **Socialinio darbo mokslinė tiriamoji praktika;**
2. **Socialinio darbo praktika migracijos tarnybose;**
3. **Socialinio darbo praktika pataisos įstaigose.**

Visų praktikų metu studentai ugdo profesinei veiklai reikalingas kompetencijas. Studentai pasirinkę bet kurią iš išvardintų praktikų, jas atlikę gebės įsivertini savo profesinę veiklą, bei numatyti tobulinimosi galimybes. Taip pat įgyja žinių ir gebėjimų praktinėje veikloje vadovautis socialinės institucijos veiklą reglamentuojančiais teisės aktais, jai remiantis analizuoti esamą situaciją ir taikyti naujoves. Studentai supras socialinio darbuotojo, įstaigos vadovo atsakomybes, megs tarpinstitucinius socialinės partnerystės ryšius. Praktikos metu įgyta profesinė patirtis padės parengti tyrimo planą ir atlikti kiekybinius bei kokybinius mokslinius tyrimus, susijusius su įstaigos specifika. Taip pat kiekvienos praktikos metu studentai atlieka mokslinį tiriamąjį darbą, o gautus rezultatus paverčia pasiūlymais ir jais dalijasi su įstaigos vadovu. Praktikos skiriasi įstaigų savitumu, jų darbo lauku, specifika. Todėl atitinkamai studentai įgyja žinias apie migracijos, pataisos įstaigų veiklas. Taip pat ypatingai tobulina mokslinio tiriamojo darbo kompetencijas pasirinkę įstaigą, kur teikiamos socialinės paslaugos (Socialinio darbo mokslinė tiriamoji praktika studijų dalyko aprašas, Socialinio darbo praktika pataisos įstaigose studijų dalyko aprašas, Socialinio darbo praktika migracijos tarnybose studijų dalyko aprašas, 2018). Visos sesijos metu magistrantai studijuoja atvejų analizės, diskusijos, praktikos institucijoje, refleksijos, paskaitos, seminarų, mokymosi bendradarbiaujant ir kitų metodų principu.

Visų studijų metu magistrantai sistemingai rengia magistro baigiamąjį darbą. Kiekviename semestre jie turi tam tikrą kreditų skaičių **Magistro baigiamojo darbo** dalykui. Visas ketvirtas semestras yra skiriamas studijų baigiamajam darbui. Per visą studijų laikotarpį (2 metus) tam yra skiriama 30 kreditų – 810 savarankiško darbo valandų. Magistro baigiamojo darbo studijų dalyko apraše (2018, p. 1) yra pateikiamas toks tikslas: „Plėtoti studentų gebėjimą: atsakingai ir kokybiškai taikyti specialybės dalykų žinias, sisteminti, analizuoti ir vertinti pasirinktos baigiamojo darbo temos literatūrą, profesinės veiklos praktikos medžiagą; išplėsti ir pagilinti atskirų socialinio darbo mokslų šakų, sričių, dalykų žinias, ugdyti gebėjimus savarankiškai pasirinkti tyrimo šaltinius, mokslinę literatūrą ir jais naudotis (pristatyti, analizuoti ir pan.); vertinti kitų asmenų anksčiau atliktus darbus, taikyti ir modifikuoti tyrimo metodus, atlikti tyrimą, aiškiai ir pagrįstai formuluoti tyrimų išvadas, rekomendacijas, taip pat glaustai, taisyklinga kalba, tvarkingai aprašyti tyrimą.“. Tikslas aiškiai įvardija ugdomas

kompetencijas tinkamai atlikti mokslinius tyrimus. Užsienio mokslininkai (Morgenshten, Freymond, Agyapong ir Greeson, 2011) teigia, kad studentai turi būti įtraukti į mokslinio tyrimo procesą jau nuo pirmų dienų.

Žvelgiant bendrai į visus studijų plano dalykus, galima pastebėti, kad esminis visų dalykų tikslas yra tai, kad kiekvienas studentas įgytų specifines, to dalyko kompetencijas pasinaudojant tam tikrais studentą aktyvinančiais metodais. Mykolo Romerio universitetas socialinio darbo magistrantūros studijų programos apraše (2017) išskiria viso studijų laikotarpio metu ugdomas studentų gebėjimų grupes (žr. 2 pav.).

2 pav. Studijų metu ugdomos gebėjimų grupės

Šaltinis: sudaryta pagal MRU Socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašą (2017)

Magistrantūros studentai ugdo bendruosius ir dalykinius gebėjimus. Bolonijos procese įsitraukusios šalys skatinamos jungtis į vieningą Europos švietimo erdvę ir kurti studijų programas, kur pagrindinis dėmesys ir yra skiriamas minėtųjų kompetencijų grupių ugdymui (Bulajeva, Jakubė, Lepaitė ir kt., 2011). Socialinio darbo magistrantūros studijų programoje Mykolo Romerio universitete šio principo tvirtai laikomasi. Žvelgiant visų Lietuvos aukštųjų mokyklų, siūlančių šią programą, dėmesį apibrėžiamoms kompetencijoms, galima pastebėti, kad jokia kita įstaiga savo studijų programos apraše neakcentuoja bendrųjų ir dalykinių kompetencijų svarbos, jie neskirsto studentų ugdomų gebėjimų pagal Bolonijos proceso rekomendacijas, prioritetus (2 PRIEDAS).

Mykolo Romerio universiteto mokslininkai (žr. 2 pav.), bendruosius gebėjimus skirsto į mokymosi bei profesinės karjeros planavimo ir mokslinių tyrimų organizavimo, vykdymo bei analitinio mąstymo gebėjimų grupes. Dalykinės kompetencijos yra išskiriamos į 3 grupes: 1) socialinių problemų prevencijos ir sprendimo, 2) socialinių institucijų vadybos, 3) socialinės politikos formavimo bei plėtros. Šioms gebėjimų grupėms yra priskiriami konkretūs studijų procese įgyjami gebėjimai, tokie kaip: tobulinti ir nuolat vertinti savo profesines žinias ir gebėjimus; tikslingai planuoti asmeninį mokymąsi ir karjerą bei analizuoti ir taikyti naujoves

profesinėje veikloje; atlikti aktualius kiekybinius ir kokybinius mokslinius tyrimus, kvalifikuotai analizuoti visuomenės socialines permainas; taikyti tyrimų rezultatus praktinėje veikloje, skatinant socialinių paslaugų infrastruktūros raidą ir plėtrą ir kiti.

Žemiau pateiktoje lentelėje (žr. 4 lentelė) pavaizduota kokių studijų dalykų metu yra ugdomi studijų programos apraše pateikiami gebėjimai, kaip numatomi studijų proceso rezultatai. Kiekvienas studijų dalykas yra pažymėtas sutartine spalva, prie kompetencijos nuspalvintas langelis atitinkamai.

4 lentelė. Studijų dalykų metu ugdomi gebėjimai

BENDRIEJI	Mokymosi bei profesinės karjeros planavimo	Tobulinti ir nuolat vertinti savo profesines žinias ir gebėjimus	
		Tikslingai planuoti asmeninį mokymąsi ir karjerą bei analizuoti ir taikyti naujoves profesinėje veikloje	
	Mokslinių tyrimų organizavimo, vykdymo, analitinio mąstymo	Atlikti aktualius kiekybinius ir kokybinius mokslinius tyrimus, kvalifikuotai analizuoti visuomenės socialines permainas	
		Taikyti tyrimų rezultatus praktinėje veikloje, skatinant socialinių paslaugų infrastruktūros raidą ir plėtrą	
DALYKINIAI	Socialinių problemų prevencijos ir sprendimo	Rengti ir įgyvendinti socialinių problemų prevencijos programas	
		Taikyti socialinio darbo problemų sprendimo modelius, ugdant, atstatant ir palaikant asmenų ir jų grupių gebėjimus savarankiškai spręsti iškylančias problemas;	
		Sutelkti bendruomenę ir asmens ar šeimos aplinkos išteklius jų socialinėms problemoms spręsti	
	Socialinių institucijų vadybos	Rengti ir inicijuoti bendruomenės ar įstaigos, organizacijos socialinių paslaugų programas	
		Analizuoti pagalbos poveikio veiksmingumą, teikti siūlymus dėl įstaigos, organizacijos paslaugų organizavimo ir kokybės gerinimo	
		Telkti įstaigos, įmonės, organizacijos specialistų komandą socialinei pagalbai teikti	
	Socialinės politikos formavimo bei plėtros	Inicijuoti teisinių dokumentų pataisas, integraliai panaudoti įvairias mokslo ir praktines žinias socialinių paslaugų tobulinimui ir plėtrai	
		Kokybiškai parengti ir įgyvendinti socialinius - kultūrinius projektus, juos įvertinti ir analizuoti pasiektus rezultatus	

- Europos Sąjungos socialinė politika
- Supervizija socialiniame darbe
- Socialinio darbo teoriniai modeliai
- Migracijos sociologija
- Progresyvios alternatyvos laisvės atėmimui
- Sociokultūrinis bendruomenės ugdymas
- Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos
- Socialinių tyrimų metodologija
- Sociokultūrinio darbo su įvairiomis jaunimo grupėmis strategijos
- Socialinių projektų rengimas ir vertinimas
- Socialinės gerovės institucinė sistema
- Socialinio darbo mokslinė tiriamoji praktika; Socialinio darbo praktika migracijos tarnybose; Socialinio darbo praktika pataisos įstaigose
- Magistro baigiamasis darbas

Šaltinis: sudaryta pagal Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašą, 2017; Studijų dalykų aprašus, 2018

Iš pateiktos lentelės galima daryti prielaidą, kad vienas studijų dalykas ugdo mažiausiai dvi numatytas kompetencijas (gebėjimas inicijuoti teisinių dokumentų pataisas, integraliai panaudoti įvairias mokslo ir praktines žinias socialinių paslaugų tobulinimui ir plėtrai ugdomas Europos Sąjungos socialinės politikos ir Magistro baigiamojo darbo dalykų metu), tačiau taip pat gali ugdyti net 6 iš 12 kompetencijų. Pavyzdžiui gebėjimas rengti ir įgyvendinti socialinių problemų prevencijos programas yra ugdomas net 6 paskaitų metu: 1) Migracijos sociologija, 2) Progresyvios alternatyvos laisvės atėmimui, 3) Sociokultūrinis bendruomenės ugdymas, 4) Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos, 5) Sociokultūrinio darbo su įvairiomis jaunimo grupėmis, 6) Socialinių projektų rengimas ir vertinimas. Bendra analize galima teigti, kad vienos konkrečios kompetencijos ugdymui yra sutelkiamas dėmesys net keliose paskaitose, o tai užtikrina didesnes galimybes pasiekti iškeltus studijų proceso tikslus ir apibrėžtus rezultatus.

Apibendrinant Socialinio darbo magistrantūros studijų programą Mykolo Romerio universitete, galima akcentuoti tai, kad studijų programos aprašas yra parengtas remiantis Europiniais standartais (Bolonijos procesu), atitinka aukštojo mokslo keliamus reikalavimus, nes išorės auditas akreditavo net 6 metams, kaip itin paklausią, besimokančiojo poreikius atitinkančią studijų programą. Taip pat studijų programos plano analizė leidžia daryti prielaidą, kad magistrantai daugiausia laiko studijuoja savarankiškai, nes kontaktinių valandų skaičius yra tris kartus mažesnis, nei savarankiško darbo valandų. Pasirenkamieji ir privalomieji dalykai yra dėstomi pasitelkiant aktyvius mokymo (si) metodus, tokius kaip diskusija, refleksija, darbas grupėse, on-line parama ir kt. Remiantis dalykų aprašais, kiekvienas iš studijų dalykų suteikia studijuojantiesiems tiek dalykines, tiek bendrąsias žinias ir gebėjimus, kurie vėliau pritaikomi profesinėje veikloje.

2. SOCIALINIO DARBO SPECIALISTŲ KOMPETENCIJŲ RAIŠKA

2.1. Profesiniai reikalavimai socialiniams darbuotojams

Studentas įgijęs socialinio darbuotojo kvalifikaciją, savo darbe turi vadovautis tam tikrais teisės aktais, dokumentais, kodeksais bei aprašais. Šiame skyriuje bus aptariami visi dokumentai, kurie pabrėžia socialinio darbuotojo kvalifikaciją, tobulinimosi galimybes, funkcijas, pareigas ir kt.

1993 metais įsikūrusi Lietuvos socialinių darbuotojų asociacija 1998 m. priėmė **Lietuvos socialinių darbuotojų etikos kodeksą,** kurį 2017 m. gegužės 26d. asociacijos suvažiavime patobulino ir patvirtino. Šio kodekso tikslas: „<...> įvardyti bendrąsias socialinio darbo vertybes, suformuoti pagrindines nuostatas ir principus, kurie sudarytų prielaidas ir galimybes socialiniams darbuotojams spręsti socialinio darbo etikos problemas.“ (Lietuvos socialinių darbuotojų etikos kodeksas, 2017, p. 1). Dokumente yra įvardijami pagrindiniai principai, kurių turi laikytis socialinis darbuotojas savo profesinėje veikloje. Laikydamasis šio etikos kodekso, specialistas gerbia kiekvieno žmogaus prigimtinę vertę ir orumą, siekia didinti socialinį teisingumą ir solidarumą, veikia sąžiningai, nešališkai, laikosi LR Konstitucijos ir kitų visuotinų valstybės dokumentų. Lietuvos socialinių darbuotojų etikos kodekse (2017) yra numatyti etiniai specialisto santykiai su bendradarbiais, organizacija, bei atsakomybė savo specialybei.

Vienas svarbiausių įstatymų yra **Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų įstatymas** 2006 m. sausio 19d. Nr. X-493, nes socialinio darbuotojo viena iš jau minėtų funkcijų yra teikti socialines paslaugas su problemomis susiduriančiais asmenimis. Įstatymas apibrėžia: „<...> socialinių paslaugų sampratą, tikslus ir rūšis, reglamentuoja socialinių paslaugų valdymą, skyrimą ir teikimą, socialinės globos įstaigų licencijavimą, finansavimą, mokėjimą už socialines paslaugas bei ginčų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, nagrinėjimą.“ (Socialinių paslaugų įstatymas, 2006). Socialinio darbo absolventams aktualiausi yra 4 skirsnio „Socialinių paslaugų skyrimas“ ir 5 skirsnio „Socialinių paslaugų teikimas“ straipsniai.

Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų įstatymo 2006 m. sausio 19 d. Nr. X-493, **4 skirsnio** 15 straipsnis teigia, kad socialinį darbą dirbantys asmenys privalo nedelsdami informuoti asmens (šeimos) savivaldybę apie socialinių paslaugų reikalingumą asmeniui (šeimai), jei turi duomenų apie tai. 16 straipsnis numato, kad socialiniai darbuotojai nustato socialinių paslaugų poreikį asmenims (šeimoms). Taip pat šie darbuotojai yra atsakingi periodiškai peržiūrėti ar reikia tęsti paslaugos skyrimą tam tikram asmeniui, bei priimti sprendimą dėl sustabdymo ar nutraukimo. Šio skirsnio esmė yra ta, kad kvalifikuoti asmenys, dirbantys socialinį darbą, teikia pagalbą asmenims susidūrusiems su sunkumais gyvenime,

surenkant informaciją apie tai, informuojant savivaldybę, nustatant poreikį, bei priimant sprendimą skirti, vėliau sustabdyti ar nutraukti socialinės paslaugos teikimą.

Penktajame įstatymo skirsnyje (Socialinių paslaugų įstatymas, 2006) 20 straipsnis numato, kad socialiniu darbuotoju gali dirbti žmogus turintis aukštąjį socialinio darbo ar jam prilygintą išsilavinimą. Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės valstybėse ar Šveicarijos Konfederacijoje išduoti aukštojo mokslo diplomai, diplomai, pažymėjimai ir kiti kvalifikaciją patvirtinantys dokumentai teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstami tinkamais, kad juos įgijusieji dirbtų socialiniais darbuotojais Lietuvos Respublikoje. Tai reiškia, kad socialiniais darbuotojais dirbti gali tik baigę studijas universitetuose ar kolegijose, be šio išsilavinimo nėra net galimybės asmeniui pretenduoti į tokią darbo vietą.

Viename **Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymų „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“** 2006 m. Balandžio 5 d. Nr. A1-93 yra nustatomos socialinių paslaugų rūšys, jas teikiantys specialistai bei įstaigos. Pastebima, kad socialiniai darbuotojai teikia visas be išimties įsakyme nurodytas paslaugas, tiek bendrąsias, tiek specialiąsias. Tai rodo socialinio darbuotojo būtinumą visuomenėje, bei jo atliekamas funkcijas. Socialinio darbo specialistas turi išmanyti daugybė skirtingų sričių, pagalbos teikimo priemonių ir kitą, todėl svarbu tampa vertini specialistų veiklą.

Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakyme „Dėl socialinių paslaugų srities darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2017 m. kovo 29 d. Nr. A1-158 kalbama apie profesinį bei asmeninį socialinio darbuotojo veiklos tobulėjimą. Atsižvelgiant į darbo specifiką kiekvienas darbuotojas turi siekti geresnės kokybės, rezultatų darbinėje veikloje, stiprinant savo profesines kompetencijas, įgūdžius, gebėjimus. Pagal šį įstatymą yra numatoma, kad socialiniai darbuotojai kartu su vadovu nusimato kelis tikslus metų pradžioje, kurių sieks ir stengsis įgyvendinti. Pagal įstatymą gali būti ne mažiau 3, bet ne daugiau 6 tikslai, kurie vėliau vertinami išskaidant į smulkesnius kriterijus įrodant pasiektą/nepasiektą rezultatą. Pasibaigus metams darbuotojo veikla pagal numatytus uždavinius vertinami „<...> labai gerai – darbuotojas įvykdė visas ir viršijo kai kurias sutartas metines veiklos užduotis pagal nustatytus vertinimo rodiklius; gerai – darbuotojas iš esmės įvykdė sutartas metines veiklos užduotis pagal nustatytus vertinimo rodiklius; patenkinamai – darbuotojas įvykdė tik kai kurias sutartas metines veiklos užduotis pagal nustatytus vertinimo rodiklius; nepatenkinamai – darbuotojas neįvykdė metinių veiklos užduočių pagal nustatytus vertinimo rodiklius.“. Svarbu išsikelti įgyvendinamus tikslus, kitu atveju įvertinimas gali būti prastas, nors tai nerodytų, kad darbuotojo veikla yra nenaudinga, nebūtina ar pan.

Kitas svarbus, susijęs su prieš tai aptartu dokumentu, yra **Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „Dėl socialinių paslaugų srities darbuotojų**

profesinės kompetencijos tobulinimo tvarkos aprašo bei socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2006 m. balandžio 5 d. Nr. A1-92, galiojanti suvestinė redakcija nuo 2017-08-11. Šiame įsakyme reglamentuojama socialinio darbo specialistų atestacijos tvarka. IV skirsnyje yra numatoma, kokiais būdais socialinis darbuotojas gali tobulinti savo profesines kompetencijas: 1) mokymai (paskaitos, seminarai, praktiniai užsiėmimai); 2) profesinė praktika; 3) supervizijos; 4) kitų asmenų mokymas (paskaitos, seminarai, įžanginis individualios priežiūros personalo mokymas ir praktiniai užsiėmimai, vadovavimas socialinio darbo studentų profesinei praktikai). Remiantis įsakymu, galima teigti, kad savęs tobulinimas yra ypatingai svarbus kiekvienam socialinio darbo specialistui. Yra įvairių formų ir būdų kaip tai padaryti. Dokumente pažymima, kad socialiniams darbuotojams privaloma dalyvauti supervizijose. Minėtas įsakymas numato, kad darbuotojo profesinis tobulėjimas turėtų būti pamatuojamas pagal įgytas kompetencijas: bendravimas, bendradarbiavimas, planavimas, savarankiškumas, reflektyvumas, intervencijos atlikimas, įtakos darymas, saugios, gyventi palankios aplinkos kūrimas, kliento savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymas.

Visą tai siejasi su antrąją įsakymo dalimi <...> dėl socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2017). Socialinio darbo srities specialistą vertina pagal pastaruosius 5 metus profesinės kompetencijos tobulinimo programose dalyvautų valandų skaičių ir kitiems asmenims organizuotų mokymų valandų skaičių, kurių metu jis įgijo visas būtinas profesijai kompetencijas, kurios įrodo, kad asmuo yra tikrai kvalifikuotas dirbti šį darbą. Įsakyme numatyta, kad atestacijos metu socialinis darbuotojas įgyja šias kvalifikacines kategorijas: 1) socialinis darbuotojas; 2) vyresnysis socialinis darbuotojas; 3) socialinis darbuotojas ekspertas. Tai yra vienas iš profesinio tobulėjimo įrodymų.

Apibendrinant socialinių darbuotojų darbą reglamentuojančius dokumentus galima teigti, kad šios profesijos atstovams yra keliami aukšti kvalifikaciniai reikalavimai, vyksta nuolatinis kompetencijų, darbo kokybės vertinimas, taip pat dokumentuose reglamentuota, kad socialinio darbo specialistai turi privalomai dalyvauti profesiniame tobulėjime, lavinti savo įgūdžius, įgyti naujas žinias, tobulinti turimus gebėjimus.

2.2. Socialinio darbo specialistų kompetencijų vertinimas praktikoje

Socialinio darbo specialistai, kaip ir kiekvienos kitos profesijos atstovai susiduria su tuo, kad besirengdami įgyti specialybę tikisi, jog visi studijų aprašuose pateikiami rezultatai bus pasiekti, tačiau atsitinka taip, kad pradėdami profesinę veiklą susiduria su kompetencijų trūkumu, tam tikrų žinių, gebėjimų neišsiugdymu studijų metu ar per tam tikras darbines patirtis. Šiame skyriuje bus išanalizuota, kaip socialinio darbo specialistų kompetencijos yra vertinamos praktinėje veikloje, kokių žinių, gebėjimų jiems trūksta.

Socialinio darbuotojo rengimo standarte (2008), kuris sukurtas remiantis šalių patirtimi, mokslininkų išvadomis, atliktais tyrimais, taip pat atsižvelgus į darbo rinkos analizę, joje vykstančius pokyčius, yra teigiama, kad socialinis darbuotojas sėkmingai vykdytų savo darbą yra reikalingi šie bendrieji gebėjimai: 1) atsakingumas; 2) matematinis raštingumas; 3) kūrybiškumas; 4) savarankiškumas priimant sprendimus; 5) kolektyvinis darbas; taktiškumas; 6) kompiuterinis raštingumas; 7) organizuotumas; 8) tolerantiškumas.

Šie bendrieji gebėjimai dažnai yra išugdomi jau mokykloje, sąveikaujant su kitais asmenimis, tampant tam tikros visuomenės, bendruomenės dalimi. Be šių gebėjimų Socialinių darbuotojų rengimo standarte (2008) yra pateikiamos ir specialistų veiklos sritys ir jas atlikti reikalingos konkrečios kompetencijos (žr. 5 lentelė).

5 lentelė. Socialinio darbuotojo veiklos sritys ir kompetencijos

VEIKLOS SRITYS	KOMPETENCIJOS
1. Socialinės paramos poreikio nustatymas	1.1. Rinkti informaciją apie socialinės paramos poreikį. 1.2. Analizuoti informaciją apie socialinės paramos poreikį. 1.3. Vertinti soc. paramos poreikio analizės rezultatus, apibrėžti socialinę problemą.
2. Socialinės paramos planavimas	2.1. Projektuoti socialinės paramos modelį parenkant tinkamus metodus. 2.2. Sudaryti socialinio darbo veiksmų planą. 2.3. Taikyti socialinio darbo metodus.
3. Socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas	3.1. Telkti išteklius socialinėms problemoms spręsti. 3.2. Teikti socialines paslaugas ir organizuoti prevencinę veiklą. 3.3. Bendradarbiauti su klientu ir jo aplinka.
4. Socialinio darbo veiksmingumo vertinimas	4.1. Analizuoti teiktas socialines paslaugas. 4.2. Vertinti teikiamos socialinės paramos procesą ir rezultatus.
5.Socialinio darbuotojo profesinės veiklos tobulinimas ir plėtotė	5.1. Taikyti naujoves socialinio darbuotojo profesinėje veikloje. 5.2. Tobulinti profesinę kvalifikaciją. 5.3. Sisteminti socialinio darbo patirtį ir ją skleisti visuomenėje.

Šaltinis: sudaryta pagal Socialinių darbuotojų rengimo standartą, 2008

Yra pagrindinės 5 socialinio darbuotojo veiklos kryptys, į kurias orientuojantis galima išryškinti vienas svarbiausių socialinio darbuotojų kompetencijų, atliekant profesinę veiklą, dirbant su klientu. Kvalifikuotas socialinis darbuotojas turėtų gebėti rinkti, analizuoti bei

vertinti informaciją dėl socialinės paramos poreikio asmenims nustatant socialinę problemą. Taip pat specialistas turėtų gebėti projektuoti, sudaryti pagalbos veiksmų planą, modelį naudojant socialinio darbo atitinkamus metodus. Be to, šios profesijos atstovas turėtų gebėti telkti išteklius, kad problemą būtų išspręsta, bendradarbiaujant su klientu, teikiant jam socialines paslaugas bei organizuojant prevencines veiklas. Vykstant procesui socialinis darbuotojas išsiugdęs visus reikalingus gebėjimus turėtų gebėti analizuoti suteiktų paslaugų naudą klientui, vertinti gautus rezultatus, pokytį. Ir žinoma, kompetentingas specialistas turėtų gebėti taikyti inovacijas savo darbe, skleisti apie tai informaciją visuomenėje, bei nuolatos tobulinti save, keltis kvalifikaciją.

Baigusiems pirmos ar antros pakopos studijas absolventams ne visada pavyksta išlavinti minėtąsias ir kitas prieš tai skyreliuose analizuotas socialinio darbo kompetencijas.

B. Bergmans (2005) atlikdama tyrimą su 66 socialiniais darbuotojais iš skirtingų Lietuvos regionų, dirbančių skirtingose institucijose, teikiančias skirtingas socialines paslaugas klientams pastebėjo, kad specialistų pasirengimas darbui nėra visiškai pakankamas. Pasak autorės, tyrimo rezultatai atskleidė, jog socialiniai darbuotojai yra silpniau pasirengę tiriamosios veiklos vykdymui, o labiausiai pačio socialinio darbo proceso vykdymui. Taip pat socialiniams darbuotojams trūksta įvertinimo ir planavimo įgūdžių, ne itin gerai sekasi planuoti socialinę pagalbą, įgalinti klientus veikti savarankiškai bei vykdyti intervenciją. Taip pat B. Bergmans (2005) tyrimas atskleidė, kad praktikų metu įgyti įgūdžiai tiriamųjų yra laikomi labiau pakankami nei nepakankami, tačiau autorė pamini, kad mažiausiai socialinius darbuotojus tenkina socialinės paramos proceso, rezultatų analizės bei vertinimo srityse.

Paminėtinas ir R. Bagonienės (2011) magistrinio darbo tyrimas apie socialinių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą, kurio metu buvo apklausti 179 socialinio darbo specialistai. Autorė teigia, kad įvairiose socialinėse institucijose dirbantys specialistai ypatingai stokoja tam tikrų žinių ir įgūdžių dirbant su klientais. Tyrimas atskleidė, kad socialiniai darbuotojai vykdami į kvalifikacijos tobulinimo kursus norėtų įgyti daugiau kompetencijų dirbti su individu, šeima ir bendruomene, taip pat lavinti konsultavimo, pagalbos komandos formavimo įgūdžius. Pasak R. Bagonienės (2011), dirbantiesiems trūksta socialinio darbo psichologijos praktikos, todėl tai būtų vienas iš prioritetų renkantis tam tikrus kvalifikacijos tobulinimo kursus. Autorė taip pat pastebėjo, kad socialiniai darbuotojai norėtų daugiau kursų apie valdymo dalykus, nes jie nesijaučia stiprūs šioje srityje.

D. Karčiauskienė (2014) savo darbe atkreipė dėmesį į vadybines kompetencijas, kurios dažnai lemia organizacijos veiklos sėkmę ir yra ypatingai svarbios socialiniame darbe. Tyrimo imtis buvo orientuota į savivaldybes kaimiškose seniūnijose, kaip ten yra išlavinta socialinio darbo organizatorių vadybinė kompetencija. Autorė teigia, kad socialiniams darbuotojams ne

retai kyla sunkumų streso valdyme, vizionavime, įgalinime. Specialistams trūksta gebėjimų visuotinai numatyti ateities planus, valdyti stresines situacijas bei įgalinti kitus efektyviai veikti. Be visų šių sunkumų, D. Karčiauskienė (2014) savo darbe teigia, kad socialinio darbo specialistams taip pat nėra lengva išsiugdyti gebėjimą dirbti tarpinstitucinėje komandoje, vadovavimo ir derybines kompetencijas.

O. Merfeldaitė ir J. Dilytė (2016) analizuoja socialinių darbuotojų kompetencijas dirbant su konkrečia klientų grupe – jaunimu. Tiriamieji buvo skirtingų Vilniaus rajonų socialiniai darbuotojai, dirbantys atviruose jaunimo centruose, su gatvės jaunimu ir organizacijose, kurios sprendžia su jaunimu susijusias problemas. Tyrimas atskleidė tiek stipriąsias, tiek silpnąsias socialinių darbuotojų gebėjimų puses. Stipriosios yra įvardijamos tokios, kaip darbas su grupe, empatija, gebėjimas lanksčiai ir kūrybiškai pažvelgti į situaciją ir ją spręsti. Taip pat imtis iniciatyvos. Kita vertus išryškėjo ir socialinių darbuotojų silpnybės sprendžiant jaunimo problemas. Viena iš jų buvo supratimas socialinio darbuotojo vaidmens ir jo profesinių galių, pareigybės ribų. Kita – problemos sprendimo įgūdžiai, kurie, pasak autorių, turėtų būti lavinami toliau, nes nėra pakankami specialistams, dirbantiems su jaunimu ir siekiantiems padėti jiems sprendžiant įvairias problemas, situacijas.

J. Adomaitienė ir R. Balčiūnienė (2017) tyrė asmenų, dirbančių socialinių paslaugų sektoriuje, kompetencijas ir jų tobulinimo galimybes. Tyrimu nustatyta, kad: „Profesinės kompetencijos stoka pasireiškia teikiant konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugas, organizuojant sociokultūrines veiklas. Socialinių paslaugų teikėjai teikia sociokultūrines paslaugas, atstato socialinius įgūdžius, todėl svarbu išmanyti andragogo kompetencijas: suaugusiųjų mokymosi ypatumus, gebėjimą motyvuoti neįgaliuosius ir parinkti mokymosi metodus.“ (Adomaitienė, Balčiūnienė, 2017, p. 90). Mokslininkės pastebi, kad vis dažniau socialinio darbo sritis su suaugusiais asmenimis yra nustumiamas į šalį, todėl baigusiems studijas trūksta žinių iš andragogikos, bei kompetencijų teikti pagalbą suaugusiems žmonėms, susidūrusiems su problemomis.

Apibendrinant šį skirsnį, galima teigti, kad atsižvelgiant į socialinio darbo srities specialistų darbo specifiką, klientų grupę, net regioną išryškėja tam tikrų kompetencijų stoka. Studijų metu siekiamos įgyti kompetencijos ne visada yra įsisavinamos, išsiugdomos, todėl atėjus į praktinį profesinį lauką yra pastebimi tam tikrų įgūdžių trūkumai, kuriuos reikia užpildyti dalyvaujant įvairiuose kvalifikacijos kursuose.

2.3. Socialinių darbuotojų situacija ir poreikis darbo rinkoje

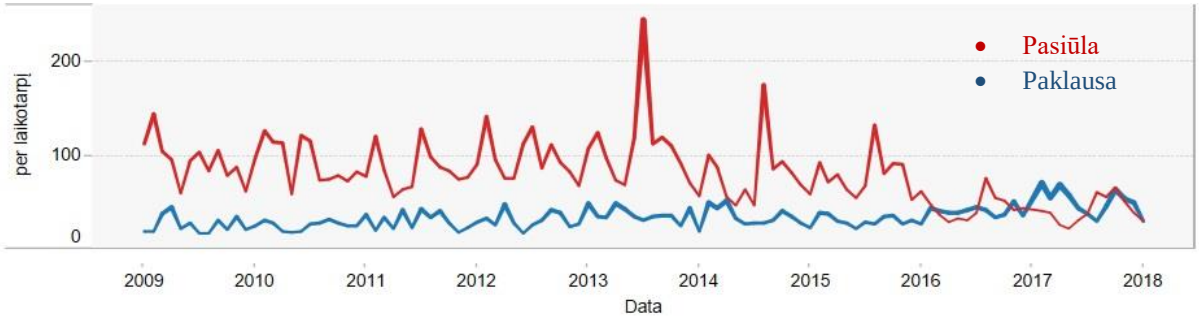
Visuomenėje vyrauja požiūris, kad socialinis darbas yra neprestižinė profesija, menkai atlyginama, reikalaujanti daug streso ir rizikos kasdieninėse situacijose. Socialinio darbuotojo klientai yra problematiški, socialinėje rizikoje atsidūrę asmenys/šeimos, kurių sunkumus išspręsti yra ganėtinai sunku. Žvelgiant į Lietuvos statistiką, 2013 m. iš viso buvo 634,5 socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis pareigybės. Lietuvoje vienam socialiniam darbuotojui vidutiniškai tenka 16 socialinės rizikos šeimų (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2013).Tai yra didžiulis darbo krūvis, už kurį nėra adekvačiai atlyginama.

Socialinio darbo srities ryškesni darbo rinkos pokyčiai sietini su 2006 m. balandžio 5 d. patvirtintu Socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašu, pagal kurį socialinio darbo krypties išsilavinimo neturintis socialiniai darbuotojai turėjo siekti įgyti ir gauti vieną iš šių kvalifikacinių kategorijų – socialinio darbuotojo; vyresniojo socialinio darbuotojo; socialinio darbuotojo eksperto kvalifikacinę kategoriją. Dauguma socialinių darbuotojų neturėjo tinkamo išsilavinimo ir buvo atleisti iš darbo, todėl padidėjo socialinių darbuotojų paklausa darbo rinkoje. Įstatyme buvo teigiama, kad įgyti išsilavinimą privaloma iki 2012 m. gruodžio 31d., būtent dėl šios priežasties 2013 metais padaugėjo įsidarbinančių šios profesijos atstovų. Pasak A. Dinovagis (2015), nuo 2012 iki 2014 metų kvalifikacines kategorijas įgijo 447 socialiniai darbuotojai. Didžiausias šuolis buvo 2014 m., kvalifikacinės kategorijas įgijo 206 socialiniai darbuotojai, iš jų net 153 vyresniojo socialinio darbuotojo, o net 6 socialinio darbuotojo eksperto.

Lietuvos darbo biržos parengtame „Profesijų žemėlapyje“ (2018) yra aiškiai matomos socialinio darbo bei kitų profesijų atstovų įsidarbinimo galimybės skirtingose savivaldybėse pastaraisiais 6 metais. Duomenys rodo, kad 2018 metais 14 savivaldybių trūksta socialinių darbuotojų, bei 4 savivaldybėse yra didelis trūkumas (Trakų r., Kaišiadorių r., Akmenės r., Elektrėnų r.). Situacija nuolatos keičiasi, 2018 m. gegužės 22 dienos duomenimis šių metų 15 savaičių buvo socialinio darbo specialistų perteklius, o 22 savaites – trūkumas.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu Vilniaus universitetas, Mykolo Romerio universitetas ir Socialinių tyrimų centras atliko “Užimtumo didinimo priemonių tyrimą” (2014), kuris parodė, kad 2013 m. tarp daugiausiai darbo vietų sukūrusių Lietuvos ūkio sektorių buvo ir žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo sektorius (8,5 proc.). Analizuojant pokyčius 2008-2013 metais, užimtų darbo vietų šiame sektoriuje daugėjo nuolatos (3-4 proc.). Šį faktą taip pat įrodo ir Europos Komisijos agentūros CEDEFOP prognozės 2015-2025 metams. Rezultatų analizė leidžia daryti išvadas, kad

Lietuvoje žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo ūkio sektorius toliau augs (8,6 proc.), šiuo metu jis yra penktoje vietoje lyginant su kitais sektoriais. Lietuvos darbo biržos 2018 m. duomenimis, socialinio darbo specialybė yra paklausi šiandieninėje visuomenėje, pagal įsidarbinimo bei kuriamų vietų rodiklius.

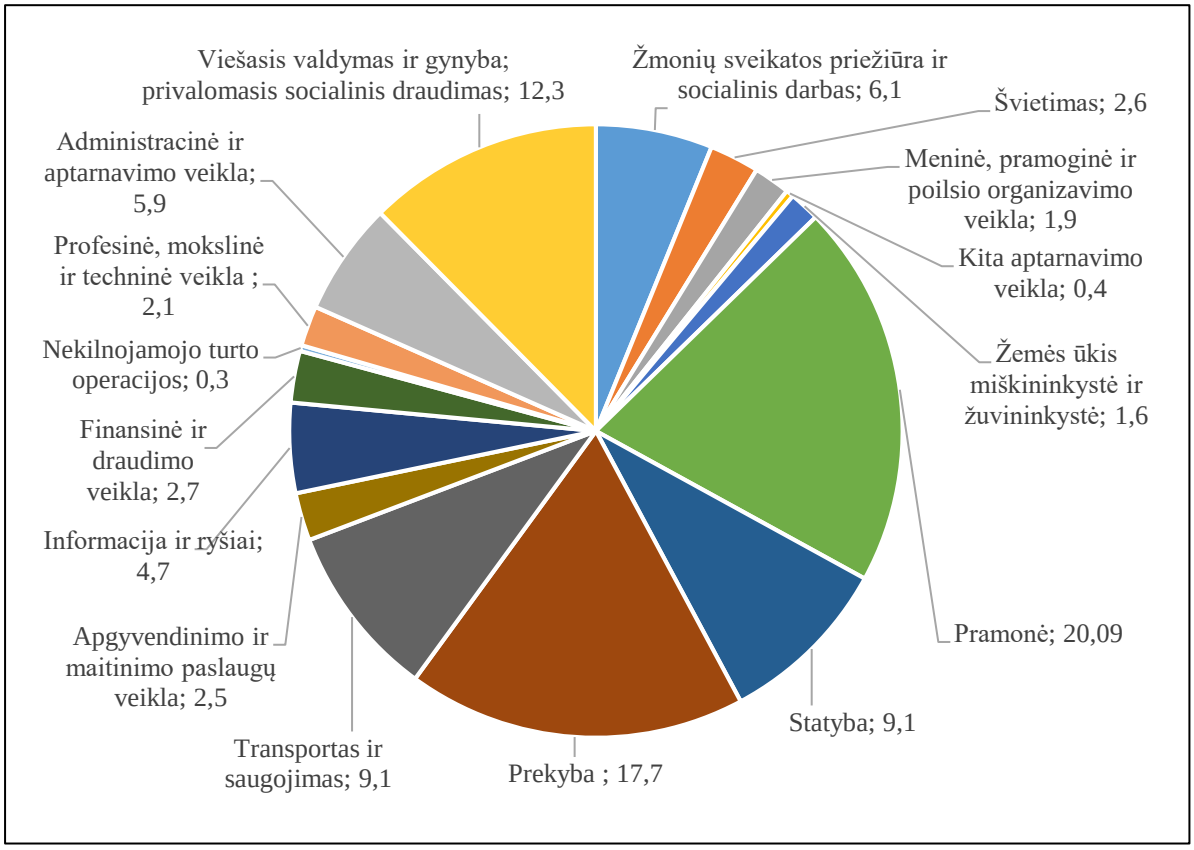
3 pav. Socialinių darbuotojų paklausa ir pasiūla Lietuvoje

Šaltinis: Lietuvos darbo biržos „Profesijų žemėlapis 2018“

Žvelgiant į praėjusius metus, pateiktame paveiksle (žr. 3 pav.) galima pastebėti, kad iki 2016 metų pasiūla visada buvo didesnė, tačiau pastaraisiais metais viskas pasikeitė – paklausa išaugo arba yra balansas, bet visai išnyko didelis skirtumas tarp esamų darbo vietų skaičiaus ir parengtų specialistų skaičiaus. Iš paveikslo matoma, kad paklausos sumažėjimas ryškesnis yra vasarą, o tai gali būti dėl to, kad po žiemos ir pavasario praktikos dalis studentų pasilieka dirbti praktiką atlikusioje vietoje, tačiau įsidarbinimas vyksta liepos mėnesį, kai yra apginti baigiamieji darbai.

2016 metų baigoje Lietuvos statistikos departamento atliktas „Gyventojų užimtumo statistinis tyrimas“ rodo, kad besibaigiant metams kito darbo aktyviai ieškojo 2 grupės dirbančiųjų žmonių: 1) aukštos kvalifikacijos asmenys, dirbantys viešajame sektoriuje (viešojo valdymo, sveikatos priežiūros, socialinio darbo ir švietimo); 2) vidurinį išsilavinimą įgiję asmenys, dirbantys prekybos, apgyvendinimo, maitinimo ir panašiuose paslaugų sektoriuose. Lietuvos darbo biržos inicijuotas tyrimas „Lietuvos užimtumo 2017 m. tendencijos ir ateities prognozės“ skelbia, kad socialinių darbuotojų atlyginimai 2016-2017 metų laikotarpyje kilo 6 proc., tačiau vidutinis mėnesinis atlyginimas vis dar yra 800 eurų neatskaičius mokesčių. Uždarbis lieka žemas, lyginant su kitais sektoriais, šis užima 13 vietą iš 17, kur kilo atlyginimai pagal procento dydį. Kai tuo tarpu statybos sektoriuje atlyginimai kilo 8 proc., nors ten nėra reikalaujama aukštojo išsilavinimo, užtenka profesinio pasirengimo. Tai gali būti viena iš priežasčių dėl ko buvo ieškota kito darbo, bei kodėl esant didelei specialistų pasiūlai išlieka didelė paklausa.

Lietuvos statistikos departamentas kas ketverius metus atlieka tyrimus apie laisvas ir užimtas darbo vietas. Analizuojant 2017 m. trečiojo ketvirčio duomenų rezultatus „Laisvos darbo vietos“ pastebimas nemenkas laisvų darbo vietų procentas socialiniame darbe.

4 pav. Laisvų darbo vietų skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis 2017 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento „Laisvos darbo vietos“

Aukščiau pateiktas paveikslas (žr. 4 pav.) rodo, kad net 6,1 procentas visų laisvų darbo vietų yra iš žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo ūkio sektoriaus. Jei prieš tai, 2008-2013 metais, buvo kalbėta, kad šioje sferoje didėja užimtumas ir darbo vietų paklausa yra didelė, 2017 metais atsiranda sumažėjusi specialistų pasiūla, nors paklausa išlieka didelė, neatsiranda specialistų norinčių dirbti šioje srityje. Visuomenėje kyla svarstymai ir diskusijos kodėl taip yra.

Apibendrinant socialinių darbuotojų poreikį ir situaciją darbo rinkoje galima teigti, kad iki 2006 metų kol nebuvo patvirtinto Socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašo nebuvo didelių pokyčių stebint tiek pasiūlą, tiek paklausą. Vėliau išaugo pasiūla bei paklausa, šiuo metu parengtų socialinių darbuotojų yra daug, kaip ir laisvų vietų, tačiau įsidarbinimas yra menkas, dėl mažo atlyginimo, darbo sąlygų.

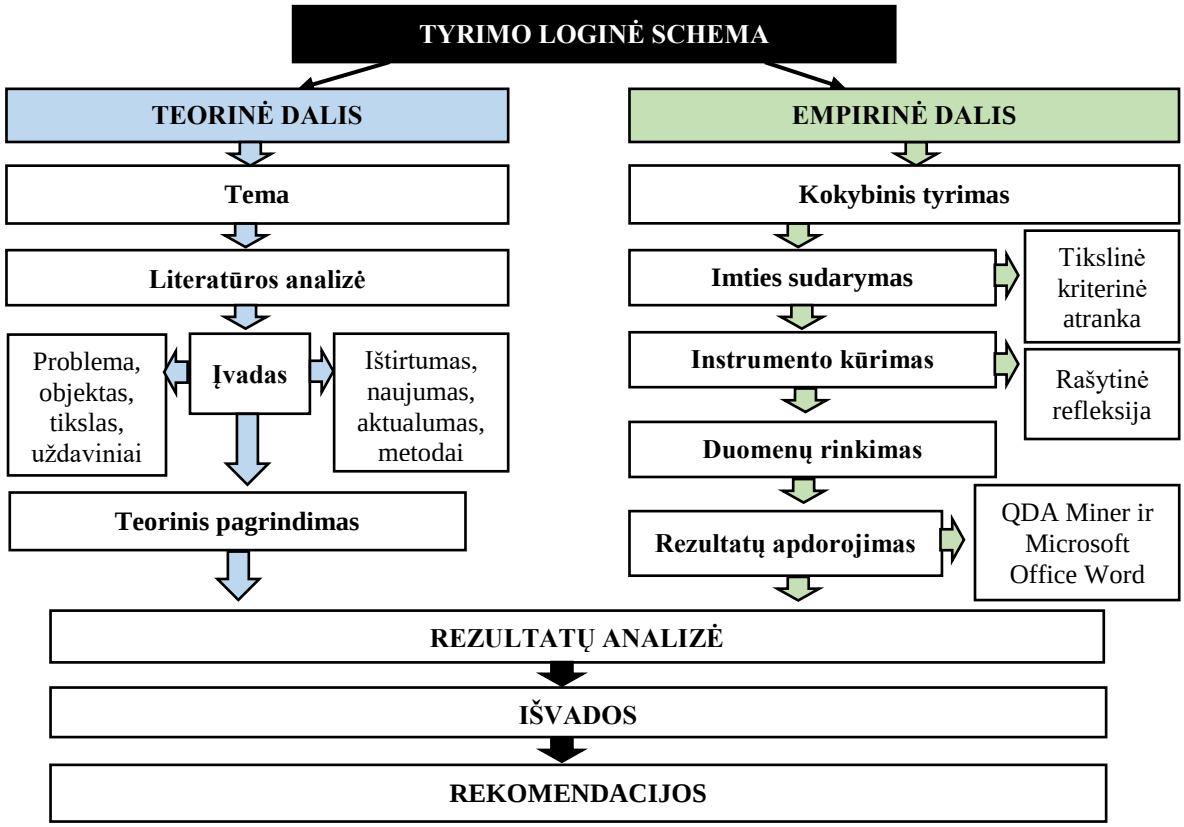
Teorinės dalies išvados:

1. Lietuvos aukštųjų mokyklų Socialinio darbo magistrantūros studijų programų aprašų analizė parodė, kad:
   - studijų tikslas – rengti aukštos kvalifikacijos specialistus, pasiruošusius dirbti visuomenėje, diegiant naujoves, taikant teorinius modelius, atliekant nacionalinius ir tarptautinius mokslinius tyrimus;
   - dėmesys sutelkiamas į specialisto žinių, gebėjimų, įgūdžių ugdymą dirbti su klientu, spręsti jo problemas, atlikti tyrimus ir jų rezultatus pritaikyti kuriant teigiamą pokytį visuomenėje.
2. Mykolo Romerio Socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašo analizė atskleidė, kad:
   - studentai daugiausia laiko studijuoja savarankiškai;
   - pasirenkamieji ir privalomieji studijų dalykai yra dėstomi pasitelkiant aktyvius mokymo (si) metodus, tokius kaip diskusija, refleksija, darbas grupėse ir kt.;
   - visi studijų dalykai suteikia studijuojantiesiems tiek dalykines, tiek bendrąsias kompetencijas, kurios vėliau pritaikomos profesinėje veikloje.
3. Socialinio darbuotojo darbas yra griežtai reglamentuotas bei jam keliami aukšti kvalifikaciniai reikalavimai.
4. Socialinio darbo specialistai turi privalomai dalyvauti profesiniame tobulėjime, o studijavimas II pakopoje yra vertinamas kaip vienas iš profesinio tobulėjimo būdų.
5. Socialinio darbo studijų programų numatomi rezultatai ne visada yra pasiekiami absolventų. išryškėja specialistų kompetencijų stoka tiriamosios veiklos vykdyme, socialinės pagalbos įvertinime ir planavime, klientų įgalinime veikti savarankiškai, konsultavime, komandos formavime, valdyme, kliento įgalinime, streso valdyme. Absolventams neretai trūksta psichologijos bei andragogikos žinių.
6. Baigusiųjų socialinio darbo studijų programas aukštosiose mokyklose stipriosios pusės atsiskleidžia per įgytas kompetencijas dirbti su grupe, lanksčiai ir kūrybiškai pažvelgti į situaciją bei ją spręsti pasitelkiant inovatyvius problemos sprendimo būdus. Taip pat absolventai turi stipriai išreikštą empatijos jausmą, bei išugdytą iniciatyvumą.
7. Statistinių duomenų analizė atskleidė, kad iki 2006 metų kol nebuvo patvirtinto Socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašo, nebuvo didelių pokyčių stebint socialinių darbuotojų įsidarbinimo pasiūlą ir paklausą. Vėliau išaugo abu rodikliai ir šiuo metu yra daug laisvų darbo vietų bei daug parengtų specialistų. Įsidarbinimas yra menkas dėl mažo atlyginimo, darbo sąlygų ir absolventų kompetencijų stokos pasirengimo profesinei veiklai.

3. SOCIALINIO DARBO MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ METU ĮGYTOS KOMPETENCIJOS: EMPIRINIS TYRIMAS

4.1. Empirinio tyrimo metodologija

Siekiant ištirti socialinio darbo magistrantūros absolventų studijų metu įgytas kompetencijas buvo pasirinktas kokybinis tyrimo metodas. Jis leidžia surinkti gilesnius faktus, įvairiapusišką informaciją, įsigilinti į informantų nuomonę, požiūrį, patirtį ir kt. Tyrimo duomenims surinkti naudotas rašytinės refleksijos metodas. Tai leido atkreipti dėmesį į kiekvieno informanto autentišką patirtį bei ją analizuoti. Refleksija skatina informantus apmąstyti tam tikrą laikotarpį, etapą per ilgesnį laiką, patogiu metu, o ne iš karto tyrėjui paklausus atsakyti (Bubnys, 2012). Darbe analizuotas Mykolo Romerio universiteto atvejis. Darbas parengtas remiantis sudaryta tyrimo logine schema (žr. 5 pav.).

5 pav. Magistro baigiamojo darbo tyrimo loginė schema

Šaltinis: sudaryta autorės

Tyrimo imtis. Tiriamųjų imčiai sudaryti buvo naudota tikslinė kriterinė atranka, kuri užtikrina duomenų validumą ir patikimumą (Rupšienė, 2007; Bitinas, 2013;). Buvo iškelti du tiriamųjų kriterijai: 1) Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų

programos absolventai, kurie studijas baigė 2018 m. pavasarį (2016-2017 m. stojimas); 2) Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos absolventai, kurie šiuo metu dirba socialinio darbo srityje. Šie kriterijai sudaro palankias sąlygas informantams prisiminti studijų metu įgytas kompetencijas, bei po įgytos metų praktinės veiklos patirties gebėti apie tai samprotauti. Mykolo Romerio universiteto tinklalapyje iš viešai skelbiamų baigiamųjų darbų gynimo tvarkaraščių buvo surasta dvylika 2018 m. baigusių Socialinio darbo magistrantūros studijų programos absolventų. Su visais 12 susisiekta per socialinius tinklus „Facebook“. Pagal iškeltus tiriamųjų kriterijus 4 iš 12 nepateko į tyrimo imtį, nes dirbo ne socialinio darbo srityje. Iš 8 atrinktų informantų vienas tyrimo eigoje atsisakė dalyvauti dėl pasikeitusių darbinių aplinkybių. Tad galutinę tyrimo imtį sudarė 7 absolventai. Tiriamųjų amžius svyravo nuo 29 iki 47 metų (vidurkis 38), visos moterys. Informantų socialinio darbo patirtis siekė nuo 1 iki 8 metų. 3 apklaustieji dirbo vadovaujamąjį darbą, 2 socialiniais darbuotojais, kiti 2: vyriausiasis specialistas ir patarėjas. Šiek tiek daugiau nei pusė (4) tiriamųjų baigė socialinio darbo bakalauro studijų programą, kiti atitinkamai (2, 1) – viešąjį administravimą ir vokiečių kalbos pedagogiką.

Tyrimo organizavimas. Tyrimas vyko 2019 m. vasario – kovo mėnesiais. Aštuoniems informantams refleksijos instrumentas (3 PRIEDAS) išsiųstas per socialinius tinklus „Facebook“ vasario 27 d., kurie atitiko anksčiau įvardintus tyrimo imties kriterijus. Atgal sugrįžo 7 refleksijos, nes vienas informantas atsisakė dalyvauti dėl pasikeitusių darbinių aplinkybių. Informantams buvo paaiškinta, kad atsakymus jie gali rašyti laisva forma, o pateikti klausimai yra kaip pagalba prisimenant studijų metu įgytas kompetencijas. Tyrimo dalyviai refleksijoms parašyti turėjo 2 savaites laiko. Tai pakankamas laikas reflektuoti savo patirtį. Paskutinės refleksijos gautos kovo 15 d.

Tyrimo etika. Renkant tyrimo duomenis vadovautasi šiais etiniais principais: konfidencialumo, anonimiškumo, laisvanoriškumo. Tiriamiesiems išsamiai buvo pristatytas tyrimo tikslas, paaiškinta kur ir kada bus naudojama gauta medžiaga, bei, kad yra garantuojamas jų atsakymų anonimiškumas ir konfidencialumas. Taip pat paminėta, kad refleksijoje vardo ir pavardės rašyti nereikia, kas užtikrina anonimiškumą, bei, kad sutikus dalyvauti tyrime galima iš jo pasitraukti bet kuriuo metu. Taip buvo sudarytos palankios sąlygos tyrimo vykdymui, informantai jautėsi neįpareigoti, galėjo laisvai reflektuoti savo patirtį. Analizuojant duomenis informantai užkoduoti – „T1“, „T2“ ir t.t.

Duomenų rinkimo instrumentas. Tyrimo įrankis (3 PRIEDAS) sudarytas atsižvelgiant į darbo temą, bei jos turinį. Refleksijos instrumentas susideda iš demografinių ir kompetencijas reflektuojančių klausimų blokų. Demografiniais klausimais siekta išsiaiškinti tiriamųjų lytį, amžių, baigtą bakalauro studijų programą, socialinio darbo patirtį bei dabartines užimamas pareigas/dirbamą darbą, kaip veiksnius, galinčius turėti įtakos skirtingoms absolventų patirtims,

jų požiūriui į įgytas kompetencijas magistrantūros studijų metu. Po demografinių klausimų refleksijoje išdėstyti aštuoni, įgytas kompetencijas skatinantys reflektuoti, klausimai su greta einančiais orientaciniais, smulkesniais klausimais, kurie padeda informantams pažvelgti giliau, prisiminti studijas, samprotauti. Refleksijos klausimai sudaryti remiantis išanalizuotu socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašu (2017), didžiausią dėmesį atkreipiant į skirtingų studijų dalykų metu ugdomas kompetencijas bei numatomus studijų rezultatus (žr. 6 lentelė).

6 lentelė. Numatomos studijų metu įgyjamos kompetencijos

Kompetencijų grupė	Kompetencijos	Refleksijos klausimas
Bendrosios	Mokymosi bei profesinės karjeros planavimo	1, 2
	Mokslinių tyrimų organizavimo, vykdymo, analitinio mąstymo	1, 2, 3, 5
Dalykinės	Socialinių problemų prevencijos ir sprendimo	3, 4, 6
	Socialinių institucijų vadybos	5, 6, 7
	Socialinės politikos formavimo bei plėtros	4, 7

Šaltinis: sudaryta autorės

Paskutinis refleksijos klausimas (numeris 8) skirtas absolventų mintims apie Socialinio darbo magistrantūros studijų programos tobulinimą Mykolo Romerio universitete. Pabaigoje refleksijos informantams padėkojama už skirtą laiką.

Duomenų apdorojimas. Rašytinės refleksijos duomenys apdoroti turinio (content) analizės būdu, naudojant „QDA Miner Lite“ (4 PRIEDAS) ir „Microsoft Office Word“ kompiuterines programas. Gauti duomenys suskirstyti į kategorijas ir subkategorijas, pateikiami jas iliustruojantys teiginiai. Tyrimo dalyviai užkoduoti trumpiniais (T1, T2 ir t.t.). Gauti rezultatai vaizdžiai pateikti lentelėmis ir paveikslais. Tiriamųjų kalba netaisyta, siekiant išsaugoti autentiškumą ir tyrimo patikimumą. Tokio tipo analizė sudaro galimybes objektyviai ir sistemiškai išnagrinėjus tekstą, rašytines refleksijas, daryti patikimas ir tikslias išvadas (Tidikis, 2003).

Tyrimo patikimumas ir tinkamumas. Tyrimo sudarymo imčiai naudota tikslinė kriterinė atranka. Informantams suteikta užtektinai laiko (2 savaitės) reflektuoti savo įgytą patirtį. Gauti duomenys autentiški, tiriamųjų kalba netaisyta, pateikiamos originalios, nekeistos informantų mintys. Refleksijose yra išsamūs, tyrime dalyvavusiųjų, atsakymai, kas leidžia efektyviai interpretuoti duomenis. Tyrimo rezultatai apdoroti QDA Miner ir Microsoft Office Word programomis. Visą tai leidžia daryti prielaidą, kad tyrimas atitinka patikimumo ir tinkamumo kriterijus.

Tyrimo ribotumas. Savo studijų metu įgytas kompetencijas reflektavo tik praėjusiais metais (2018 m.) studijas baigę absolventai, tad gauti rezultatai, gali būti dalinai subjektyvūs

tik tos grupės studentams, dėl kitais metais dėstančių skirtingų dėstytojų, pasikeitusių programos dalykų, paskaitose ir seminaruose taikomų metodų ir kitų priežasčių.

4.2. Empirinio tyrimo rezultatų analizė

Kokybiniame tyrime dalyvavę informantai pasižymėjo gan įvairiais sociodemografiniais duomenimis (žr. 7 lentelė). Tyrime dalyvavusių asmenų amžius svyruoja nuo 29 iki 47 metų, vidurkis – 38 metai. Tyrime dalyvavo tik moteriškos lyties atstovės. Tyrimo dalyvių socialinio darbo patirtis nuo vienerių iki aštuonerių metų. Informantės dirba ne tik socialinėmis darbuotojomis, bet užima vadovaujančias pareigas ir turi kitas pareigybes. Tai patvirtina, teorinės darbo dalies vieną iš išvadų, kad magistro laipsnis daugiausiai nukreiptas į kompetencijas, kurios suteikia galimybę vadovauti žmonių grupei, užimti vadovo pareigas.

7 lentelė. Absolventų sociodemografiniai duomenys (n=7)

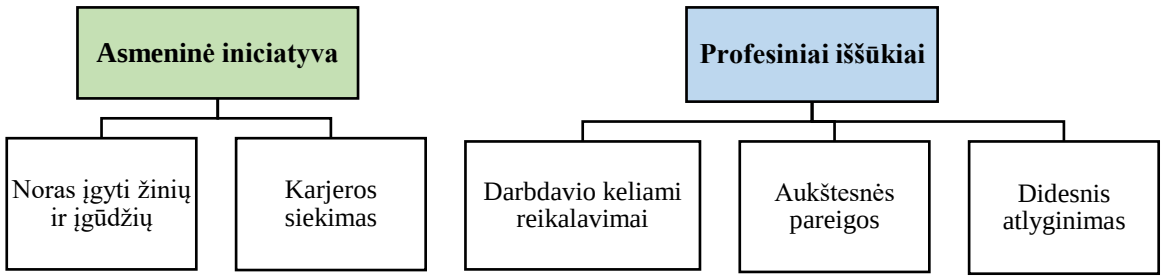
Informantas	Lytis	Amžius	Baigta bakalauro studijų programa	Socialinio darbo patirtis metais	Dabartinės užimamos pareigos
T1	Moteris	39	Socialinis darbas	7	Socialinė darbuotoja
T2	Moteris	47	Socialinis darbas	8	Direktorė
T3	Moteris	34	Vokiečių kalbos pedagogika	7	Vyriausioji specialistė
T4	Moteris	46	Socialinis darbas	8	Patarėja
T5	Moteris	37	Viešasis administravimas	2	Vadovė/socialinė darbuotoja
T6	Moteris	32	Socialinis darbas	8	Filialo vadovė
T7	Moteris	29	Viešasis administravimas	1	Socialinė darbuotoja

Šaltinis: sudaryta autorės

Pastebėtina, kad Socialinio darbo magistro studijas renkasi socialinio darbo, viešojo administravimo ar pedagogikos bakalauro studijas baigusieji. Taip pat refleksijoje išryškėjo ir tai, kad tiriamosios dirba skirtingas paslaugas teikiančiose įstaigose, tokiose kaip socialinės globos namai, vaikų globos namai, vaiko teisių apsaugos institucijos, neįgaliųjų asociacija bei seniūnijų/savivaldybių socialinės paramos skyriai. Šie, gan įvairūs, sociodemografiniai duomenys leidžia atkreipti dėmesį į skirtingą absolventų patirtį pateikiamą refleksijose.

Tyrimo metu išsiaiškinta, kas paskatino informantes stoti į magistrantūros studijas bei tam rinktis Mykolo Romerio universitetą. Tyrimo rezultatų analizė atskleidė (5 PRIEDAS) dvi esmines kategorijas, kodėl absolventės nusprendė studijuoti socialinio darbo magistrantūroje – **asmeninė iniciatyva** ir **profesiniai iššūkiai**.

Šias kategorijas papildo subkategorijos: ***noras įgyti žinių ir įgūdžių, karjeros siekimas, darbdavio keliami reikalavimai, aukštesnės pareigos darbe, didesnis atlyginimas.***

6 pav. Priežastys paskatinusios studijuoti Socialinio darbo magistrantūroje

Šaltinis: sudaryta autorės

Kategorija **asmeninė iniciatyva** atsiskleidė per absolventų ***norą įgyti žinių ir įgūdžių***. Pasak informančių, jos norėjo visapusiškai tobulėti:

„<...> kilo ir pačiai noras siekti naujų žinių, pažinti socialinę sritį iš teorinės pusės <...>“ (T3); „<...> sūnaus negalia buvo viena iš pagrindinių priežasčių gilintis į socialinio darbo sritį ir specifiką.“ (T5).

Absolvenčių noras sužinoti daugiau, išmokti kažko naujo paskatino stoti į II pakopos studijas, nes tai puiki galimybė plėsti savo kompetencijų ribas. Taip pat refleksijose išryškėjo ir tai, kad studijos magistrantūroje sietinos su ***karjeros siekimu.*** Atsakiusios savo mintis grindė tuo, kad turint kelerių metų patirtį norisi siekti kažko daugiau, galvoti apie ateitį, pasiekti savo gyvenimo tikslus bei išpildyti svajones:

„<...> nesinorėjo visą laiką sėdėti toje pačioje darbo vietoje, norėjosi siekti aukštesnių rezultatų ir darbinėje veikloje.“ (T6); „<...> įgyvendinti savo gyvenimo planus ir svajones <...>“ (T4) ir kt.

Kita grupė priežasčių, kas paskatino tiriamuosius rinktis socialinio darbo magistrantūrą – **profesiniai iššūkiai.** Pasak informančių, profesinis tobulėjimas ne visada priklauso nuo jų pačių, kartais turi atitikti ***darbdavio keliamus reikalavimus.*** Jos įvardijo, kad dėl pasikeitusių įstatymų, naujos darbo vietos, pareigų reikėjo aukštesnių kompetencijų, atitinkančių pareigybę, todėl tai įrodantis diplomas buvo privalomas. Tai įrodo tokie teiginiai:

„Pasikeitus įstatymams, įsigaliojo privalomas socialinio darbo ar jam prilyginamos kvalifikacijos diplomas. Todėl sąmoningai pasirinkau socialinio darbo magistro studijas <...>“ (T5); „<...> spaudė darbe keliami reikalavimai.“ (T6) ir kt.

Rezultatų analizė taip pat atskleidė, kad tiriamųjų paskata studijuoti socialinio darbo II pakopoje buvo tikėtinos ***aukštesnės pareigos darbe:***

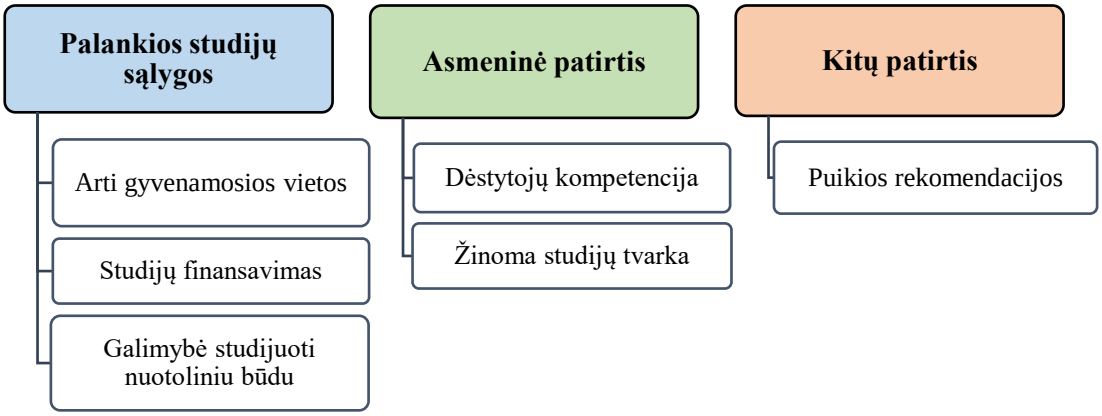
„Studijuoti paskatino vis dažniau darbdavių reikalaujami didesni mokslo laipsniai aukštesnioms pareigoms užimti <...>“ (T6),

bei ***didesnis atlyginimas:***

„Toliau studijuoti iš pradžių paskatino būsimas atlyginimas, tačiau teko greitai nusivilti, nes po kelių mėnesių pasikeitė darbo apmokėjimo sistema, atlyginimas priklausė jau nuo turimo darbo stažo.“ (T1).

Informantė teigė, kad supratusi jog atlyginimas nepadidės – nusprendė vis tik nenutraukti studijų, nes jai patiko Mykolo Romerio universiteto dėstytojai, grupės draugai, bei matė nematerialią studijų naudą.

Tyrimo rezultatų analizė atskleidė, kodėl tiriamieji pasirinko Mykolo Romerio universitetą, nes Lietuvoje šią studijų programą galima studijuoti net šešiuose universitetuose (žr. 7 pav.).

7 pav. Priežastys renkantis Mykolo Romerio universitetą

Šaltinis: sudaryta autorės

Atlikta tyrimo rezultatų analizė (6 PRIEDAS) atskleidė, kad absolventai Mykolo Romerio universitetą magistrantūros studijoms rinkosi dėl dviejų esminių priežasčių: 1) universitetas siūlė **palankias studijų sąlygas;** 2) yra patenkinti anksčiau įgyta **asmenine patirtimi;** 3) rėmėsi **kitų patirtimi.**

Palankios studijų sąlygos sietinos su galimybe studijuoti ***arčiau gyvenamosios vietos***, ***nuotoliniu būdu*** ir ***gauti valstybės finansavimą***. Refleksijose išryškėjo, kad dalis inormančių gyvena ne Vilniuje, tad Mykolo Romerio universitetas buvo geriausias pasirinkimas, nes dalis paskaitų vykdavo Utenoje, o tai buvo ***arčiau gyvenamosios vietos:***

„<...> pati gyvenu gana tolokai nuo Vilniaus, buvo galima studijuoti Utenoje <...>“ (T1); „<...> kai kurias paskaitas buvo galima lankyti Utenoje, žymiai arčiau mano gyvenamosios vietos <...>“ (T2).

Didelę reikšmę renkantis aukštąją mokyklą turėjo ir ***galimybė studijuoti nuotoliniu būdu:***

„<...> paskaitas buvo galima klausyti nuotoliniu būdu <...>“ (T1); „<...> veikia moodle aplinka, kur ir paskaitas galima klausyti ir paskaitų medžiagą rasti ir su dėstytojais kontaktuoti ir egzaminus laikyti <...>“ (T2).

Taip pat svarbus aspektas – ***studijų finansavimas.*** Tyrimu atskleista, kad galimybė patekti į valstybės finansuojamą vietą informantėms buvo vienu iš didžiausių prioritetų:

„<...> mokytis magistrantūroje mokamai neturėjau galimybės. Pradėjau domėtis magistrantūros studijomis ir sužinojau, kad Mykolo Romerio universitete galima studijuoti nemokamai, jeigu papulsi į valstybės finansuojamą vietą, kas man ir pasisekė.“ (T4).

Reikia pastebėti, kad informančių teigimu, palankios studijų sąlygos joms leido suderinti studijas su darbu bei šeimos pareigomis:

„<...> man kaip dirbančiai ir vaikus auginančiai moteriai tai buvo puikus pasiūlymas.“ (T1); „<...> dirbančiam žmogui tai yra labai puiki galimybė mokytis.“ (T2).

Kita išryškėjusi priežasčių, paskatinusi pasirinkti studijas Mykolo Romerio universitete, kategorija – **asmeninė patirtis.** Informančių teigimu, jau turima patirtis iš bakalauro studijų, o taip pat ir draugų pasakojimai padėjo renkantis Mykolo Romerio universitetą.

Analizė parodė, kad absolventus tenkino ***dėstytojų kompetencija*** dirbti šį darbą bei apskritai bendrauti:

„<...> MRU man dėstytojai pasirodė kvalifikuoti, savo sričių žinovai.“ (T6); „<...> dėstytojai lojaliai žiūri į studentus, su jais visada galima susitarti, stengiasi padėti, viską išaiškinti. Jaučiasi, kad dėstytojai nori, kad studentai kuo daugiau išmoktu, įdomiai pateikia dėstomą dalyką.“ (T3) ir kt.

Taip pat paaiškėjo, kad jau ***žinoma studijų tvarka*** iš dalies lėmė jų pasirinkimą:

„<...> buvo priežastis rinktis jį antrą kartą, kadangi sistema buvo pažįstama <...>“ (T5); „Aš juos pažinojau, tad man buvo viskas žinoma, ne svetima.“ (T6).

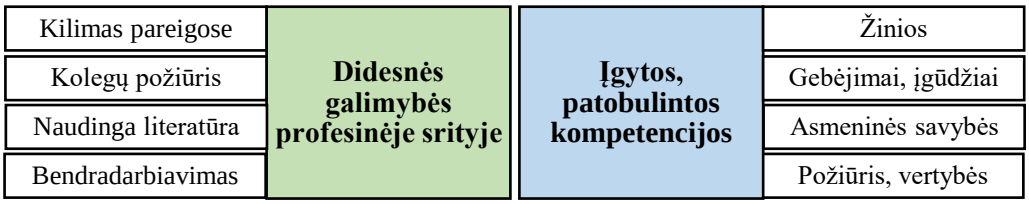
Galima daryti prielaidą, kad studentams žinoma tvarka, pažįstami dėstytojai suteikia saugumo jausmą, didesnį pasitikėjimą savimi.

Tyrimu atskleista, kad renkantis universitetą ne mažiau svarbi ir **kitų patirtis.** Pasak informantės:

„Pasirinkau Mykolo Romerio universitetą, kadangi turėjau daug puikių rekomendacijų iš savo draugų, artimųjų. Likau patenkinta studijų kokybe, modernia biblioteka, kompetentingais dėstytojais bei modernia studijų programa“ (T7).

Apibendrinant absolvenčių priežastis stoti į magistrantūros studijas bei tam rinktis Mykolo Romerio universitetą galima teigti, kad jos norėjo visapusiškai tobulėti, sužinoti kažko naujo bei įgyti naujų gebėjimų, kurie suteiktų darbe didesnes galimybes siekti karjeros, siekti profesionalumo bei realizuoti save įvairiose veiklose įgyvendinat savo gyvenimo siekius. Mykolo Romerio universitetą rinkosi, nes buvo siūlomos palankios studijų sąlygos, šią aukštąją mokyklą rekomendavo draugai bei turėjo ankstesnę teigiamą studijų patirtį universitete.

Tyrimas atskleidė, kokią didžiausią socialinio darbo magistrantūros studijų naudą mato baigusieji (7 PRIEDAS). Išryškėja dvi esminės kategorijos – **įgytos, patobulintos kompetencijos** ir **didesnės galimybės profesinėje srityje.** Šias kategorijas papildo subkategorijos (žr. 8 pav.).

8 pav. Socialinio darbo magistrantūros studijų nauda absolventams

Šaltinis: sudaryta autorės

Analizė atskleidė, kad baigę Mykolo Romerio universitete minėtą studijų programą absolventai, kaip didžiausią gautą studijų naudą vertina **įgytas, patobulintas** vertingas **kompetencijas.** Absolventai vardija, jog įgijo ***žinių, gebėjimų, įgūdžių***, pastiprino ***asmenines savybes***, bei pakeitė turimą ***požiūrį, vertybes.*** Pasak informančių, jos sužinojo ir išmoko daug skirtingų ir joms vertingų dalykų:

„Studijų metu pagilinau turimas žinias ir įgijau naujų žinių ir įgūdžių socialinio darbo, socialinės apsaugos srityje.“ (T4); „Viską ką sužinojau ir išmokau taikau darbe.“ (T6); „Bendrai, sužinojau ir išmokau labai daug <...>“ (T1) ir kt.

Atsižvelgiant į skirtingas tiriamųjų socialinio darbo patirtis, galima pastebėti, jog skiriasi ir įgytų bei patobulintų kompetencijų specifika:

„Studijų metu įgytos žinios, praktiniai patyrimai ir įgūdžiai davė socialinio darbo pagrindus.“ (T5); *„<...> įgytos žinios ir patobulintos kompetencijos, patobulinti įgūdžiai šiose srityse: socialinio darbo; socialinių paslaugų organizavimo; veiklos organizavimo; lyderystės; projektų valdymo; administravimo ir personalo valdymo; viešo kalbėjimo; asmeninių ir*

tarpasmeninių santykių kūrimo socialinėje sąveikoje; efektyvaus komunikavimo, bendradarbiavimo. strategijos įgyvendinimo ir planavimo veiklos koordinavimo; veiklos vertinimo; efektyvaus išteklių panaudojimo; komandos telkimo ir kt.“ (T2) ir kt.

Galima daryti prielaidą, kad socialinio darbo magistrantūros studijos suteikia naujas kompetencijas absolventams, tačiau priklausomai nuo jų turimos patirties, žinių. Pasak vienos tiriamosios – *„<...> studijų metu įgytos žinios padeda kurti geresnę, draugiškesnę aplinką visiems Lietuvos žmonėms.“ (T7),* tai ką ji sužinojo universitete, jai leidžia daryti pokytį aplik ją supančių žmonių gyvenimuose.

Informantų teigimu, studijų metu ***keitėsi požiūris į tam tikrus dalyk***us, ir ***vertybes.*** Informantės samprotavo apie savęs suvokimą, saviugdos būtinybę: *„Pasikeitė ir pats požiūris į darbą, bandau į viska žiūrėti kūrybiškiau... supratau, kad kiekvienas esame skirtingi, mąstome skirtingai <...> vertybės pasikeitė, netgi ėmiau daugiau psichologinių knygų ir mokslinių straipsnių skaityti, ieškoti atsakymų į kylančius klausimus.“ (T1); „<...> požiūris į tai, kad pareigybėje, kurioje dirbi yra svarbu tobulinti tos srities kompetencijas keitėsi <...>“ (T2).*

Taip pat refleksijose buvo paminėtas pasikeitęs požiūris į negalios aspektą:

„Įgytos žinios mane sustiprino, pakeitė mano požiūrį į negalią. Prieš studijas ir pati stigmanizuodavau žmonės turinčius negalią, o po studijų suvokiau, kad visi esame vienodi tik skiriasi mūsų požiūris į žmogų su negalia ar be jos.“ (T5).

Šis konkretus pasikeitęs požiūris bei asmeninės aplinkybės lėmė ir tolesnius absolventės veiksmus, ji įkūrė asociaciją, kuri padeda šeimoms, auginančioms vaikus su negalia.

Dalis informantų įžvelgė ir įgytas ***asmenines savybes,*** kaip studijų naudą:

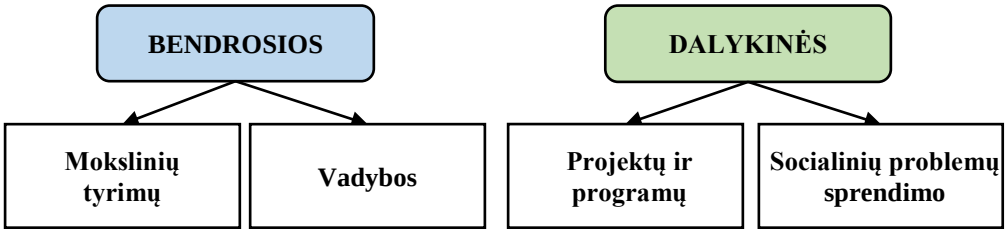
„Šios studijos davė daugiau pasitikėjimo savimi.“ (T1); „<...> leidžia man justis stipresniai (netaisyta) *bendraujant su klientais <...>“ (T1); „ Jaučiuosi stipresnė, galiu padėti kolegoms, jei joms iškyla tam tikrų sunkumų.“ (T2); „<...> tai mane išlaisvino bei motyvavo padėti kitiems.“ (T5).*

Refleksijose išryškėjo, kad magistrantūros studijos absolventėms padėjo įgyti daugiau pasitikėjimo savimi, jos jautėsi stipresnės, galinčios padėti kitiems susidūrus su sunkumais.

Kaip studijų naudą, absolventai taip pat vertina **didesnes galimybes profesinėje srityje: *kilimą pareigose*** – *„<...> galiu pretenduoti į aukštesnes pareigas.“ (T3);* teigiamą ***kolegų požiūrį*** – *„Taip pat mane pradėjo vertinti kaip socialinio darbo specialistą, tartis su manimi.“ (T3);* darbovietės ***bendradarbiavimą*** su universitetu – *„ <...> dėka magistrantūros studijų metu sukurtų dalykinių santykių, mūsų įstaiga įgijo partnerius <...>“ (T2);* ***naudingą literatūrą*** – *„Dar studijuodama įsigijau literatūros MRU dėstytojų, kuri paremta moksliniais tyrimais. Tai labai praverčia, kuomet reikia teorinės medžiagos.“ (T5).*

Taigi, absolvenčių teigimu, Socialinio darbo magistrantūros studijos Mykolo Romerio universitete buvo naudingos dėl įgytų naujų vertybių, pakitusio požiūrio į tam tikrus dalykus, naujų įgytų gebėjimų ir žinių, o taip pat ir dėl pasikeitusio kolegų požiūrio į jas, jų profesionalumą, bei kitų privalumų profesinėje srityje.

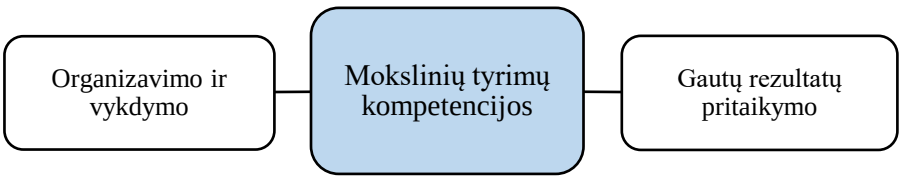
Atlikta socialinio darbo magistrantūros studijų subjektyvios patirties refleksijų analizė atskleidė (8 PRIEDAS), jog absolventai plėtojo ir gilino ugdosi tiek **dalykines**, tiek **bendrąsias** kompetencijas (žr. 9 pav.), kurios yra numatytos, kaip siektini studijų rezultatai Mykolo Romerio universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos apraše (2017). Žemiau pateiktas paveikslas (žr. 9 pav.) vaizduoja absolventų įgytas kompetencijų grupes Socialinio darbo magistrantūros studijų metu(žr. 9 pav.).

9 pav. Socialinio darbo magistrantūros studijų metu gilintos ir plėtotos kompetencijos

Šaltinis: sudaryta autorės

Tyrimo dalyvių patirtys atskleidė, kad iš **bendrųjų** kompetencijų, absolventai įgijo ***mokslinių tyrimų*** *ir* ***vadybos*** kompetencijas. Iš **dalykinių** kompetencijų labiausiai išryškėjo įgyjami ***projektų ir programų*** bei ***socialinių problemų sprendimo*** kompetencijos (7 PRIEDAS). Pirmoji kompetencijų grupė – ***mokslinių tyrimų,*** kuri išsiskyrė į dvi subkategorijas – ***organizavimo ir vykdymo*** bei ***gautų rezultatų pritaikymo*** (žr. 10 pav.).

10 pav. Mokslinių tyrimų kompetencijos gilinimas ir plėtojimas

Šaltinis: sudaryta autorės

Informančių teigimu, studijos padėjo ugdyti mokslinių tyrimų kompetenciją susijusią su tyrimų ***organizavimo ir vykdymo*** gebėjimais, kuriuos šiuo metu sėkmingai pritaiko savo profesinėje veikloje, atsižvelgiant į savo profesinės veiklos sritį bei specifiką:

„Globos namų veikloje įtvirtinau universitete įgytas teorines <...> tyrimų metodologijos žinias.“ (T2); „Įgyti gebėjimai atlikti mokslinius tyrimus padeda išsiaiškinti esamą situaciją savivaldybėje <...>“ (T4); „Darbe yra tekę pasinaudoti mokslinių tyrimų įgytomis ir sukauptomis žiniomis bei gebėjimais įgytais studijų metu.“ (T6) ir kt.

Tyrimu atskleista, kad Socialinio darbo magistrantūros studijos pakeitė jų suvokimą apie mokslinių tyrimų naudą:

„MRU universiteto dėstytojų dėka suvokiau, kad moksliniai tyrimai labai svarbu norint pasiekti gerų rezultatų praktikoje.“ (T5).

Šis suvokimas pasikeitė, kai mokslinės tiriamosios praktikos metu atliktas tyrimas po kiek laiko tapo pagrindu kuriant savo asociaciją bei realizuojant turimas idėjas:

„Mokslinės tiriamosios praktikos metu apklausiau šeimas, kuriose auga vaikai su negalia. Iš 83 šeimų pavyko apklausti 68 asmenis, atstovaujančius šeimas <...> Atliktas tyrimas buvo pagrindas teikti socialines paslaugas šeimoms auginančioms vaikus su negalia.“ (T5).

Tyrimas atskleidė, kad informantės gilino ir plėtojo mokslinių tyrimų ***rezultatų pritaikymo*** praktinėje veikloje gebėjimus, įgyvendinant tam tikrus pokyčius visuomenėje ar savo įstaigoje gebėjimą:

„<...> paskaitose išmokau organizuoti tyrimus, bei analizuoti gautus rezultatus, o tai ir leido pasiekti tokių rezultatų darbe, įvedus naują paslaugą gyventojams.“ (T4); „<...> patobulinau įgūdžius <...> tyrimus, bei rezultatus taikyti pokyčiams darbe.“ (T1).

Mokslinių tyrimų vykdymo kompetencija sudarė galimybę informantei įgyvendinti pokytį savivaldybėje – įsteigti naują socialinę paslaugą:

„<...> sudarytas klausimynas, išdalintas socialinėms darbuotojoms dirbančioms savivaldybės seniūnijose ir paprašyta jų apklausti rajono gyventojus, kurie kreipiasi į seniūnijas dėl socialinės paramos ir paslaugų. Rezultatų analizė padėjo praplėsti socialinių paslaugų tinklą savivaldybėje, konkrečiai – pradėta teikti dušo ir skalbimo paslauga seniūnijose.“ (T4).

K. Kriščiūno, J. Staniškio ir V. Tričio (2008) teigimu, magistrantūros studijos – tai viena iš svarbiausių aukštojo mokslo studijų pakopų, kadangi ji yra tarpinė tarp bakalauro ir doktorantūros. Magistrantūroje ugdomi mokslinio darbo įgūdžiai ir išryškėja studentų, kaip būsimų tyrėjų, gebėjimai savarankiškai tęsti, gilinti bei skleisti įgytas žinias.

Magistrantūra yra bene svarbiausia mokslininkų rezervo rengimo grandis bei didžiausias indėlis mokslo sektoriui dėl studentų atliekamų mokslinių darbų. Absolventų patirtis patvirtina šią teorinę įžvalgą, nes informančių įgyti mokslinių tyrimų organizavimo, atlikimo ir rezultatų pritaikymo praktikoje bei vykdomų tyrimų savo profesinėse srityse, rodo, kad magistrantūros

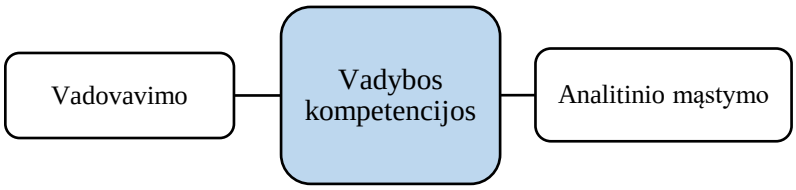
studijos parengia būsimus mokslininkus, nors jie ir veikia savo profesiniame lauke, tačiau tai vykdo ir daro pokytį visuomenėje.

Vis dėl to, B. Bergmans (2005) pastebėjo, kad socialiniai darbuotojai yra silpniau pasirengę tiriamosios veiklos vykdymui, ką šis tyrimas paneigia.

Kita išryškėjusi socialinio darbo magistrantūros studijų metų plėtota ir gilinta bendroji kompetencija – **vadybos**:

„<...> universitete įgytos žinios ir gebėjimai pastūmėjo mane imtis šios veiklos, nes įgijau <...> vadybos įgūdžių <...> reikės neretai tapti vadybininke.“ (T5); „<...> būtų vadyba, kurios reikia nuolatos darbe, to dalinai išmokau magistrantūroje, praktikos metu.“ (T7).

Ją papildo dvi subkategorijos – ***analitinio mąstymo ir vadovavimo*** (žr. 11 pav.).

11 pav. Vadybos kompetencijų gilinimas ir plėtojimas

Šaltinis: sudaryta autorės

Pasak tyrimo dalyvių, skirtingų studijų dalykų metu buvo lavinamas ***analitinis mąstymas***, kuris praverčia profesinėje srityje ir ne tik:

„Man asmeniškai magistrantūros studijos suteikė didžiulį indėlį analitinio mąstymo tobulinimui.“ (T2); „<...> visuomet žvelgiu per holistinio požiūrio prizmę, nes to mokiausi universitete.“ (T5); „Praktikos refleksijų metu lavinau analitinį mąstymą, teko reflektuoti viską.“ (T7) ir kt.

Pastebėtina, kad tiriamosios akcentavo, kad šį gebėjimą ugdėsi studijų dalykų seminarų metu, pasitelkiant vieną iš aktyvių, studijų programoje numatomų, metodų – atvejo analizę:

„Įgavau praktinių įgūdžių analizuojant ir sprendžiant iškilusias klientų problemas, nes mokymosi metu buvo daug dirbama su atvejo analizėmis.“ (T6); „Per jos paskaitas atlikome atvejo analizę, kurios metu savyje atradau naujų patirčių ir jas suvokus pritaikiau praktikoje.“ (T5).

2010 m. birželio 3 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme dėl magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo Nr. V-826 įtvirtinama, kad magistro kvalifikacinį laipsnį įgiję asmenys turės ženkliai aukštesnes, nei pirmosios pakopos studijų metu įgyjamas, kompetencijas, iš kurių viena yra žinios apie

studijuojamą mokslo šaką, jos teorijas, metodus ir technologijas. Visą tai panaudojant savarankiškai plėtoti ir taikyti mokslo idėjas pasitelkiant analitinius gebėjimus.

Taip pat tyrimu atskleista, kad absolventai plėtojo ***vadovavimo*** įgūdžius. Tai atsiskleidė refleksijose tų informančių, kurios savo darbe užima vadovaujamas pareigas, bei turi galimybę šiuos įgūdžius panaudoti:

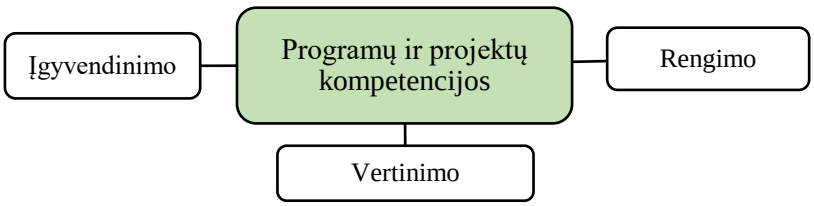
„Studijų metu <...> įgijau vadovavimo įgūdžių <...> įgijau patirties paskirstant užduotis skyriaus darbuotojoms <...>“ (T4); „<...> įgijau ir vadovavimo <...> įgūdžių, tad jaučiausi, kad galiu kurti savo asociaciją, kur teks vadovauti grupei žmonių <...>“ (T5); „<...> patobulinti įgūdžiai šiose srityse: <...> strategijos įgyvendinimo ir planavimo veiklos koordinavimo; veiklos vertinimo; efektyvaus išteklių panaudojimo; komandos telkimo ir kt.“ (T2)“ ir kt.

Tyrimas paneigė D. Karčiauskienės (2014) atlikto tyrimo išvadas, analizuotas darbo teorinėje dalyje. Autorė savo darbe teigia, kad socialinio darbo specialistams ne visada pavyksta išsiugdyti vadovavimo ir derybines kompetencijas. Šiame tyrime, refleksijų analizė atskleidė priešingai, kad magistrantūros studijos joms padėjo įgyti vadovavimo įgūdžių.

Vadovavimo įgūdžiai nėra išskiriami Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos apraše (2017), tačiau galima įžvelgti šiuos gebėjimus kituose, numatomuose studijų rezultatuose (pvz.: „Telkti įstaigos, įmonės, organizacijos specialistų komandą socialinei pagalbai teikti“).

Tyrimo dalyvės dalijasi patirtimi, kokias inovacijas diegia savo profesinėje veikloje, kaip tai yra priimama, kokį mato tęstinumą, pokytį, tačiau jos neįvardija, kad šias kompetencijas įgijo studijų metu, tad galima tik daryti prielaidą, kad magistrantūros studijos prisidėjo prie jų turimų žinių, gebėjimų ir patirties.

Tyrimo duomenų analizė rodo, kad studijų metų magistrantai pagilino **projektinio darbo** kompetenciją, kuri sietina su šiais gebėjimais: projektų ***rengimo***, ***įgyvendinimo*** ir ***vertinimo*** (žr. 12 pav.).

12 pav. Programų ir projektų kompetencijos gilinimas ir plėtojimas

Šaltinis: sudaryta autorės

Atskleista, kad Socialinio darbo magistrantūros studijų metu Mykolo Romerio universiteto absolventai pagilino programų ir projektų ***rengimo*** kompetenciją. Tyrimo dalyvių

teigimu, įgytus projektų ir programų rengimo gebėjimus jie sėkmingai taiko savo profesinėje veikloje:

„Puikiai taikau įgytas projektų rengimo kompetencijas, net ir šiai dienai rengdami ir teikdami projektų paraiškas naudojamės MRU dėstytojų sukaupta ir pasidalinta patirtimi, jų parengtomis metodologijomis <...> Suprantu, kad MRU suteiktos žinios ir praktiniai įgūdžiai padeda man šiuo metu sėkmingai vykdyti projektinę veiklą, teikti paraiškas, pretenduoti į finansavimus.“ (T6); „Įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo teikiant metodines rekomendacijas ruošiant projektus ir programas <...> Taip pat, tai ką išmokau universitete, leido sugebėti <...> pačią paraišką parengti, kad atitiktų visus reikalavimus.“ (T4);

Informantės dalijosi savo patiriama sėkme profesinėje srityje – *„Visos paraiškos vertinamos gerai arba labai gerai <...>“ (T6),* bei išskyrė, kad projektų rengimo procese joms naudingiausios studijų metu įgytos žinios bei gebėjimai kaip planuoti projekto išteklius ir išlaidas:*„<...> paskaitos apie projektų rengimą padėjo man labai išmokti planuoti laiką ir išteklius.“ (T1); „<...> iš studijų metų išmokusi kaip planuoti išlaidas <...> iki tol nebuvau susidūrusi, kaip tai daryti tinkamai <...>“ (T1); Įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo <...> planuoti išteklius ir išlaidas.“ (T4).*

Tyrimu atskleista ir tai, kad dalis informančių jau turėjo patirties projektų rengime ir vertinime, jų teigimu, socialinio darbo magistrantūros studijos padėjo prisiminti kai kuriuos aspektus bei giliau pažvelgti į visą procesą:

„Prisiminiau iš naujo kas svarbiausia kuriant projektą <...> ko galbūt ne visada pamatau dirbant.“ (T2); „<...> pamenu daug dalykų, kaip rengti paraišką, kad ji būtų patraukli, atitiktų reikalavimus ir gautų finansavimą.“ (T7).

Atlikta tyrimo rezultatų analizė parodė, kad absolventai plėtojo projektų/programų ***įgyvendinimo*** gebėjimus:

„Projektai vyksta sklandžiai, puikiai bendraujame ir bendradarbiaujame su komanda. Studijos tikrai suteikė stabilesnį pagrindą tam.“ (T5); „<...> įgytos žinios ir patobulintos kompetencijos, patobulinti įgūdžiai šiose srityse: <...> projektų valdymo <...>“ (T2).

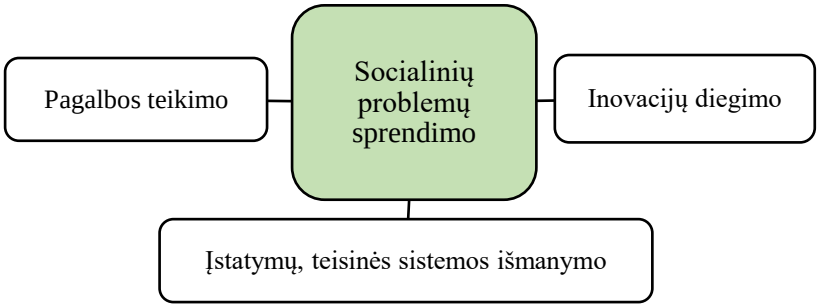
Labai svarbu pastebėti, kad magistrantūros studijos numato, jog absolventai gebės vertinti įgyvendinamus projektus, bei tapti projektų vertintojais, kas skiriasi nuo bakalauro absolventų. Tyrimas atskleidė, kad Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantai įgijo arba pagilino projektų ***vertinimo*** gebėjimus:

„Vertinant projektus įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo atskirti projektus, kurie neša didžiausią socialinę naudą <...> Taip pat, tai ką išmokau universitete, leido sugebėti įvardinti stipriąsias ir silpnąsias projekto puses <...>“ (T4); *„Mokymosi metu turėjau galimybę patobulinti projektų <...> vertinimo įgūdžius <...>“ (T6).*

Informantės samprotavo, kad norėtų ateityje panaudoti žinias, kurias įgijo universitete, nes šiuo metu jų darbo specifikoje nėra tam galimybių – *„<...> studijuojant buvo įdomu vertinti projektus, kurti naujus. Tikiuosi, kad ateityje turėsiu galimybę tai padaryti, nes manau, kad esu tam pasirengusi.“(T1).*

Teorinės darbo dalies įžvalgos pasitvirtino analizuojant gautus duomenis. **Socialinių projektų rengimo ir vertinimo** (Socialinių projektų rengimas ir vertinimas studijų dalyko aprašas, 2018) studijų dalykas orientuotas į tai, kad absolventai gebės integruoti socialinių projektų rengimo, valdymo ir vertinimo žinias ir gebėjimus į savo profesinę veiklą. Taip pat mokės pagal metodologinius reikalavimus parengti konkretaus socialinio projekto vertinimo ataskaitą, nes bus susipažinę su projektų rengimo, valdymo, vertinimo procesais, ką iš dalies ir parodė tiriamųjų patirtys.

Tyrimo rezultatai rodo, kad magistrantūros studijos absolventams suteikė žinias ir gebėjimus kaip rengti, įgyvendinti bei vertinti socialinius projektus bei programas ir yra tai sėkmingai taikoma profesinėje veikloje.

13 pav. Socialinių problemų sprendimo kompetencijos gilinimas ir plėtojimas

Šaltinis: sudaryta autorės

Tyrimo dalyvių patirtys atskleidė dar vieną socialiniame darbe svarbią kompetenciją, kurią magistrantūros studijų metu pagilino absolventai – **socialinių problemų sprendimo** (žr. 13 pav.).

Refleksijų analizė atskleidė, jog socialinio darbo specialistai patobulino ***pagalbos teikimo*** gebėjimus. Pagalbos teikimas akcentuojamas žinojimu ir mokėjimu įvertinti situaciją, jos priežastis, nustatyti problemos sprendimo būdus bei surasti tinkamiausią pagalbos priemonę klientui/šeimai/grupei:

„<...> įgytos žinios padeda įvertinti situaciją ir nustatyti galimus problemos sprendimo būdus.“ (T4); „Įgytos žinios ir įgūdžiai padeda tiksliau nustatyti problemos priežastis ir pasiūlyti tinkamiausią pagalbą šioms problemoms spręsti.“ (T4); Praktiką atlikau Socialinės

paramos skyriuje <...> dalyvauti posėdžiuose sprendžiant vienas ar kitas problemas klientų atžvilgiu, kas praplėtė žinių bagažą <...>“ (T6) ir kt.

Pasak informantės, studijų metu ji įgavo suvokimą, kad pokalbio metu yra labai svarbi empatija:

„<...> paskaitų metu įsisavinau, kad pokalbyje su klientu svarbi yra empatija, bet tuo pačiu ir savęs pajautimas, nes tai padeda išlaikyti objektyvumą pokalbio metu.“ (T5).

Pastebėtina, kad tokia patirtį galėjo lemti tai, kad informantė yra baigusi ne socialinio darbo bakalauro programą, o viešąjį administravimą, nes šios žinios yra labiau orientuotos į socialinio darbo bakalaurantus. Tai tik dar kartą patvirtina, jau anksčiau išsakytas mintis, kad absolventų turima sukaupta patirtis, žinios ir gebėjimai turi įtakos tam, ką jie įgijo magistrantūros metu.

Socialinių darbuotojų rengimo standarte (2008) numatoma, kad socialinis darbuotojas turi gebėti diegti inovacijas savo profesinėje srityje bei visuomenėje, siekiant pagerinti esamą situaciją. Tyrimu atskleista, kad socialinio darbo magistrantūros absolventai įgijo ***inovacijų diegimo*** gebėjimų:

„Savo magistrinio darbo tyrimą atlikau remiantis EQUASS metodika, kadangi įsigilinau ir supratau kad ši metodika yra pati tinkamiausia matuoti teikiamų socialiniu paslaugu kokybę ir šiuo metu mes savo įstaigoje diegiame <...>“ (T2); „Manau, kad studijų dėka sėkmingai teikiu pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo.“ (T4); „<...> patobulinau savo kompetencijas socialinio darbo srityje, jaučiuosi gebanti prisidėti planuojant ir įgyvendinant pokyčius socialinėje srityje savo savivaldybėje, o šiuo metu ir vaiko teisių apsaugos srityje šalies mastu <...>“ (T4) ir kt.

Tyrimo dalyvės dalijosi savo įgyvendintomis naujovėmis savo darbovietėse, teigė, kad mato pokyčių naudą ir visada išnaudoja galimybes pasiūlyti kažką įvesti naujo, kad palengvintų darbą, įvestų naują paslaugą ar kt.:

„Nuolat teikiu pasiūlymus, dėl darbo optimizavimo. Pasiūlymai dažniausiai dėl darbo, posėdžių organizavimo, tvarkų rašyme, aplamai socialinių darbuotojų darbo palengvinime. Visi labai noriai priima, vadovybė visada skatina mus teikti pasiūlymus, supranta, kad stovėti vietoje negalime, ypatingai tokioje darbo srityje, kur nuo mūsų priklauso kliento gerovė, kartais net ateitis. Tad visada po įvairių konferencijų, seminarų ar tiesiog pokalbių su kolegomis iš kitų skyrių, miestų, kaip ir po magistrantūros studijų analizuoju ar tai galiu pritaikyti ir savo darbe, jei taip – visada siūlau <...>“ (T3).

Iš teorinės dalies analizės galima pastebėti, kad yra atitikimas šiai ir prieš tai analizuotai kompetencijų grupei. „Magistras dirba kintančioje, neapibrėžtoje aplinkoje, jam reikia išmanyti socialinę politiką, plačiai matyti pagalbos teikimo kontekstą, turėti organizacinių, vadybos

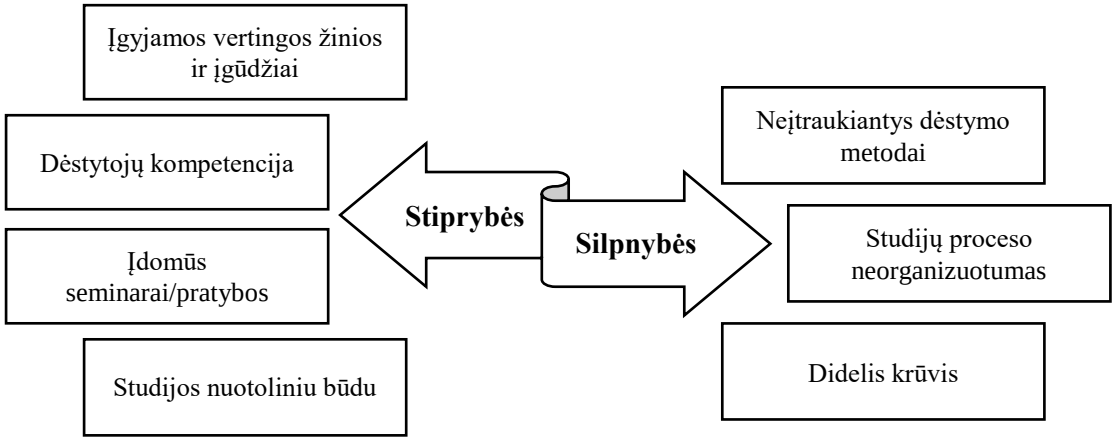
gebėjimų, mokėti inicijuoti ir valdyti pokyčius.“ (Bulajeva, Jakubė, Lepaitė ir kt., 2011, p. 45). Be to, remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-820, Socialinio darbo studijų krypties apraše pateikiamas esminis šių studijų tikslas: „<...> parengti socialinius darbuotojus, gebančius inicijuoti socialinius pokyčius visuomenėje, įgalinti žmones ir didinti jų ir visuomenės institucijų socialinę atsakomybę, tokiu būdu padėti visuomenei siekti užsibrėžtų tikslų <...>“. O visą tai ir įgyja tyrimo dalyviai, jų patirtys tai įrodo.

S**ocialinių problemų sprendimo** kompetenciją papildo dar vienas gebėjimas, t.y., gebėjimas išmanyti ***įstatymus ir teisinę sistemą:***

„Daugiau išmanau teisinę sistemą, sužinojau daugiau dalykų iš teisinės pusės <...>“ (T1); „Magistro seminarų metu išmokau kaip reikia skaityti įstatymą, kad jį suprastum, kaip jį analizuoti <...> Darbe nuolatos turiu vadovautis įstatymais, tad visada džiaugiuosi, kad studijų metu išmokau jais naudotis tinkamai ir efektyviai <...>“ (T3); „Manau, kad studijų dėka sėkmingai teikiu pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo.“ (T4).

Socialinio darbo specialistai savo darbe dažnai turi remtis įstatymais, todėl informantės teigiamai vertina įgytas žinias apie teisinę sistemą, konkrečius įstatymus.

Refleksijose išryškėjo ir Mykolo Romerio universiteto vykdomos socialinio darbo magistrantūros studijų programos vertinimas (9 PRIEDAS) atskleistos šios programos **stiprybes** ir **silpnybes**(žr. 14 pav.).

14 pav. Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos vertinimas

Šaltinis: sudaryta autorės

Pasak informančių, viena iš šios programos stiprybių yra ***įgyjamos vertingos žinios ir įgūdžiai***:

„Nekeisčiau nieko, kadangi studijos buvo tikrai įdomios, naudingos, suteikė platų spektrą žinių, kurios manau tikrai bus sėkmingai panaudojamos dirbant socialinį darbą, o gal net ir kitoje srityje.“ (T7); „<...> suteikiamos vertingos žinos ir įgūdžiai.“ (T2); „Naudingos buvo visos disciplinos <...>“ (T4); „<...> užteko ir praktinių ir teorinių žinių,“ (T6).

Kita stiprioji studijų pusė - ***dėstytojų kompetencija***. Šią stiprybę jau prieš tai įvardijo informantės samprotaudamos apie tai, kodėl pasirinko būtent šį universitetą. Tai tik dar kartą atskleidžia, kad Mykolo Romerio universitete dėstantys socialinio darbo magistrantūros studijų programos studentams yra kompetentingi, išmanantys savo darbą, turintys praktinės patirties socialinio darbo lauke:

„Dauguma dėstytojų labai tolerantiški, draugiški ir įdomiai perteikiantys žinias.“ (T5); „<...> neabejotinos dirbančių dėstytojų ir lektorių profesinės kompetencijos <...>“ (T6); „Labai patiko, jog dirba kompetentingi, savo darbą išmanantys dėstytojai, kurie būtinai suteiks visą reikiamą pagalbą, motyvuos eiti tik pirmyn.“ (T7).

Tiriamosios taip pat išskyrė ***įdomius seminarus/pratybas*** bei ***studijas nuotoliniu būdu.*** Pirmąją subkategoriją pagrindžia tokie absolvenčių teiginiai:

„<...> nes kai vyksta diskusija, darbas grupėse ar kažkas panašaus iš karto visi atgyja, dalinasi savo patirtimi, kas mums, praktikams yra labai naudinga, kaip teorija siejasi darbe.“ (T3); „Praktinių užsiėmimų metu patikdavo diskusijos tam tikru klausimu, kada buvo galima reikšti savo mintis pastebėjimus, pastabas.“ (T7) ir kt.

Absolventės jautėsi aktyviai dalyvaujančios, o remiantis studijų programos aprašu (2017) dažniausiai naudojami dėstytojų metodai studijų dalykų metu yra studentą aktyvinantys metodai, taip pat ir diskusijos – ką ir atskleidė tiriamosios, kas joms suteikė didžiausią naudą.

Be visų išvardintų programos stiprybių buvo įvardinta dar viena – ***studijos nuotoliniu būdu.*** Kaip ir minėta anksčiau, absolventės buvo dirbančios, dalis augino vaikus, tad studijos nuotoliniu būdu palengvino sąlygas studijuoti, sutaupyti laiko ir kt., nes paskaitos pasak tiriamųjų dažnai būdavo įrašytos, tad buvo galima peržiūrėti jas per „Moodle“ sistemą.:

„Pažymėtina, kad ypač svarbu tai, kad universitete yra galimybės mokytis nuotoliniu būdu, laikyti egzaminus ir dalyvauti paskaitose tokiu būdu, tai ypač aktualu dirbantiems ir besimokantiems žmonėms.“ (T4).

Greta studijų programos stiprybių informantės įvardijo **silpnybes** ir visų pirma - ***studijų proceso neorganizuotumą.*** Pažymima, kad studijų metu turėta sunkumų su dėstytojų keliama medžiaga į „Moodle“ sistemą: *„<...> ne visi dėstytojai įrašydavo vedamas paskaitas <...> O ir įrašų kokybė ne visada būdavo gera.“ (T1)* ir dėstytojų išvykimu numatytos sesijos metu bei tam tikrų specifinių žinių modulio programoje trūkumas: *„<..> neįvykę paskaitos, nes dalyko dėstytoja turėjo išvykti. Kadangi mokėjau už studijas man tai buvo nuostolinga.“ (T5);.*

Kitas išryškėjęs tobulintinas programos dalykas – ***didelis krūvis.*** Pasak tiriamųjų, kaupiamajam balui yra užduodama per daug užduočių atlikti namuose, nes tai galėtų būti padaroma seminarų metu, visiems kartu diskutuojant ir aiškinantis. Informantės išskyrė dar vieną silpnybę – ***neįtraukiantys dėstymo metodai:***

„Kuo daugiau reikėtų seminarų, nes tos teorinės nuobodžios paskaitos, kai sėdime 2 ar net kokias 4 valandas tik klausydamiesi nieko gero neduoda, visi pavargsta, praranda motyvacija domėtis <...> Tad siūlyčiau dėstytojams organizuoti paskaitas aktyvias, studentus įtraukiančias, o ne tik skaityti skaidres.“ (T3).

Pastebėtina, kad informantės išreiškė mintis, jog studijose trūko psichologinio pobūdžio paskaitų:

„<...> norėtųsi daugiau gauti psichologinių žinių analizuojant šeimos gyvenimą, suaugusiųjų ir vaikų poelgius, jų priežastis, galimybes padėti šeimai koreguoti netinkamą elgesį, pakeisti jį. Nes ne visi įstoję turėjo šiuos modulius išsamiau bakalauro studijose, tad kuomet neturi ir magistro studijose tai tampa lyg šuolis ir esi nežinioje.“ (T4); „Manyčiau magistrantūros studijose trūksta (ypač tiems, kas nestudijavo socialinio darbo bakalauro) psichologijos pobūdžio paskaitų.“ (T3).

Tyrimo teorinės dalies analizė taip pat parodė, kad socialinio darbo specialistams trūksta šių gebėjimų. Pasak R. Bagonienės (2011), dirbantiesiems trūksta socialinio darbo psichologijos praktikos, todėl tai būtų vienas iš prioritetų renkantis tam tikrus kvalifikacijos tobulinimo kursus.

Apibendrinant Mykolo Romerio universiteto socialinio darbo studijų programos vertinimą absolventų patirtimi, galima teigti, kad absolventai ją vertina palankiai, yra patenkinti studijų kokybę, tik atkreiptų dėmesį į tobulintinus, anksčiau išvardintus, aspektus.

Empirinės dalies išvados:

1. Informantai rinkosi socialinio darbo magistrantūros studijas dėl noro visapusiškai tobulėti, įgyti naujų žinių, gebėjimų, įgūdžių, kurie suteiktų didesnes galimybes siekiant karjeros, profesionalumo bei savęs realizavimo įvairiose veiklose įgyvendinant numatytus gyvenimo tikslus. Taip pat absolventus paskatino darbdavių keliami reikalavimai.
2. Mykolo Romerio universitetą rinkosi, nes buvo siūlomos palankios studijų sąlygos: arti gyvenamoji vieta (studijos ne tik Vilniuje, bet ir Utenoje), galimybė studijuoti nuotoliniu būdu, studijų finansavimas; turėjo ankstesnę teigiamą studijų patirtį universitete: žinoma studijų tvarka, dėstytojų kompetentingumas; šią aukštąją mokyklą siūlė draugai: puikios rekomendacijos.
3. Didžiausia studijų nauda laiko patobulintas ir naujai įgytas kompetencijas, vertybes, pasikeitusį požiūrį tam tikrus dalykus, bei pakitusį kolegų požiūrį į juos.
4. Socialinio darbo magistrantūros studijos Mykolo Romerio universitete suteikė absolventams privalumų profesinėje srityje: kilimą pareigose, darbovietės bendradarbiavimą su universitetu, naudingą literatūrą ir kt.
5. Absolventai tobulino ir plėtojo dalykines ir bendrąsias kompetencijas, kurios numatytos, kaip siektini studijų rezultatai Mykolo Romerio universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos apraše.
6. Iš bendrųjų kompetencijų, absolventai patobulino mokslinių tyrimų ir vadybos kompetencijas:
    - Mokslinių tyrimų kompetencijos išryškėjo per absolventų gebėjimus organizuoti ir vykdyti mokslinius tyrimus bei vėliau pritaikyti gautus rezultatus praktinėje veikloje.
    - Vadybos kompetencijos pasižymėjo absolventų įgytais gebėjimai vadovauti ir lavintu analitiniu mąstymu.
7. Iš dalykinių kompetencijų labiausiai išryškėjo absolventų įgyjamos projektų ir programų bei socialinių problemų sprendimo kompetencijos.
    - Priklausomai nuo absolventų sukauptos projektinės veiklos, jie išmoko rengti, įgyvendinti bei vertinti projektus ir tai sėkmingai taiko save profesinėje veikloje.
    - Įgytos socialinių problemų sprendimo kompetencijos atsiskleidė per plėtotus gebėjimus teikti pagalbą, diegti inovacijas ir išmanyti teisinę sistemą, įstatymus.

8. Absolventams pasiekti numatytus studijų rezultatus labiausiai padėjo paskaitų ir seminarų metu taikomi aktyvūs, studentą įtraukiantys metodai ir Mykolo Romerio universiteto dėstytojų kompetencija dirbti šį darbą.
9. Daugiausiai patirtinės naudos davė atvejų analizės ir diskusijų metodai, tačiau pasiekti numatytus studijų rezultatus absolventams iš dalies trukdė studijų proceso neorganizuotumas ir kartais naudoti dėstytojų neįtraukiantys metodai – pasyvus klausymas. Pagrindinės problemos pasireiškė dėl nekokybiškų vykusių paskaitų įrašų „Moodle“ sistemoje įkėlimo ir praleistų paskaitų dėl dėstytojų išvykimo studijų proceso metu.
10. Absolventai sėkmingai taiko magistrantūros studijų metu tobulintas ir plėtotas kompetencijas. Sėkmingiausiai jie pritaiko projektų rengimo ir vertinimo kompetencijas, taip pat efektyviai vykdo mokslinius tyrimus, bei gautus rezultatus panaudoja kuriant pokyčius visuomenėje. Dalis informatų neturi galimybių šių gebėjimų taikyti savo tiesioginiame darbe.
11. Priklausomai nuo baigtos bakalauro studijų programos patirties Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros absolventai skirtingai įgijo, patobulino jų profesinei veiklai svarbias kompetencijas.
12. Baigusieji ne socialinio darbo bakalauro studijas įgijo papildomai suvokimą apie socialinį darbą, jo pagrindus ir esmę, bei empatijos svarbą dirbant šį darbą.

DISKUSIJA

Atliktą mokslinį tyrimą sunku sugretinti su analizuotais tyrimais, nes jie buvo orientuoti į kitą objektą – I pakopos (bakalauro) aukštojo mokslo studijas. Šio darbo metu gilintasi į magistrantūros studijų absolventų patirtis. Pastebima, kad visų pirma atlikta rašytinių refleksijų analizė patvirtino kai kuriuos teorinius aspektus, randamus teisiniuose dokumentuose bei studijų programos ir dalykų aprašuose.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-820, Socialinio darbo studijų krypties apraše pateikiamas šių studijų tikslas: „<...> parengti socialinius darbuotojus, gebančius inicijuoti socialinius pokyčius visuomenėje, įgalinti žmones ir didinti jų ir visuomenės institucijų socialinę atsakomybę, tokiu būdu padėti visuomenei siekti užsibrėžtų tikslų <...>“ patvirtina vieną iš gautų išvadų, jog absolventai įgijo gebėjimų inicijuoti socialinius pokyčius ir tai buvo pagrįsta konkrečiais informantų pavyzdžiais. Tai deklaruoja ir Socialinių darbuotojų rengimo standartas (2008), o atliktas tyrimas pagrindžia tai absolventų patirtimi. Tyrimas liudija, kad Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos apraše (2017) įvardijami numatomi studijų rezultatai yra pasiekiami praktiškai, nes absolventų patirtys atskleidė, kad studijų metu buvo ugdomos bendrosios ir dalykinės kompetencijos, o įgytus gebėjimus jie taiko profesinėje veikloje.

Visgi analizuojant mokslininkų darbus, galima įžvelgti ne tik tyrimo rezultatų sutapimus, bet ir skirtumus. Empirinių duomenų analizė paneigė D. Karčiauskienės (2014) atlikto tyrimo išvadas, kad socialinio darbo specialistams nepavyksta išsiugdyti vadovavimo kompetencijas, nes atliktas tyrimas – atskleidė, kad informantai studijų metu įgijo vadovavimo gebėjimų. Taip pat viena iš išvadų – absolventai patobulino mokslinę tiriamąją kompetenciją – paneigė prieš tai atliktą B. Bergmans (2005) tyrimą, kur buvo pastebėta, kad socialiniai darbuotojai yra silpniau pasirengę tiriamosios veiklos vykdymui. Tyrimo teorinės dalies analizė taip pat parodė, kad socialinio darbo specialistams trūksta psichologijos žinių ir gebėjimų. Pasak R. Bagonienės (2011), dirbantiesiems trūksta socialinio darbo psichologijos praktikos – kas patvirtina gauto tyrimo išvadą.

Analizuojant save, kaip tyrėją viso proceso metu, suprantu, kad reikėjo nemažai valios laukiant užpildytų informantų refleksijų, tai buvo sunku, nes tai ne nuo manęs priklausė. Daug laiko ir pastangų pareikalavo duomenų interpretavimas, kategorizavimas bei jų gilesnė analizė. Todėl, kad buvo skirtingų patirčių, skirtingai supratusių refleksijos klausimus, atkreipusius dėmesį į orientacinius klausimus. Stengiausi išlaikyti tyrėjos objektyvumą, nes pati studijuoju šią studijų programą, tad buvo įdomu kokią turi patirtį absolventai, kurie tai gali svarstyti praėjus metams laiko. Iš dalies kilo įvairių iššūkių, nes turėjau savo nuomonę apie studijų metu

įgytas kompetencijas, o kai kurie absolventai teigė visiškai priešingai, tad iš karto kilo pasvarstymai, dėl ko taip yra, ar tai nuo asmeninių savybių priklauso, ar kažkas kitaip buvo paskaitų/seminarų metu, o galbūt tai dėl atsineštų žinių ir patirties, dirbamos srities.

Prieš pradedant tyriminę dalį – analizuojant atliktus mokslininkų darbus, literatūrą, dokumentus galvota, kad rezultatai nebus tokie teigiami, pozityviai nuteikiantys. Maniau, kad absolventų patirtys bus labiau negatyvios, nei pozityvios. Nesitikėjau, kad absolventai taip teigiamai vertins magistrantūros studijas savo darbe, nors vėliau pradėjus analizuoti jų prieš tai turimą patirtį, užimamas pareigas – suvokiau, kad socialinio darbo magistrantūra yra naudingiausia asmenims, kurie užima vadovaujančias pareigas ar yra susiję su socialine politika, jos tobulinimu, įstatymų keitimu, nes tokiu atveju magistrantūros teikiamos žinios yra nuolatos naudojamos kasdieniame darbe. Kita vertus, suvokiau, kad šios studijos labai naudingos asmenims, kurie domisi moksline veikla, atlieka mokslinius tyrimus, jų rezultatus taiko įgyvendinat pokyčius, kuriant naujas paslaugas, tobulinant veiklą ir kt. Tyrimo pabaigoje, kuomet buvo sudarinėjamos išvados turėjau galimybę persvarstyti pati savo studijas, ir giliau pareflektavus supratau, kad sutinku su darbo išvadomis ir joms pitariu.

Tyrimas gali būti plėtojamas ne tik konkrečiai atvejo studijai, bet bendrai visų aukštųjų mokyklų, teikiančių šią studijų programą, analizei. Taip pat naudinga būtų atlikti tyrimą su visais absolventais, ne tik tais, kurie dirba socialinio darbo srityje, tuomet būtų naudinga atlikti lyginamąją analizę, nes tikėtina, kad rezultatai labai skirtųsi, dėl sukauptos absolventų patirties, o taip pat ir galimybių pritaikyti studijų metu įgytas kompetencijas savo profesinėje veikloje. Norint atlikti dar gilesnę analizę būtų naudinga apklausti ne tik praėjusiais metais baigusiuosius, bet apimti bent 3-5 metų laikotarpį, galbūt išryškėtų skirtumai, kuomet dėsto skirtingi dėstytojai, atsiranda naujovės, keičiasi pasirenkamieji dalykai, atliekama skirtinga praktika ir kt.

IŠVADOS

1. Socialinio darbo magistrantūros studijų kontekstą pirmiausiai lemia antros pakopos studijų organizavimo ir vykdymo reglamentavimas ir socialinio darbo profesinės veiklos specifika. Šių studijų tikslas siejamas su siekiu parengti aukštos kvalifikacijos socialinio darbo specialistus, pasiruošusius dirbti visuomenėje, diegiant naujoves, taikant teorinius modelius, atliekant nacionalinius ir tarptautinius mokslinius tyrimus. Todėl studijų rezultatai yra orientuojami gebėjimų dirbti su klientu, spręsti jo problemas, atlikti tyrimus ir jų rezultatus pritaikyti diegiant naujoves visuomenėje ugdymą.
2. Socialinio darbo specialistams keliami aukšti kvalifikaciniai reikalavimai, vyksta nuolatinis kompetencijų, darbo kokybės vertinimas, jie privalo nuolat lavinti savo įgūdžius ir tobulinti turimus gebėjimus. Tačiau praktinėje profesinėje veikloje išryškėja specialistų kompetencijų stoka tiriamosios veiklos vykdyme, socialinės pagalbos įvertinime ir planavime, klientų įgalinime veikti savarankiškai, konsultavime, komandos formavime ir valdyme, streso valdyme. Neretai stokojama psichologijos bei andragogikos žinių.
3. Socialinio darbo magistrantūros studijų programos absolventų patirčių analizė atskleidė, kad:
    - šių studijų pasirinkimą lėmė asmeninis siekis tobulinti profesines kompetencijas arba profesinei veiklai keliami darbdavio reikalavimai. Konkrečios aukštosios mokyklos pasirinkimą lemia palankios studijų sąlygos ir kokybiškas studijų proceso organizavimas;
    - studijų metu absolventai patobulino šias kompetencijas:
        - mokslinė tiriamoji (gebėjimai organizuoti vykdyti tyrimus, tikslingai taikyti tyrimo rezultatus profesinės veiklos tobulinimui);
        - vadybinė (gebėjimai vadovauti ir analizuoti);
        - projektų rengimo ir vertinimo (gebėjimai rengti, įgyvendinti bei vertinti projektus);
        - socialinių problemų sprendimo (gebėjimai teikti pagalbą, diegti inovacijas ir išmanyti teisinius dalykus);
    - sėkmingiausiai profesinėje veikloje šios programos absolventai pritaiko projektų rengimo ir vertinimo bei mokslinės tiriamosios veiklos gebėjimus;
    - pasiekti numatytus studijų rezultatus absolventams labiausiai padėjo aktyvūs, studentą įtraukiantys metodai ir dėstytojų kompetencija;
    - daugiausiai patirtinės naudos davė atvejų analizės ir diskusijų metodai, tačiau tobulintinas yra studijų proceso organizavimas.

REKOMENDACIJOS

Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos komitetui:

- Atlikti Socialinio darbo magistrantūros programos aprašo peržiūrą ir pasvarstyti apie galimybę į pasirenkamuosius dalykus įtraukti psichologijos pobūdžio dalyką ir padidinti kontaktinių valandų skaičių.
- Skatinti visus programos dėstytojus kuo daugiau naudoti studentą aktyvinančius, į veiklą įtraukiančius, per patyriminę patirtį mokantis metodus. Ypatingai naudoti atvejo analizės ir diskusijos metodus.
- Priimtiems į studijas organizuoti apklausą, siekiant įvertinti pasirengimą studijoms ir jų lūkesčius, kad dėstytojai atkreiptų dėmesį į tai vedant paskaitas ir seminarus studentams.
- Tobulinti nuotolinės studijų aplinkos „Moodle“ galimybes, bei dėstytojų keliamų vaizdo įrašų kokybę ir teikiamą medžiagą, kad studentai galėtų efektyviai ja naudotis.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Moksliniai šaltiniai:

1. Adomaitienė, J. ir Balčiūnienė, R. (2017). Asmenų, dirbančių socialinių paslaugų sektoriuje, kompetencijos ir jų tobulinimo galimybės. *Andragogika*, 1(8), p. 71-93.
2. Agyapong, S., Freymond, N., Greeson, C. Ir Morgenshtern, M. (2011). Graduate Social Work Students' Attitudes Toward Research: Problems and Prospects. *Journal of Teaching in Social Work,* 31(5), p. 552-568. Prieiga per internetą: http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=27&sid=5659afed-afd4-4a19-b9fa-9db89d664987%40sessionmgr103
3. Andrašiūnienė, M. (2007). *Socialinio darbo terminų žodynėlis: metodinė priemonė.* Vilnius: Vilniaus kolegija.
4. Andrews, P. ir Harris, S. (2017). Using Live Supervision to Teach Counselling Skills to Social Work Students. *Social Work Education: The International Journal,* 36(3), p. 299-311. Prieiga per internetą: http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=17&sid=5659afed-afd4-4a19-b9fa-9db89d664987%40sessionmgr103
5. Bagdonas, A. (2015). Socialinis darbas Lietuvoje: raidos, praktikos ir akademinis aspektai. *Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika,* 1, p. 10-35. doi: 10.15388/STEPP.2001.0.8494.
6. Bagonienė, R. (2011). *Socialinių darbuotojų, dirbančių socialinėse institucijose, kvalifikacijos tobulinimas* (magistro baigiamasis darbas). Prieiga per internetą: http://gs.elaba.lt/object/elaba:1961257/index.html
7. Bergmans, B. (2005). *Socialinio darbuotojo profesinės veiklos ypatumai* (magistro baigiamasis darbas). Prieiga per internetą: http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:2179476/datastreams/MAIN/content
8. Bitinas, B. (2013). *Rinktiniai edukologiniai raštai.* Vilnius: Edukologija.
9. Bloc. W. (2012). *Core social work.* Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
10. Bubnys, R. (2004). Socialinio darbuotojo profesinės karjeros galimybės ir socialinės kompetencijos ypatumai. *Mokslo taikomieji tyrimai Lietuvos kolegijose,* 1, p. 14-20.
11. Bubnys, R. (2012). *Reflektyvaus mokymo(si) metodų diegimo aukštojoje mokykloje metodika: refleksija kaip besimokančiųjų asmeninės ir profesinės raidos didaktinis metodas.* Šiauliai: Šiaulių valstybinė kolegija.

12. Bulajeva, T., Čepienė, A., Lepaitė, D., Teresevičienė, M. ir Zuzevičiūtė, V. (2011). *Studijų programų atnaujinimas: kompetencijų plėtotės ir studijų siekinių vertinimo metodika.* Prieiga per internetą: http://www4066.vu.lt/Files/File/Studiju%20programu%20atnaujinimas_kompetenciju%20pletotes%20ir%20studiju%20siekiniu%20vertinimo%20metodika.pdf
13. Clark, C. L. (2000). *Social work ethics: politics, principles and practice.* Houndmills: Palgrave.
14. Connolly, M. ir Harms, L. (2013). *Social work: from theory to practice.* Port Melbourne: Cambridge University Press.
15. Dilytė, J. ir Merfeldaitė, O. (2016). Competences of Social Workers for Work With Youth: Case Analysis. *Society. Integration. Education.,* 4, p. 97-108. Prieiga per internetą: http://journals.ru.lv/index.php/SIE/article/view/1548/1754
16. Dinovagis, A. (2015). *Socialinio darbo magistrantūros studijų programos absolventų įsijungimas į darbo rinką: Lietuvos edukologijos universiteto atvejis* (magistro baigiamasis darbas). Prieiga per internetą: http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:8663838/datastreams/MAIN/content
17. Dinovagis, A. ir Kaušylienė, A. (2016). Socialinio darbo magistrantūros studijų programos absolventų įsijungimas į darbo rinką: Lietuvos edukologijos universiteto atvejis. *Socialinis ugdymas,* 42(1), p. 28-44. Prieiga per internetą: http://socialinisugdymas.leu.lt/index.php/socialinisugdymas/article/viewFile/156/144
18. Doel, M. (2012). *Social work: the basics*. New York: Routledge.
19. Gambrill, E. (2013). *Social work practice: a critical thinker's guide*. New York: Oxford University Press.
20. Gudžinskienė, V. ir Norvaišaitė, J. (2010). Socialinių darbuotojų kompetencijų sampratų analizė. *Socialinis ugdymas,* 11 (22), p.55–64.
21. Gvaldaitė, L. ir Švedaitė, B. (2005). *Socialinio darbo metodai.* Vilnius: Spauda.
22. Holmes, E., Miscampbell, G. ir Robin, B. (2013). *Improving social worker recruitment, training and retention.* Prieiga per internetą: https://policyexchange.org.uk/wp-content/uploads/2016/09/reforming-social-work-1.pdf
23. Indrašienė, V. ir Kolbergytė, A. (2012). Konsultuojamojo ugdymo kompetencijos taikymo galimybės socialinių darbuotojų rengime: teorinės prielaidos. *Socialinis darbas,* 11(1), p. 73-84.
24. Johnson, L. C. (2003). *Socialinio darbo praktika: bendras požiūris.* Vilnius: Vilniaus universiteto Specialiosios psichologijos laboratorija.

25. Karčiauskienė, D. (2014). *Socialinio darbo organizatorių vadybinių kompetencijų vystymas socialinio darbo kaitos kontekste* (magistro baigiamasis darbas). Prieiga per internetą: https://vb.vdu.lt/object/elaba:2134466/
26. Kavaliauskienė, V. (2005). Socialinio darbo, kaip pagalbos žmogui profesijos, raidos aspektai. *Acta Pedagogica Vilnensia*, 15, p. 230–239.
27. Kriščiūnas, K., Staniškis, J. ir Tričys, V. (2008). *Mokslinė veikla: šiuolaikinės tendencijos.* Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
28. Leliūgienė, I. Ir Sadauskas, J. (2010). Socialinio darbuotojo kompetencijos veikti bendruomenėje struktūra. *Socialinis darbas,* 9(2), p. 56-63. Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/upload/iblock/d48/6_sadauskas_leliugiene.pdf
29. Leliūgienė, I., Giedraitienė, E. ir Rupšienė, L. (2006). Socialinių darbuotojų/socialinių pedagogų rengimas Lietuvoje. *Pedagogika,* 83. p. 64–73.
30. Pierson, J. (2011). *Understanding social work: history and context.* Maidenhead: Open University Press.
31. Rupšienė, L. (2007). *Kokybinių tyrimų duomenų rinkimo metodologija: metodinė knyga.* Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
32. Sadauskas, J. ir Leliūgienė, I. (2010). Socialinio darbuotojo kompetencijos veikti bendruomenėje struktūra. *Socialinis darbas,* 9(2), p. 56-63. Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/upload/iblock/d48/6_sadauskas_leliugiene.pdf
33. Sadauskas, J. (2013). *Socialinių darbuotojų kompetencijos veikti bendruomenėje ugdymas universitetinių studijų praktikos metu.* Kaunas: KTU.
34. Sakalauskaitė, T. (2012). Tyriminių kompetencijų ugdymosi reikšmė antrosios pakopos studijose. *Jaunųjų mokslininkų darbai,* 5(38), p. 46-50. Prieiga per internetą: http://gs.elaba.lt/object/elaba:6098666/
35. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija.* Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
36. Žibėnienė, G. ir Targamadzė, V. (2006). Aukštojo mokslo studijų sistemos harmonizavimas Lietuvoje – studijų kokybės tobulinimo prielaida. *Aukštojo mokslo kokybė,* 3, p. 81-91. Prieiga per internetą: https://eltalpykla.vdu.lt/bitstream/handle/1/33592/ISSN2345-0258_2006_N_3.PG_81-91.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Įstatymai ir kiti teisiniai dokumentai:

37. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. xi-242 pakeitimo įstatymas 2016 m. birželio 29 d. Nr. xii-2534. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/81a7b822444a11e68f45bcf65e0a17ee
38. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. Nr. a1-92 įsakymas dėl socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimo tvarkos aprašo bei socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašo patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.274447/NebvMMphJT
39. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. Nr. a1-93 įsakymas dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.274453
40. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. Nr. AL-92 įsakymas dėl socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų kvalifikacinių reikalavimų, socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų profesinės kvalifikacijos kėlimo tvarkos bei socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašų patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.73078569BC8A
41. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas 2006 m. sausio 19 d. Nr. X-493. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.91609F53E29E
42. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 9 d. Nr. v-501 įsakymas dėl laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.369937
43. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. Nr. V-826 įsakymas dėl magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.374821/LCfDxYkYSZ
44. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. Nr. v-826 įsakymas dėl magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.374821
45. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. Nr. V-820 įsakymas dėl socialinio darbo studijų krypties aprašo patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/14b1a890312011e5b1be8e104a145478
46. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-1872/A1-209

socialinio darbuotojo rengimo standartas. Prieiga per internetą: https://www.kpmpc.lt/Skelbimai/31%20standartas/Socialinio%20darbuotojo.pdf

47. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. kovo 29 d. Nr. A1-158 įsakymas dėl socialinių paslaugų srities darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f0247c821bd011e79f4996496b137f39?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=ad0e2a1e-1042-40c9-b289-0f48b7f06f36
48. Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus 2010 m. gruodžio 20 d. Nr. 1-01-162 įsakymas dėl vykdomų studijų programų vertinimo metodikos patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2F17DBA33A7E/obfEGTbiMK

Kiti internetiniai šaltiniai:

49. Berlin Communique (2003). *Realising the European Higher Education Area.* Prieiga per internetą: https://enqa.eu/wp-content/uploads/2013/03/BerlinCommunique1.pdf
50. Darbo santykių ir valstybinio socialinio draudimo teisinio-administracinio modelio sukūrimas (2014). *Užimtumo didinimo priemonių tyrimas.* Prieiga per internetą: http://www.socmodelis.lt/wp-content/uploads/1-1-dalis-GALUTINE.pdf
51. European Centre for the Development of Vocational Training (2015). *Lithuania: Skills Forecasts Up to 2025.* Prieiga per internetą: http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/lithuania-skills-forecasts-2025
52. Lietuvos darbo birža prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2017). *Lietuvos užimtumo 2017 m. tendencijos ir ateities prognozės.* Prieiga per internetą: https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Tendencijos_pdf/Lietuvos%20u%C5%BEimtumo%202017%20m%20tendencijos%20ir%20ateities%20prognoz%C4%97s.pdf
53. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (2012). *Lietuvos profesijų klasifikatorius.* Prieiga per internetą: http://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/zip/LPK%202012%20arbor.pdf
54. *Lietuvos socialinių darbuotojų etikos kodeksas 2017 m. gegužės 26 d.* Prieiga per internetą: http://pjdc.lt/wp-content/uploads/2018/05/13.3.-Socialinio-darbuotojo-etikos-kodeksas.pdf
55. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA) (2016). *Lietuvos mokslo ir studijų būklės apžvalga.* Prieiga per internetą: https://www.mosta.lt/images/leidiniai/Lietuvos_mokslo_ir_studiju_bukle_2016.pdf

56. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA) (2016). *Lietuvos aukštojo mokslo tendencijos.* Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/AM_tendencijos.pdf
57. Oficialiosios statistikos portalas (2013). *Statistika 2013 m.* Prieiga per internetą: https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/seima-ir-vaikai/vaiko-teisiu-apsauga/statistika-1
58. Oficialiosios statistikos portalas (2017). *Laisvos darbo vietos.* Prieiga per internetą: https://osp.stat.gov.lt/naujienos?articleId=5439850
59. Oficialiosios statistikos portalas (2017). *Socialinių paslaugų tyrimas 2016 m.* Prieiga per internetą: https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=5178560
60. Studijų kokybės vertinimo centras (2012). *Studijų terminų žodynas.* Prieiga per internetą: http://www.skvc.lt/uploads/documents/files/Kita_infromacija/Leidiniai/Zodynas.pdf
61. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2017). *Aukštojo mokslo sistema.* Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/smm-studijos/aukstojo-mokslo-sistema
62. The Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute (2016). *Accreditation report: Mykolas Romeris University Vilnius (Lithuania) "Social Work" (1st cycle), "Social Work" (2nd cycle) and "International Politics and Economics" (2nd cycle).* Prieiga per internetą: https://www.acquin.org/de/akkreditierte-studiengaenge/international/?cid=2796
63. The Bologna Declaration (1999). *Joint declaration of the European Ministers of Education.* Prieiga per internetą: http://www.magna-charta.org/resources/files/BOLOGNA_DECLARATION.pdf
64. Užimtumo tarnyba prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2018). *Profesijų žemėlapis.* Prieiga per internetą: https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Puslapiai/Profesiju_zemelapis.aspx

Studijų programų ir dalykų aprašai:

65. Europos sąjungos socialinė politika studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55840&l=lt
66. Klaipėdos universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas (2017). Prieiga per internetą: https://web.liemsis.lt/kuis/stp_report_ects.card_ml?p_stp_id=6624&p_year=2017&p_lang=LT&p_tinkl_kodas=M17NSD6624
67. Lietuvos edukologijos universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas (2017). Prieiga per internetą:

http://leu.lt/lt/sef/sef_studijos/sef_studiju_programos/sef_magistranturos_studijos2014/programs/100125.html

68. Magistro baigiamasis darbas studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55817&l=lt
69. Migracijos sociologija studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55838&l=lt
70. Mykolo Romerio universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas (2017). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_programos_aprasas.php?id=9957&l=lt
71. Progresyvios alternatyvos laisvės atėmimui studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55834&l=lt
72. Socialinės gerovės institucinė sistema studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55854&l=lt
73. Socialinio darbo mokslinė tiriamoji praktika studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55856&l=lt
74. Socialinio darbo praktika migracijos tarnybose studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55858&l=lt
75. Socialinio darbo praktika pataisos įstaigose studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55860&l=lt
76. Socialinio darbo teoriniai modeliai studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55814&l=lt
77. Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55846&l=lt
78. Socialinių projektų rengimas ir vertinimas studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55850&l=lt
79. Socialinių tyrimų metodologija studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55842&l=lt
80. Sociokultūrinio darbo su įvairiomis jaunimo grupėmis strategijos studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55844&l=lt
81. Sociokultūrinis bendruomenės ugdymas studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55832&l=lt
82. Supervizija socialiniame darbe studijų dalyko aprašas (2018). Prieiga per internetą: https://stdb.mruni.eu/studiju_dalyko_aprasas.php?id=55821&l=lt

83. Šiaulių universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas (2017). Prieiga per internetą: http://su.lt/index.php?option=com_content&view=article&layout=edit&Itemid=16961&id=17702&lang=lt
84. Vilniaus universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas (2017). Prieiga per internetą: https://www.vu.lt/studijos/studiju-programos/magistranturos-studijos/programa/2064-socialinis-darbas
85. Vytauto Didžiojo universiteto socialinio darbo magistrantūros studijų programos aprašas (2017). Prieiga per internetą: http://www.vdu.lt/lt/study/program/detailed/113/

SANTRAUKA

Socialinio darbo magistrantūros studijų metu įgytos kompetencijos: absolventų patirtys

Visuomenė nuolatos susiduria su įvairiomis socialinėmis problemomis. Socialiniai darbuotojai yra tie profesijos atstovai, kurie įgalina asmenis, negebančius veikti savarankiškai, spręsti savo iškilusias problemas ir daryti teigiamą pokytį. Didėjant socialinio darbo specialistų būtinumui yra svarbu užtikrinti kokybišką ir tinkamą šių profesijos atstovų pasirengimą profesinei veiklai, nes nuo to priklauso jų teikiamų paslaugų kokybė ir visuomenės gerovė. Magistrantūros studijos yra viena iš tobulėjimo galimybių, kurių metu asmenys įgyja specifinių šiai sričiai žinių, tobulina gebėjimus ir įgūdžius dirbti neapibrėžtoje aplinkoje, išmanyti socialinę politiką, numatyti pagalbos teikimą, inicijuoti, valdyti pokyčius ir kt.

Šiame darbe analizuojamos *Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros absolventų patirtys apie studijų metu įgytas kompetencijas.* **Tyrimo tikslas –** išanalizuoti socialinio darbo magistrantūros studijų metu įgytų kompetencijų raišką. Tyrimo duomenys rinkti taikant ***rašytinės refleksijos*** metodą. Interpretuojant duomenis naudotasi ***turinio (content) analizės*** metodu. Taikyta ***tikslinė informantų atranka***. Tyrimo dalyviai – 7 Mykolo Romerio universiteto Socialinio darbo magistrantūros studijų programos absolventai, kurie studijas baigė 2018 m. pavasarį (2016-2017 m. stojimas) bei šiuo metu dirbantys socialinio darbo srityje.

Įvairios informantų patirtys atskleidė, kad studijų metu absolventai tobulino dalykines ir bendrąsias kompetencijas, kurios nurodytos studijų programos apraše. Labiausiai atsiskleidė patobulintos mokslinių tyrimų, projektinės veiklos, socialinių problemų sprendimo ir vadybos kompetencijos. Empirinio tyrimo rezultatai liudija, kad pasiekti numatytus studijų rezultatus absolventams labiausiai padėjo paskaitų ir seminarų metu taikomi aktyvūs, studentą įtraukiantys metodai. Galima išskirti atvejų analizės ir diskusijų metodus, kaip itin naudingus įsisavinant žinias bei gebėjimus. Tyrimu nustatyta, jog reikia tobulinti studijų proceso organizavimo aspektus.

Raktiniai žodžiai: *socialinis darbas, magistrantūros studijos, įgytos kompetencijos, absolventai, tobulėjimas.*

SUMMARY

Competences Acquired During The Master's Degree in Social Work: Experiences of Graduates

Society is constantly confronted with various social issues. Social workers are there to help individuals who are unable to act independently. They help to solve their problems and make a positive change for those in need. With the necessity for social work specialists constantly increasing, it is important to ensure the quality and proper preparation of such specialists as it affects the quality of services they provide and the well-being of our society. Master's studies are an opportunity for improvement in which individuals acquire specific knowledge in this area, develop their skills to work in an undefined environment, increase their understanding of social policy, foresee the need of assistance, initiate and manage change, and more.

This paper analyses *the experiences of Mykolas Romeris University Social Work Master's graduates about competences acquired during studies.* **The aim of the research** is to analyse the resolution of competences gained during the social work master's degree studies. The data of the research were collected using the method of ***written reflection.*** The ***content analysis*** method was used to interpret the data. The informants were of ***targeted selection*** - 7 graduates of the Master's study program in Social Work at Mykolas Romeris University participated. All of them graduated in the spring of 2018 (2016-2017 accession) and are currently working in the field of social work.

Various experiences of informants revealed that during the studies the graduates improved the subject-specific and general competencies that are indicated in the studies program‘s description. Improved excellence in research, project activities, social problem solving and management has been the most prominent. The results of the empirical study show that the active, student-inclusive methods applied during the lectures and seminars were the most helpful for the graduates to achieve the intended learning outcomes. It is possible to identify that the case analysis and discussion methods are the most useful for mastering knowledge and skills. The study also found that some aspects of the studies organisation need to be improved.

Keywords: *social work, master studies, acquired competences, graduates, development.*

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Socialinio darbo magistrantūros studijų programos studijuojami dalykai

Aukštoji mokykla	Studijuojami dalykai		
	Privalomieji		Pasirenkamieji
Klaipėdos universitetas	1 semestras	Mokslinis darbas; Integruotas specialusis kursas; Socialinių institutų tinklai bendruomenėje; Socialinio darbo tyrimų metodologija; Žmogus ir socialinė aplinka.	-
	2 semestras	Mokslinis darbas; Sociokultūrinio darbo bendruomenėje technologijos; Lietuvos visuomenė ir politika; Socialinė politika.	Etinių dilemų sprendimo modeliai bendruomenėje; Atvejo vadyba; Kokybinių socialinių tyrimų metodologija; Žmogaus teisės ir socialinis teisingumas.
	3 semestras	Mokslinis darbas; Supervizija socialiniame darbe; Socialinių programų planavimas ir administravimas; Moderniosios socialinės teorijos.	Etinių dilemų sprendimo modeliai bendruomenėje; Atvejo vadyba; Žmogaus teisės ir socialinis teisingumas; Kokybinių socialinių tyrimų metodologija.
	4 semestras	Magistro baigiamasis darbas	-
Lietuvos edukologijos universitetas	1 semestras	Socialinių tyrimų metodologija; Krizių psichologija; Socialinio darbo teoriniai modeliai; Lygių galimybių politika.	Socialinių procesų projektavimas ir vadyba; Socialinės reabilitacijos ir rekreacijos strategijos.
	2 semestras	Socialinės apsaugos ekonomika; Europos socialinė integracija ir politika; Supervizija socialiniame darbe; Magistro darbo rengimas.	Socialinio darbo kokybės vadyba; Kūrybinio meninio užimtumo metodai socialiniame darbe.
	3 semestras	Socialinis tarpininkavimas; Socialinių sąveikų dinamika grupėje; Tarpkultūrinis socialinis darbas; Profesinė veiklos ir mokslinė tiriamoji praktika.	Viešasis administravimas socialiniame darbe; Taikomosios fizinės veiklos modeliai socialiniame darbe.
	4 semestras	Socialinio darbo inovacijų modeliavimas; Magistro darbo rengimas.	-
Mykolo Romerio universitetas	1 semestras	Europos Sąjungos socialinė politika; Magistro baigiamasis darbas; Socialinės saugos teisė; Socialinio darbo teoriniai modeliai.	Migracijos sociologija; Progresyvios alternatyvos laisvės atėmimui; Sociokultūrinis bendruomenės ugdymas.
	2 semestras	Magistro baigiamasis darbas; Socialinių paslaugų teikimo ir valdymo strategijos; Socialinių tyrimų metodologija; Sociokultūrinio darbo su įvairiomis jaunimo grupėmis strategijos.	-
	3 semestras	Magistro baigiamasis darbas; Socialinių projektų rengimas ir vertinimas.	E-sveikatos ir socialinių paslaugų valdymas; Socialinės gerovės institucinė sistema; Socialinio darbo mokslinė tiriamoji praktika;

			Socialinio darbo praktika migracijos tarnybose; Socialinio darbo praktika pataisos įstaigose.
	4 semestras	Magistro baigiamasis darbas	-
Šiaulių universitetas	1 semestras	Sveikata ir gerovė moderniose socialinėse teorijose; Socialinio darbo tinklaveika; Mokslinių tyrimų metodologija ir organizavimas; Magistro darbas.	Mokslinės informacijos valdymas; Tarpkultūrinė komunikacija socialiniame darbe; Žmogaus teisės ir socialinis darbas; Neįgaliųjų socialinės integracijos kritinis diskursas; Profesinės reabilitacijos procesų modeliavimas.
	2 semestras	Sociopolitiniai pokyčiai šiuolaikinėje visuomenėje; Aukštosios mokyklos didaktika ir psichologija; Šiuolaikinės socialinio darbo technologijos. Magistro darbas.	Sociokultūrinis dalyvavimas bendruomenėje; Negalės psichologija ir sociologija; Gyvenimo ciklas ir socialinis negalės konstravimas; Žmogaus elgesys ir socialinė aplinka.
	3 semestras	Socialinių programų ir projektų vadyba; Mokslinė tiriamoji socialinio darbo praktika.	-
Vilniaus universitetas	1 semestras	Bendruomenės įgalinimas; Kokybinis tyrimas; Socialinio darbo mokslo raida; Socialinių institucijų vadyba; Sociokultūrinis identitetas ir atskirtis.	-
	2 semestras	Asmens gerovė: tarpdalykinis požiūris; Sąveikos klientų sistemose; Socialinė politika ir gerovė; Socialinės apsaugos ir darbo teisė.	Asocialaus elgesio psichologija; Jaunimo politika; Socialinės inovacijos ir verslumas; Vaiko gerovė.
	3 semestras	Atstovaujamasis socialinis darbas; Mokslo tiriamasis darbas; Profesinė (socialinio darbo vadybos) praktika; Taikinamasis tarpininkavimas.	Kūno sociologija ir antropologija; Priklausomybių psichologija; Socialinės deviacijų problemos; Tarptautinių organizacijų socialinė politika; Žmogaus socialinė raida.
	4 semestras	Asmeninė ir profesinė savižina; Magistro baigiamasis darbas.	-
Vytauto Didžiojo universitetas	1 semestras	Lyginamoji socialinės gerovės politika; Socialinio darbo su šeima modeliai ir jų taikymas; Socialinio darbo teoriniai modeliai; Socialinio darbo tyrimai.	Lyčių sociologija ir antropologija; Modernių organizacijų raida; Patirties psichologija; Prevencinio darbo kryptys mokykloje; Socialinio ir kultūrinio identiteto modeliai; Socializmo ir postsocializmo antropologija; Streso įveikimo modeliai; Sveikatos priežiūros politika, etika ir teisė; Švietimo organizacijų vadyba; Vadovavimo psichologija; Vaiko ir paauglio psichologija.
	2 semestras	Globalus socialinis darbas: reflektyvi praktika siekiant teisingumo ir taikos; Socialinio darbo su šeima modeliai ir jų taikymas; Socialinio darbo tyrimai; Socialinio konstrukcionizmo perspektyva socialinio darbo praktikoje.	Socialinių programų ir projektų vadyba; Supervizijos socialiniame darbe teorija ir praktika; Žmogiškųjų išteklių valdymas socialinio darbo organizacijose.

	3 semestras	Socialinio darbo profesinė praktika; Tyrimo paradigmos magistro baigiamojo darbo projekte; Veiklos tyrimas siekiant socialinio teisingumo globaliniame kontekste; Grupinė terapija socialiniame darbe; Socialinio darbo bendruomenėje vadyba.	-
	4 semestras	Socialinio darbo magistro baigiamasis darbas Socialinio darbo profesinė praktika.	-

2 PRIEDAS

Socialinio darbo magistrantūros studijų programos ugdomi gebėjimai

Aukštoji mokykla	Studijų metu ugdomi gebėjimai		
	Grupė	**Gebėjimai**	
Klaipėdos universitetas	Atlikti tyrimus	• Geba analizuoti ir praktikoje bei moksliniuose tyrimuose taikyti žinias apie įvairias mokslinių tyrimų metodologijas palyginamuoju aspektu. • Geba inicijuoti, organizuoti, savarankiškai atlikti mokslinius tyrimus, interpretuoti rezultatus tarpdalykiniu požiūriu, atsižvelgdamas į nacionalinę ir tarptautinę perspektyvą. • Geba taikyti tyrimo rezultatus tobulindamas profesinę veiklą, diegdamas inovatyvias socialines paslaugas, modeliuodamas socialinių problemų sprendimus, darydamas įtaką socialinės politikos tobulinimui, prisiimdamas socialinę atsakomybę.	
	Specialieji	• Geba kritiškai, sistemiškai analizuoti ir socialinio darbo praktikoje bei moksliniuose tyrimuose taikyti žinias apie socialinio darbo teoriją ir metodus, etikos ir darnios raidos principus. • Geba visuotiniu kontekstu paaiškinti socialinės politikos modelių ir viešosios politikos sąsajas, sprendžiant socialines problemas, kritiškai vertinti socialinės politikos įtaką visuomenei, inicijuoti socialinės politikos pokyčius. • Geba sistemiškai įvertinti kliento poreikius, stiprybes, organizuoti, koordinuoti ir vertinti socialinės pagalbos procesą, taikyti specializuotus socialinio darbo metodus ir terapiją, socialinės pagalbos strategijas. • Geba vadovaudamasis žmogaus teisėmis, socialinio darbo vertybėmis ir etika užtikrinti socialinio teisingumo ir socialinės atsakomybės principų įgyvendinimą. • Geba savarankiškai organizuoti socialinių paslaugų veiklos planų ir projektų rengimą, vadovauti jų įgyvendinimui, vertinti socialinės pagalbos kokybę ir efektyvumą, pritraukti nacionaliniu ir tarptautinius išteklius.	
	Socialiniai	• Geba veiksmingai bendrauti ir bendradarbiauti su klientais, kolegomis, politikais, žiniasklaida, mokslininkais, moka dirbti tarpdisciplininėje komandoje, organizuoti komandos darbą, demonstruoti lyderystės gebėjimus. • Geba koordinuoti veiklas, bendradarbiauti šalies ir tarptautiniu mastu, kurti tarpžinybinio bendradarbiavimo modelius organizuodamas socialinę pagalbą. • Geba diskutuoti aktualiais socialinio darbo praktikos ir teorijos klausimais profesinėje ir tarpdisciplininėje aplinkoje, pasitelkdamas mokslinę ir praktinę patirtį. • Geba sklandžiai ir įtaigiai reikšti savo mintis žodžiu ir raštu lietuvių ir užsienio kalbomis, dalyvauti diskusijose, kai atstovauja savo veiklai, organizacijai ir profesijai.	
	Asmeniniai	• Geba savo praktinėje veikloje kurti inovacijas, naujas socialinio darbo žinias, veikti ir savarankiškai priimti sprendimus neapibrėžtose ir kompleksinėse situacijose, rūpintis savo asmeniniu tobulėjimu, profesiniu meistriškumu. • Geba kurti asmeninį veiklos stilių, socialinio darbo profesijos įvaizdį, rūpinasi profesijos statusu ir svarba visuomenėje. • Geba kritiškai vertinti savo ir kolegų profesinę praktiką, visuomenės socialinius procesus, sistemiškai reflektuoti savo kaip profesionalo augimą, konsultuoti profesiniais klausimais ir prisiimti atsakomybę už savo ir kitų profesinį tobulėjimą. • Geba kritiškai įvertinti ir atrinkti naudojimuisi tinkamiausius nacionalinius ir tarptautinius informacijos šaltinius, užtikrinti informacijos konfidencialumą.	
Lietuvos edukologijos universitetas			
Mykolo Romerio universitetas	Bendrieji	Mokymosi bei profesinės karjeros planavimo.	• Studentai gebės tobulinti ir nuolat vertinti savo profesines žinias ir gebėjimus; • Studentai gebės tikslingai planuoti asmeninį mokymąsi ir karjerą bei analizuoti ir taikyti naujoves profesinėje veikloje.
		Mokslinių tyrimų organizavimo, vykdymo bei	• Studentai gebės atlikti aktualius kiekybinius ir kokybinius mokslinius tyrimus, kvalifikuotai analizuoti visuomenės socialines permainas;

		analitinio mąstymo.	• Studentai gebės taikyti tyrimų rezultatus praktinėje veikloje, skatinant socialinių paslaugų infrastruktūros raidą ir plėtrą.
	Dalykiniai	Socialinių problemų prevencijos ir sprendimo.	• Studentai gebės rengti ir įgyvendinti socialinių problemų prevencijos programas; • Studentai gebės taikyti socialinio darbo problemų sprendimo modelius, ugdant, atstatant ir palaikant asmenų ir jų grupių gebėjimus savarankiškai spręsti iškylančias problemas; • Studentai gebės sutelkti bendruomenę ir asmens ar šeimos aplinkos išteklius jų socialinėms problemoms spręsti.
		Socialinių institucijų vadybos.	• Studentai gebės rengti ir inicijuoti bendruomenės ar įstaigos, organizacijos socialinių paslaugų programas; • Studentai gebės telkti įstaigos, įmonės, organizacijos specialistų komandą socialinei pagalbai teikti; • Studentai gebės analizuoti pagalbos poveikio veiksmingumą, teikti siūlymus dėl įstaigos, organizacijos paslaugų organizavimo ir kokybės gerinimo.
		Socialinės politikos formavimo bei plėtros.	• Studentai gebės inicijuoti teisinių dokumentų pataisas, integraliai panaudoti įvairias mokslo ir praktines žinias socialinių paslaugų tobulinimui ir plėtrai; • Studentai gebės kokybiškai parengti ir įgyvendinti socialinius - kultūrinius projektus, juos įvertinti ir analizuoti pasiektus rezultatus.
Šiaulių universitetas	Atlikti tyrimus	• Geba inicijuoti, organizuoti, savarankiškai atlikti mokslinius tyrimus, interpretuoti tyrimo rezultatus tarpdalykiniu požiūriu nacionalinėje ir tarptautinėje perspektyvoje. • Geba taikyti tyrimo rezultatus, kurie leidžia modeliuoti asmenų, esančių negalios situacijoje, socialinių problemų sprendimą, tobulinant profesinę veiklą, diegiant inovatyvias socialines paslauga, mokslinių tyrimų rezultatų pagalba tobulinant socialinės politikos įstatymus ir tokiu būdu pozityviai veikiant neįgaliųjų socialinės integracijos procesą. • Geba savo praktinėje veikloje remiantis moksliniais tyrimais kurti inovacijas, veikti neapibrėžtose ir kompleksinėse situacijose, kas labai svarbu dirbant su žmonėmis esančiais negalios situacijoje, atkreipiant ypatingą dėmesį senatvės negalią.	
	Specialieji	• Geba sistemiškai įvertinti kliento, esančio negalios situacijoje poreikius, stiprybes, organizuoti ir koordinuoti įgalinimą per socialinės pagalbos procesą, įvertinti pagalbos efektyvumą per grįžtamąjį ryšį, taikyti specializuotus socialinio darbo metodus bei terapijas, pagalbos strategijas, diegti naujoves, vadovaudamasis tarpdalykiniu požiūriu, tarptautine patirtimi, kuri patikrinta mokslinių tyrimų rezultatais. • Geba savarankiškai organizuoti socialinių paslaugų, profesinės veiklos planų ir projektų rengimą, vadovauti jų įgyvendinimui, vertinti socialinės pagalbos kokybę ir efektyvumą, ypač sveikatos ir gyvenimo gėrovės kontekstuose; inicijuoti naujoves, remdamasis verslumo principais pritraukti tiek nacionalinius, tiek tarptautinius žmogiškuosius ir finansinius išteklius. • Geba koordinuoti veiklas, bendradarbiauti šalies ir tarptautiniu mastu, kurti tarpžinybinio, tarpinstitucinio bendradarbiavimo modelius, perkelti juos į praktiką organizuojant socialinę pagalbą žmonėms rizikos situacijoje akcentuojant pagalbą neįgaliems asmenims visuose amžiaus tarpsniuose, pagrįsdamas jos efektyvumą asmens, šeimos, bendruomenės įgalinimui. • Geba naudotis socialinės politikos instrumentais, turinčiais įtakos žmogaus teisių įtvirtinimui ir socialinės atskirties mažinimui darnios visuomenės raidos perspektyvose; geba inicijuoti pozityvius socialinės politikos pokyčius. • Geba užtikrinti socialinio teisingumo bei socialinės atsakomybės principų įgyvendinimą organizacijos veikloje, bendruomenėje, vadovaujantis žmogaus teisių, socialinio darbo vertybėmis bei etika, kas ypač svarbu teikiant pagalbą pagalbą asmenims, esantiems negalios situacijoje, sveikatos stiprinimo ir gėrovės palaikymo kontekste.	

	Socialiniai	• Geba veiksmingai bendrauti ir bendradarbiauti su klientais, kolegomis, politikais, žiniasklaida, mokslininkais. • Geba dirbti tarpdisciplininėje komandoje, organizuoti komandos darbą ir kurti komandos darbo atmosferą, prisiimant socialinę atsakomybę ir demonstruojant lyderio gebėjimus tiek nacionaliniame, tiek tarptautiniame kontekste. • Geba sklandžiai ir įtaigiai reikšti savo mintis žodžiu ir raštu lietuvių ir užsienio kalbomis, dalyvauti diskusijose atstovaujant savo veiklą, organizaciją ir profesiją viešoje erdvėje.
	Asmeniniai	• Geba kritiškai vertinti savo ir kolegų profesinę praktiką, visuomenės socialinius procesus, sistemiškai reflektuoti savo, kaip profesionalo, augimą, prisiimti atsakomybę už savo ir kitų profesinį tobulėjimą. • Geba savarankiškai priimti sprendimus kompleksinėse ir neapibrėžtose situacijose. • Geba kritiškai įvertinti ir atrinkti naudojimuisi tinkamiausius nacionalinius ir tarptautinius informacijos šaltinius užtikrinti konfidencialios informacijos tinkamą naudojimą, kas ypač aktualu darbe su negalios situacijoje esančiais žmonėmis. • Geba kurti socialinio darbo profesijos įvaizdį, rūpinasi profesijos statusu ir svarba visuomenėje; formuoja asmeninį profesinės veiklos strategiją mokymosi visą gyvenimą aspektu.
Vilniaus universitetas		
Vytauto Didžiojo universitetas	-	• Sisteminti teorinius požiūrius apie kaitą ir socialinio darbo teorijų perspektyvas, ypatingą dėmesį kreipiant į kritinės ir socialinio konstrukcionizmo paradigmas, pagrindžiant inovatyvių socialinio darbo praktikos metodų bei intervencijų taikymą profesiniuose kontekstuose ir naujų socialinių paslaugų bei programų kūrimui. • Inicijuoti ir vykdyti teisėmis pagrįstus socialinio darbo praktikos ir jos konteksto kiekybinius ir kokybinius tyrimus, įrodymais pagrindžiant sprendimus bei sudarant prielaidas inovacijų diegimui ir jų valdymui micro, mezo, makro lygmenyse, žmogaus teisių ir socialinio teisingumo įgyvendinimui. • Pagrįsti intervencijos tinkamumą/tikslingumą ir veiksmingumą plėtojant etiškas pokyčiams įgalinančias socialinio darbuotojo ir kliento sąveikas, naudojant specializuotus darbo su asmeniu, šeima ir/ar grupe metodus nenuspėjamose kompleksinėse situacijose bei atsižvelgiant į išteklius ir galimybes. • Inicijuoti inovatyvių socialinių paslaugų projektų, programų ir/ar organizacijų kūrimą bei plėtotę, integruojant įgalinančius inovatyvius organizacijų valdymo, tarpdisciplininio bendradarbiavimo principus ir metodus bei numatant/naudojant vietinius, nacionalinius ir tarptautinius finansinius, žmogiškuosius bei struktūrinius išteklius. • Apibendrinti politikos, išteklių ir socialinių struktūrų sąsajų analizės rezultatus, rengiant rekomendacijas socialinės politikos tobulinimui, socialinių paslaugų sistemos plėtotei ir darniai socialinei raidai lyginamosios socialinės politikos aspektu. • Pagrįsti žmogaus teisių standartus ir socialinio darbo vertybių svarbą, plėtojant įgalinančių socialinių paslaugų inovacijas. • Susieti ir argumentuotai perteikti profesinę informaciją bendraujant ir bendradarbiaujant su socialinio darbo specialistais, paslaugų gavėjais bei kitų profesijų atstovais, etiškai veikiant ir atsakingai pristatant aktualius socialinio darbo profesinės bei akademinės srities klausimus. • Kritiškai įvertinti savo ir kitų tolesnį savarankišką mokymąsi ir inovatyvių socialinio darbo profesinių žinių bei praktinių ir tyrimų metodų taikymą, reflektuojant profesinę ir mokymosi patirtį bei jos poveikį socialinei gerovei.

3 PRIEDAS

KĄ MAN DAVĖ MAGISTRANTŪROS STUDIJOS?

refleksija

Sociodemografiniai duomenys	
Lytis	
Amžius	
Baigta bakalauro studijų programa	
Socialinio darbo patirtis (stažas) metais	
Dabartinis darbas ir užimamos pareigos	

1. **Aprašykite kiek galima plačiau, kas Jus paskatino studijuoti socialinio darbo magistrantūroje ir kodėl pasirinkote Mykolo Romerio universitetą.**

2. **Papasakokite ką Jums davė šios studijos. Išskirkite reikšmingiausius studijų aspektus, kurie turi įtakos jūsų darbinei veiklai.** *Orientaciniai klausimai: naujas darbas, pareigos, žinios, gebėjimai, įgūdžiai? Pasikeitusios vertybės, požiūris? Kur jaučiatės stiprūs? Ko trūksta? Kaip vertinate savo kompetencijas iki studijų ir po? ir kt.*

3. **Papasakokite apie savo atliktą praktiką.** *Orientaciniai klausimai: kokie jausmai, emocijos kyla prisiminus? Ką sužinojote, išmokote? Ar rekomenduotumėt kitiems studentams? Kodėl? ir kt.*

4. **Studijų metu Jūs mokėtės rengti ir vertinti projektus, programas. Aprašykite kaip sekasi šias žinias ir gebėjimus taikyti savo darbe.**

5. **Visų studijų metu gilinote mokslinių tyrimų žinias ir gebėjimus. Aprašykite kiek galima plačiau kaip sekasi tai taikyti darbe.** *Orientaciniai klausimai: ar iš viso taikote? Kodėl? Ko išmokote, sužinojote studijų metu? Kokios problemos kyla? Sėkmės atvejai? Konkretūs pavyzdžiai? ir kt.*

6. **Prisiminkite atvejį, kai darbe turėjote spręsti problemą. Aprašykite kaip sekėsi sutelkti bendruomenę ir asmens/šeimos aplinkos išteklius jų socialinėms problemoms spręsti?**

7. **Pasidalinkite patirtimi, kokias turite galimybes savo darbovietėje teikti pasiūlymus, diegti inovacijas. Jei turite konkretų atvejį, aprašykite kuo galima plačiau.**

8. **Ką patartumėte Mykolo Romerio universitetui dėl šios studijų programos?** *Orientaciniai klausimai: Ką keistumėte? Ko trūksta? Kas buvo naudingiausia? Stiprybės, silpnybės? ir kt.*

Ačiū Jums už skirtą laiką! ☺

Duomenų apdorojimas su „QDA Miner Lite“ programa

	Count	% Codes	Cases	% Cases
Priežastys paskatinusios studijuoti Socialinio darbo magistrantūroje				
Asmeninė iniciatyva				
Noras įgyti žinių ir įgūdžių	7	3,7%	6	85,7%
Karjeros siekimas	3	1,6%	2	28,6%
Profesiniai iššūkiai				
Darbdavio keliami reikalavimai	4	2,1%	4	57,1%
Aukštesnės pareigos darbe	2	1,0%	2	28,6%
Didesnis atlyginimas	1	0,5%	1	14,3%
Priežastys renkantis Mykolo Romerio universitetą				
Palankios sąlygos studijuoti				
Arti gyvenamosios vietos	3	1,6%	3	42,9%
Galimybė studijuoti nuotoliniu būdu	3	1,6%	3	42,9%
Studijų finansavimas	3	1,6%	3	42,9%
Asmeninė patirtis				
Dėstytojų kompetencija	3	1,6%	3	42,9%
Žinoma studijų tvarka	2	1,0%	2	28,6%
Kitų patirtis				
Puikios rekomendacijos	2	1,0%	2	28,6%
Socialinio darbo magistrantūros studijų nauda absolventams				
Įgytos, patobulintos kompetencijos				
Žinios	22	11,5%	7	100,0%
Gebėjimai, įgūdžiai	31	16,2%	7	100,0%
Požiūris, vertybės	7	3,7%	3	42,9%
Asmeninės savybės	6	3,1%	4	57,1%
Didesnės galimybės profesinėje srityje				
Kilimas pareigose	3	1,6%	2	28,6%
Kolegų požiūris	1	0,5%	1	14,3%
Naudinga literatūra	1	0,5%	1	14,3%
Bendradarbiavimas	1	0,5%	1	14,3%
Socialinio darbo magistrantūros studijų metu įgytos kompetencijos				
Bendrosios				
Mokslinių tyrimų				
Organizavimo ir vykdymo	13	6,8%	7	100,0%
Gautų rezultatų pritaikymo	3	1,6%	3	42,9%
Vadybos				
Analitinio mąstymo	6	3,1%	6	85,7%
Vadovavimo	10	5,2%	4	57,1%
Dalykinės				
Projektų ir programų				
Rengimo	12	6,3%	5	71,4%
Įgyvendinimo	3	1,6%	2	28,6%
Vertinimo	3	1,6%	2	28,6%
Socialinių problemų sprendimo				
Įstatymų, teisinės sistemos išmanymo	5	2,6%	3	42,9%
Pagalbos teikimo	7	3,7%	4	57,1%
Inovacijų diegimo	5	2,6%	4	57,1%
Socialinio darbo magistrantūros studijų programos Mykolo Romerio universitete vertinimas				
Stiprybės				
Dėstytojų kompetentingumas	5	2,6%	5	71,4%
Įgyjamos vertingos žinios ir įgūdžiai	4	2,1%	4	57,1%
Įdomūs seminarai/pratybos	3	1,6%	2	28,6%
Studijos nuotoliniu būdu	1	0,5%	1	14,3%
Silpnybės				
Didelis krūvis	1	0,5%	1	14,3%
Neįtraukiantys dėstymo metodai	1	0,5%	1	14,3%
Studijų proceso neorganizuotumas	4	2,1%	4	57,1%

Priežastys paskatinusios studijuoti Socialinio darbo magistrantūroje (n=7)

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Asmeninė iniciatyva	Noras įgyti žinių ir įgūdžių	*„<...> man pačiai norėjosi tobulėti, tad nusprendžiau įgyti socialinio darbo magistro laipsnį.“ (T2); „<...> kilo ir pačiai noras siekti naujų žinių, pažinti socialinę sritį iš teorinės pusės <...>“ (T3); „<...> norėjosi tobulėti <...> visuomet jaučiau, kad galiu realizuoti save daugiau darbe <...>“ (T4); „<...> gilintis į socialinio darbo sritį ir specifiką.“ (T5); „Norėjosi tobulėti <...>“ (T6); „<...> nes ši profesija suteikia daug praktinių žinių, patirties, naujų pojūčių, tuo pačiu padeda žmonėms, moko suprasti vienas kitą.“ (T7).*
	Karjeros siekimas	*„<...> norėjosi tobulėti ir siekti karjeros <...>“ (T4); „<...> nesinorėjo visą laiką sėdėti toje pačioje darbo vietoje, norėjosi siekti aukštesnių rezultatų ir darbinėje veikloje.“ (T6); „<...> įgyvendinti savo gyvenimo planus ir svajones <...>“ (T4).*
Profesiniai iššūkiai	Darbdavio keliami reikalavimai	*„Darbas socialinės globos įstaigos vadovo pareigose taip pat reikalavo naujų žinių ir įgūdžių <...>“ (T2); „Vienas iš reikalavimų buvo turėti socialinės srities išsilavinimą.“ (T3); „Pasikeitus įstatymams, įsigaliojo privalomas socialinio darbo ar jam prilyginamos kvalifikacijos diplomas. Todėl sąmoningai pasirinkau socialinio darbo magistro studijas <...>“ (T5); „<...> spaudė darbe keliami reikalavimai.“ (T6).*
	Aukštesnės pareigos darbe	*„Vėliau skyriuje įsteigus naują pareigybę man buvo pasiūlytas nuolatinis darbas.“ (T3); „Studijuoti paskatino vis dažniau darbdavių reikalaujami didesni mokslo laipsniai aukštesnioms pareigoms užimti <...>“ (T6).*
	Didesnis atlyginimas	*„<...> iš pradžių paskatino būsimas atlyginimas <...>“ (T1).*

Priežastys renkantis Mykolo Romerio universitetą (n=7)

Kategorija	Subkategorija	Kategoriją iliustruojantys teiginiai
Palankios sąlygos studijuoti	Arti gyvenamosios vietos	*„<...> pati gyvenu gana tolokai nuo Vilniaus, buvo galima studijuoti Utenoje <...>“ (T1); „<...> kai kurias paskaitas buvo galima lankyti Utenoje, žymiai arčiau mano gyvenamosios vietos <...>“ (T2); „<...> galimybė studijas lankyti arčiau gyvenamosios vietos <...>“ (T6).*
	Galimybė studijuoti nuotoliniu būdu	*„<...> paskaitas buvo galima klausyti nuotoliniu būdu <...>“ (T1); „<...> veikia moodle aplinka, kur ir paskaitas galima klausyti ir paskaitų medžiagą rasti ir su dėstytojais kontaktuoti ir egzaminus laikyti <...>“ (T2); „<...> dalis paskaitų nuotoliniu būdu.“ (T6).*
	Studijų finansavimas	*„<...> prieinama ir studijų kaina <...>“ (T1); „<...> kad buvo sudarytos sąlygos studijuoti valstybės finansuojamoje vietoje <...>“ (T2); „<...> mokytis magistrantūroje mokamai neturėjau galimybės. <...> Mykolo Romerio universitete galima studijuoti nemokamai <...> kas man ir pasisekė.“ (T4).*
Asmeninė patirtis	Dėstytojų kompetencija	*„<...> dėstytojai lojaliai žiūri į studentus, su jais visada galima susitarti, stengiasi padėti, viską išaiškinti. Jaučiasi, kad dėstytojai nori, kad studentai kuo daugiau išmoktu, įdomiai pateikia dėstomą dalyką.“ (T3); „<...> MRU man dėstytojai pasirodė kvalifikuoti, savo sričių žinovai.“ (T6); „<...> kompetentingais dėstytojais“ (T7).*
	Žinoma studijų tvarka	*„<...> buvo priežastis rinktis jį antrą kartą, kadangi sistema buvo pažįstama <...>“ (T5); „Aš juos pažinojau, tad man buvo viskas žinoma, ne svetima.“ (T6).*
Kitų patirtis	Puikios rekomendacijos	*„<...> čia studijavo daug pažįstamų, kurie rekomendavo pasirinkti būtent šitą universitetą.“ (T3); „<...> kadangi turėjau daug puikių rekomendacijų iš savo draugų, artimųjų <...>“ (T7).*

Socialinio darbo magistrantūros studijų nauda absolventams (n=7)

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Įgytos, patobulintos kompetencijos	Žinios	*„Studijų metu įgytos žinios padeda lengviau išspręsti kilusias problemas <...>“ (T1); „<...> sužinojau daugiau dalykų iš teisinės pusės <...>“ (T1); Studijos man suteikė naujų žinių <...>“ (T2); „<...> įgytos žinios <...> šiose srityse <...>“ (T2); „<...> visas įgytas žinias <...>“ (T3); „Studijų metu pagilinau turimas žinias ir įgijau naujų žinių <...>“ (T4); „<...> įgytos žinios padeda <...>“ (T4); „Įgytos žinios <...> padeda <...>“ (T4); „Studijų metu įgytos žinios <...>“ (T5); „Įgytos žinios mane sustiprino <...>“ (T5); „Įsisavintas žinias puikiai pritaikau praktikoje <...>“ (T5); „<...> susipažinau su S. Froido ir kitų teorijomis apie žmogau raidos etapus, vystymosi stadijas <...>“ (T5); „<...> paskaitų metu įsisavinau, kad pokalbyje su klientu svarbi yra empatija <...>“ (T5); „<...> didesnį žinių bagažą <...>“ (T6); „Viską ką sužinojau <...> taikau darbe.“ (T6); „<...> MRU suteiktos žinios <...>“ (T6); „<...> socialinio darbo teorines žinias galėčiau sėkmingai pritaikyti <...>“ (T7); „<...> studijų dėka pradėjus dirbti buvo lengviau, kadangi žinojau <...>“ (T7); „<...> davė visų pirma žinias <...>“ (T7); „Sužinojau kaip veikia socialinės apsaugos sistema, susipažinau <...>“ (T7); „Labai pagerinau mokslinių tyrimų žinias <...>“ (T7); „Magistrantūra man suteikė daug <...>“ (T7); „<...> suteikė platų spektrą žinių <...>“ (T7).*
	Gebėjimai, įgūdžiai	*„Daugiau išmanau teisinę sistemą <...>“ (T1); „<...> patobulinau įgūdžius rengtis apklausas, daryti tyrimus, bei rezultatus taikyti pokyčiams darbe.“ (T1); „<...> iš studijų metų išmokusi kaip planuoti išlaidas <...>“; „<...> paskaitos apie projektų rengimą padėjo man labai išmokti planuoti laiką ir išteklius.“ (T1); „<...> išmokau mokslinio tyrimo atlikimo, aprašymo, analizavimo.“ (T1); „Universitetas išmokė mane struktūros labai.“ (T1); Studijos man suteikė <...> praktinių įgūdžių <...>“ (T2); „<...> kompetencijos po studijų profesinėje srityje padidėjo <...> galiu padėti kolegoms <...>“ (T2); „<...> patobulintos kompetencijos, patobulinti įgūdžiai šiose srityse <...>“ (T2); „<...> magistrantūros studijos suteikė didžiulį indėlį analitinio mąstymo tobulinimui <...>“ (T2); „Magistro seminarų metu išmokau kaip reikia skaityti įstatymą <...>“ (T3); „<...> studijų metu išmokau jais naudotis tinkamai ir efektyviai <...>“ (T3); Studijų metu <..> įgijau naujų <...> įgūdžių <...>“ (T4); „<...> įgijau vadovavimo įgūdžių, patobulinau savo kompetencijas <...> jaučiuosi gebanti prisidėti planuojant ir įgyvendinant pokyčius socialinėje srityje <...>“ (T4); „Reikšmingi mano darbe yra visi dalykai, kuriuos mokėmės <...>“ (T4); „Taip pat, tai ką išmokau universitete, leido sugebėti <...>“ (T4); „Įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo <...>“ (T4); „Įgyti gebėjimai atlikti mokslinius tyrimus <...>“ (T4); „Įgytos žinios ir įgūdžiai padeda <...>“ (T4); Studijų metu įgytos <...> praktiniai patyrimai ir įgūdžiai davė <...>“ (T5); „Per jos paskaitas <...> atradau naujų patirčių ir jas suvokus pritaikiau praktikoje.“ (T5); „<...> praktinių įgūdžių ir kompetencijų patobulinimą.“ (T6); „Įgavau raktinių įgūdžių analizuojant ir sprendžiant <...>“ (T6); „<...> patobulinti projektų rengimo ir vertinimo įgūdžius <...>“ (T6); Viską ką <...> išmokau taikau darbe.“ (T6); „<...>sustiprintos kompetencijos telkti pagalbą klientui <...>“ (T6); „<...> MRU suteiktos <...> praktiniai įgūdžiai <...>“ (T6); „<...> man davė <...> šiokią tokią praktiką, bei bendrą akiratį kur, ką, kaip ir kada daryti.“ (T7); „<...> išmokau taikyti socialinio darbo metodus.“ (T7); „Labai pagerinau mokslinių tyrimų <...> įgūdžius <...>“ (T7); Magistrantūra man suteikė <...> kompetencijų <...> galiu jaustis gera specialiste <...>“ (T7).*
	Požiūris, vertybės	*„Pasikeitė ir pats požiūris į darbą <...> Galbūt ir vertybės pasikeitė <...>“ (T1); „<...> požiūris <...> keitėsi <...>“ (T2); „<...> pakeitė mano požiūrį į negalią.“ (T5); „<...> po studijų suvokiau <...>“ (T5);*

		„<...> motyvavo padėti kitiems.“ (T5); „<...> informacija įsisavinta per <...> paskaitas buvo mano kelio į gilesnį savęs pažinimą pradžia.“ (T5); „MRU universiteto dėstytojų dėka suvokiau, kad moksliniai tyrimai labai svarbu norint pasiekti gerų rezultatų praktikoje.“ (T5).
	Asmeninės savybės	*„Šios studijos davė daugiau pasitikėjimo savimi.“ (T1); „<...> leidžia man justis stipresniai bendraujant su klientais <...>“ (T1); „Jaučiuosi stipresnė <...>“ (T2); „<...> suteikė daugiau pasitikėjimo savimi <...>“ (T4); „<...> tai mane išlaisvino <...>“ (T5); „<...> tai leido giliau pažinti save ir kitus <...>“ (T5).*
Didesnės galimybės profesinėje srityje	Kilimas pareigose	*„<...> magistro laipsnis, kuris suteikė daugiau galimybių profesinėje srityje.“ (T3);* *„<...> galiu pretenduoti į aukštesnes pareigas.“ (T3); „Naujas galimybes darbinėje veikloje, aukštesnes pareigas <...>“ (T6);*
	Kolegų požiūris	*„<...> pradėjo vertinti kaip socialinio darbo specialistą <...>“(T3).*
	Naudinga literatūra	*„Dar studijuodama įsigijau literatūros MRU dėstytojų, kuri paremta moksliniais tyrimais. Tai labai praverčia, kuomet reikia teorinės medžiagos.“ (T5).*
	Bendradarbiavimas	*„<...> dėka magistrantūros studijų metu sukurtų dalykinių santykių, mūsų įstaiga įgijo partnerius <...>“ (T2).*

Socialinio darbo magistrantūros studijų metu įgytos kompetencijos (n=7)

Kategorija	Subkategorija	Sub - Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Bendrosios	Mokslinių tyrimų	Organizavimo ir vykdymo	*„<...> patobulinau įgūdžius rengtis apklausas, daryti tyrimus <...>“ (T1); „<...> išmokau mokslinio tyrimo atlikimo, aprašymo, analizavimo.“ (T1); „Teko sudarinėti anketas vaikams, darbuotojams, tai rinkau kai kuriuos klausimus, atsižvelgiant į mokslinių tyrimų išvadas.“ (T1); „<...> bandžiau prisiminti iš studijų kaip ką daryti, kad gaučiau patikimus rezultatus.“ (T1); „Globos namų veikloje įtvirtinau universitete įgytas teorines <...> tyrimų metodologijos žinias.“ (T2); „Studijų metų įgytos mokslinių tyrimų žinios labai padėjo rengiant magistrinį darbą <...>“ (T3); „Įgyti gebėjimai atlikti mokslinius tyrimus padeda išsiaiškinti esamą situaciją savivaldybėje <...>“ (T4); „<...> paskaitose išmokau organizuoti tyrimus, bei analizuoti gautus rezultatus <...>“ (T4); „MRU universiteto dėstytojų dėka suvokiau, kad moksliniai tyrimai labai svarbu norint pasiekti gerų rezultatų praktikoje.“ (T5); „Mokslinės tiriamosios praktikos metu apklausiau šeimas, kuriose auga vaikai su negalia. Iš 83 šeimų pavyko apklausti 68 asmenis, atstovaujančius šeimas <...> Atliktas tyrimas buvo pagrindas teikti socialines paslaugas šeimoms auginančioms vaikus su negalia.“ (T5); „Gilinimasis į mokslinių tyrimų žinias padėjo praktinėje veikloje.“ (T5); „Darbe yra tekę pasinaudoti mokslinių tyrimų įgytomis ir sukauptomis žiniomis bei gebėjimais įgytais studijų metu.“ (T6); „Labai pagerinau mokslinių tyrimų žinias ir įgūdžius <...>“ (T7);*
		Gautų tyrimo rezultatų pritaikymo	*„<...> patobulinau įgūdžius <...> tyrimus, bei rezultatus taikyti pokyčiams darbe.“ (T1); „<...> paskaitose išmokau organizuoti tyrimus, bei analizuoti gautus rezultatus, o tai ir leido pasiekti tokių rezultatų darbe, įvedus naują paslaugą gyventojams.“ (T4); „Mokslinės tiriamosios praktikos metu apklausiau šeimas, kuriose auga vaikai su negalia <...> Atliktas tyrimas buvo pagrindas teikti socialines paslaugas šeimoms auginančioms vaikus su negalia. Paslaugas teikė mano vadovaujama asociacija „X“.“ (T5);*
	Vadybos	Analitinio mąstymo	*„<...> išmokau <...> analizavimo.“ (T1); „Man asmeniškai magistrantūros studijos suteikė didžiulį indėlį analitinio mąstymo tobulinimui.“ (T2); paskaitose išmokau <...> analizuoti gautus rezultatus <...>“ (T4); „<...> visuomet žvelgiu per holistinio požiūrio prizmę, nes to mokiausi universitete.“ (T5); „Įgavau praktinių įgūdžių analizuojant ir sprendžiant iškilusias klientų problemas <...>“ (T6); „Praktikos refleksijų metu lavinau analitinį mąstymą, teko reflektuoti viską.“ (T7);*

		Vadovavimo	*„<...> įgytos žinios ir patobulintos kompetencijos, patobulinti įgūdžiai šiose srityse: <...> lyderystės; administravimo ir personalo valdymo; <...> komandos telkimo ir kt.“ (T2); „Studijų metu pagilinau turimas žinias <...> įgijau vadovavimo įgūdžių <...>“ (T4); „Įgijau patirties paskirstant užduotis skyriaus darbuotojoms <...>“ (T4); Prie asociacijos įkurdinimo ir tolesnės veiklos, galiu teigti, kad universitete įgytos žinios ir gebėjimai pastūmėjo mane imtis šios veiklos, nes įgijau ir vadovavimo <...> įgūdžių, tad jaučiausi, kad galiu kurti savo asociaciją, kur teks vadovauti grupei žmonių <...>“ (T5); Globos namų veikloje įtvirtinau universitete įgytas teorines <...> vadybos <...> žinias.“ (T2); „<...> įgytos žinios ir patobulintos kompetencijos, patobulinti įgūdžiai šiose srityse: <...> socialinių paslaugų organizavimo; veiklos organizavimo; <...> strategijos įgyvendinimo ir planavimo veiklos koordinavimo; veiklos vertinimo; efektyvaus išteklių panaudojimo; komandos telkimo ir kt.“ (T2); „<...> studijų metu įgytos teorinės žinios buvo labai reikalingos <...> vadybos žinios.“ (T4); Prie asociacijos įkurdinimo ir tolesnės veiklos, galiu teigti, kad universitete įgytos žinios ir gebėjimai pastūmėjo mane imtis šios veiklos, nes įgijau <...> vadybos įgūdžių, tad jaučiausi, kad galiu kurti savo asociaciją <...> reikės neretai tapti vadybininke.“ (T5); „<...> išmokau ir sužinojau bendrai apie visą sistemą, teikiamas įstaigos paslaugas.“ (T7); „<...> būtų vadyba, kurios reikia nuolatos darbe, to dalinai išmokau magistrantūroje, praktikos metu.“ (T7);*
Dalykinės	Projektų ir programų	Rengimo	*„<...> paskaitos apie projektų rengimą padėjo man labai išmokti planuoti laiką ir išteklius.“ (T1); „<...> iš studijų metų išmokusi kaip planuoti išlaidas <...> iki tol nebuvau susidūrusi, kaip tai daryti tinkamai <...>“ (T1); „Visada prisimenu kaip mokėmės rengti projektus, ko reikia, kad pavyktų. Tai ir čia kai kuriuos punktus sėkmingai pritaikau.“ (T1); „<...> atnaujinti ir patobulinti žinias buvo tikrai naudinga, kadangi ir šiuo metu rengiu projektus.“ (T2); „Prisiminiau iš naujo kas svarbiausia kuriant projektą <...> ko galbūt ne visada pamatau dirbant.“ (T2); „Įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo teikiant metodines rekomendacijas ruošiant projektus ir programas <...>“ (T4); Įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo <...> planuoti išteklius ir išlaidas.“ (T4); Taip pat, tai ką išmokau universitete, leido sugebėti <...> pačią paraišką parengti, kad atitiktų visus reikalavimus.“ (T4); „Mokymosi metu turėjau galimybę patobulinti projektų rengimo <...> įgūdžius <...>“ (T6); „Puikiai taikau įgytas projektų rengimo kompetencijas, net ir šiai dienai rengdami ir teikdami projektų paraiškas naudojamės MRU dėstytojų sukaupta ir pasidalinta patirtimi, jų parengtomis metodologijomis.“ (T6); „Suprantu, kad MRU suteiktos žinios ir praktiniai įgūdžiai padeda man šiuo metu sėkmingai vykdyti projektinę veiklą, teikti paraiškas, pretenduoti į finansavimus.“ (T6); „<...> pamenu daug dalykų, kaip rengti paraišką, kad ji būtų patraukli, atitiktų reikalavimus ir gautų finansavimą.“ (T7).*
		Įgyvendinimo	*„<...> įgytos žinios ir patobulintos kompetencijos, patobulinti įgūdžiai šiose srityse: <...> projektų valdymo <...>“ (T2); „Projektai vyksta sklandžiai, puikiai bendraujame ir bendradarbiaujame su komanda. Studijos tikrai suteikė stabilesnį pagrindą tam.“ (T5); Prie asociacijos įkurdinimo ir tolesnės veiklos, galiu teigti, kad universitete įgytos žinios ir gebėjimai pastūmėjo mane imtis šios veiklos <...>“ (T5);*
		Vertinimo	*„Vertinant projektus įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo atskirti projektus, kurie neša didžiausią socialinę naudą <...>“ (T4); „Taip pat, tai ką išmokau universitete, leido sugebėti įvardinti*

			stipriąsias ir silpnąsias projekto puses <...>“ (T4); „Mokymosi metu turėjau galimybę patobulinti projektų <...> vertinimo įgūdžius <...>“ (T6);
	Socialinių problemų sprendimo	Įstatymų, teisinės sistemos išmanymo	*„Daugiau išmanau teisinę sistemą, sužinojau daugiau dalykų iš teisinės pusės <...>“ (T1); „Magistro seminarų metu išmokau kaip reikia skaityti įstatymą, kad jį suprastum, kaip jį analizuoti <...>“ (T3); „Darbe nuolatos turiu vadovautis įstatymais, tad visada džiaugiuosi, kad studijų metu išmokau jais naudotis tinkamai ir efektyviai <...>“ (T3); „<...> studijų metu įgytos teorinės žinios buvo labai reikalingos <...> teisinės <...> žinios.“ (T4); „Manau, kad studijų dėka sėkmingai teikiu pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo.“ (T4).*
		Pagalbos teikimo	*„Reikšmingi mano darbe yra visi dalykai, kuriuos mokėmės <...> nustatant pagalbos poreikį šeimai <...> nustatant pagalbos išteklius artimoje aplinkoje, bendruomenėje.“ (T4); „<...> įgytos žinios padeda įvertinti situaciją ir nustatyti galimus problemos sprendimo būdus.“ (T4); „Įgytos žinios ir įgūdžiai padeda tiksliau nustatyti problemos priežastis ir pasiūlyti tinkamiausią pagalbą šioms problemoms spręsti.“ (T4); „<...> paskaitų metu įsisavinau, kad pokalbyje su klientu svarbi yra empatija, bet tuo pačiu ir savęs pajautimas, nes tai padeda išlaikyti objektyvumą pokalbio metu.“ (T5); „Taip pat sustiprintos kompetencijos telkti pagalbą klientui <...>“ (T6); Praktiką atlikau Socialinės paramos skyriuje <...> dalyvauti posėdžiuose sprendžiant vienas ar kitas problemas klientų atžvilgiu, kas praplėtė žinių bagažą <...>“ (T6); „<...> išmokau taikyti socialinio darbo metodus.“ (T7);*
		Inovacijų diegimo	*„Savo magistrinio darbo tyrimą atlikau remiantis EQUASS metodika, kadangi įsigilinau ir supratau kad ši metodika yra pati tinkamiausia matuoti teikiamų socialiniu paslaugu kokybę ir šiuo metu mes savo įstaigoje diegiame <...>“ (T2); „Tad visada po įvairių konferencijų, seminarų ar tiesiog pokalbių su kolegomis iš kitų skyrių, miestų, kaip ir po magistrantūros studijų analizuoju ar tai galiu pritaikyti ir savo darbe, jei taip – visada siūlau <...>“ (T3); „<...> patobulinau savo kompetencijas socialinio darbo srityje, jaučiuosi gebanti prisidėti planuojant ir įgyvendinant pokyčius socialinėje srityje savo savivaldybėje, o šiuo metu ir vaiko teisių apsaugos srityje šalies mastu, nes praktikų įžvalgos ir pasiūlymai po 2018-07-01 vaiko teisių apsaugos reformos reformos yra labai lauktini.“ (T4); „Manau, kad studijų dėka sėkmingai teikiu pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo.“ (T4); „Prie asociacijos įkurdinimo ir tolesnės veiklos, galiu teigti, kad universitete įgytos žinios ir gebėjimai pastūmėjo mane imtis šios veiklos <...>“ (T5);*

Socialinio darbo magistrantūros studijų programos Mykolo Romerio universitete vertinimas (n=7)

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Stiprybės	Dėstytojų kompetencija	*„Esu tikrai dėkinga visiems dėstytojams, kurie davė daug žinių apie socialinį darbą. Visada primindavo, kad nepamirštume savęs, spręsdami kitų problemas. Aišku, naudingiausia buvo tai, kas susiję su dirbamu darbu.“ (T1); „<...> dėstytojai profesionalūs <...>“ (T2); „Dauguma dėstytojų labai tolerantiški, draugiški ir įdomiai perteikiantys žinias.“ (T5); „<...> neabejotinos dirbančių dėstytojų ir lektorių profesinės kompetencijos <...>“ (T6); „Labai patiko, jog dirba kompetentingi, savo darbą išmanantys dėstytojai, kurie būtinai suteiks visą reikiamą pagalbą, motyvuos eiti tik pirmyn.“ (T7).*
	Įgyjamos vertingos žinios ir įgūdžiai	*„Nekeisčiau nieko, kadangi studijos buvo tikrai įdomios, naudingos, suteikė platų spektrą žinių, kurios manau tikrai bus sėkmingai panaudojamos dirbant socialinį darbą, o gal net ir kitoje srityje.“ (T7); „<...> suteikiamos vertingos žinos ir įgūdžiai.“ (T2); „Naudingos buvo visos disciplinos <...>“ (T4); „<...> užteko ir praktinių ir teorinių žinių,“ (T6).*
	Įdomūs seminarai/pratybos	*„Labai naudingos man buvo pratybos, kadangi per praktiką labiausiai įsisavina žinios.“ (T3); „<...> nes kai vyksta diskusija, darbas grupėse ar kažkas panašaus iš karto visi atgyja, dalinasi savo patirtimi, kas mums, praktikams yra labai naudinga, kaip teorija siejasi darbe.“ (T3); „Praktinių užsiėmimų metu patikdavo diskusijos tam tikru klausimu, kada buvo galima reikšti savo mintis pastebėjimus, pastabas.“ (T7).*
	Studijos nuotoliniu būdu	*„Pažymėtina, kad ypač svarbu tai, kad universitete yra galimybės mokytis nuotoliniu būdu, laikyti egzaminus ir dalyvauti paskaitose tokiu būdu, tai ypač aktualu dirbantiems ir besimokantiems žmonėms.“ (T4).*
Silpnybės	Didelis krūvis	*„Manau, kad kaupiamajam balui surinkti studentai apkraunami per didelių krūviu. Visi dirbame, didelė dalis turime vaikus, o dar visos kitos pareigos, tad ne visada supratau, kodėl duoda tiek daug užduočių atlikti namuose, kai tuo tarpu galėtume tai daryti diskutuojant seminarų metu.“ (T3).*
	Neįtraukiantys dėstymo metodai	*„Kuo daugiau reikėtų seminarų, nes tos teorinės nuobodžios paskaitos, kai sėdime 2 ar net kokias 4 valandas tik klausydamiesi nieko gero neduoda, visi pavargsta, praranda motyvacija domėtis <...> Tad siūlyčiau dėstytojams organizuoti paskaitas aktyvias, studentus įtraukiančias, o ne tik skaityti skaidres.“ (T3).*
	Studijų proceso neorganizuotumas	*„Šiek tiek sunkumų kilo studijų pradžioje, kai dar nesupratome, kaip prisijungti prie paskaitų, kaip bendrauti su dėstytojais <...>Tenka pripažinti, kad ne visi dėstytojai įrašydavo vedamas paskaitas, o įrašai tikrai naudingi ruošiantis egzaminams. Aš pati perklausydavau paskaitas antrą kartą, kad dar pasitikrinčiau ar ko nepraleidau. Juk dažnai pirmą kartą klausant ne viską ir užgirsti... O ir įrašų kokybė ne visada būdavo gera.“ (T1); „Siūlyčiau vis plačiau naudoti moodle sistemą, kad dirbantiems studentams kuo mažiau laiko reiktų praleisti kelionėse o galima būtų studijuoti virtualiai.“ (T2). „Nelabai patikęs dalykas buvo neįvykę paskaitos, nes dalyko dėstytoja turėjo išvykti. Kadangi mokėjau už studijas man tai buvo nuostolinga.“ (T5); „<...> norėtųsi daugiau gauti psichologinių žinių analizuojant šeimos gyvenimą, suaugusiųjų ir vaikų poelgius, jų priežastis, galimybes padėti šeimai koreguoti netinkamą elgesį, pakeisti jį. Nes ne visi įstoję turėjo šiuos modulius išsamiau bakalauro studijose, tad kuomet neturi ir magistro studijose tai tampa lyg šuolis ir esi nežinioje. Aišku tai gali papildyti seminarų, konferencijų, mokymų metu, bet magistrantūroje būtų nuostabu turėti šiokį tokį kursą tam.“ (T4).*